

T.C.
KARA HARP OKULU
SAVUNMA BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜVENLİK BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

**ULUSAL GÜVENLİK BAĞLAMINDA SOSYAL MEDYANIN ETKİLERİ: WALL
STREETİ İŞGAL ET HAREKETİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Yalçın GÜR

Tez Danışmanı
Doç.Dr.Öğ.Alb. Abdullah TOPÇU

ANKARA-2016

TEZ TANITIM FORMU

TEZİN TARİHİ : 26.05.2016

TEZİN TİPİ : Yüksek Lisans Tezi

TEZİN BAŞLIĞI :Ulusal Güvenlik Bağlamında Sosyal Medyanın Etkileri: Wall Street'i İşgal Et Hareketi Örneği

TEZİN YAPILDIĞI BİRİM : Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Ana Bilim Dalı

SPONSOR KURULUŞ : -

DAĞITIM LİSTESİ : Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Tez hazırlama, Onay, Dağıtım ve Muhafaza Esasları Kılavuzu'nda Belirtilen yerlere.

TEZİN ÖZETİ :

Hızla değişen bilgi ve iletişim teknolojileri kapsamında en yüksek derecede paylaşımın gerçekleştiği sosyal medya, gücü ile birçok alanda etki oluşturmaktadır. Durum çalışması yönteminin kullanıldığı bu tezde, sosyal medyanın yoğunluklu olarak kullanıldığı, ABD ve dünyanın finans merkezinde meydana gelen Wall Street'i İşgal Et Hareketi örneği seçilmiş ve sosyal medyanın bu harekette ulusal güvenlik alanı üzerine etkileri incelenmiştir. Örnek olay kapsamında Facebook, Twitter, Tumblr ve Youtube paylaşım ağlarının Şubat 2011-Ocak 2012 tarihleri arasında kullanımının ulusal güvenlik çerçevesinde toplumun bilgilendirilmesi ve uyarılmasına, kitlesel psikoloji yaratmasına, soruşturma, protesto, propaganda aracı olarak kullanılmasına, terörizme, suç işlemeye ve sansürlenmeye neden olup olmadığı incelenmiştir. Değerlendirmeler sonucunda, paylaşım ağlarının toplumun uyarılmasına, kitlesel psikolojiye, protesto gösteri ve yürüyüşlerine, adli soruşturmalara ve kısmen terörizme etkisi olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda sosyal medyanın güvenlik kapsamında oluşturduğu dezavantajlarının çözümü ve avantajlarının kullanımı ile ilgili önerilerde bulunulmuştur.

ANAHTAR KELİMELEER : Sosyal Medya, Sosyal Paylaşım Ağları, Ulusal Güvenlik, Wall Street'i İşgal Et Hareketi.

SAYFA SAYISI : 107

GİZLİLİK DERECESE : Tasnif Dışı

T.C.
KARA HARP OKULU
SAVUNMA BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜVENLİK BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

**ULUSAL GÜVENLİK BAĞLAMINDA SOSYAL MEDYANIN ETKİLERİ: WALL
STREETİ İŞGAL ET HAREKETİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Yalçın GÜR

Tez Danışmanı

Doç.Dr.Öğ.Alb. Abdullah TOPÇU

ANKARA-2016

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR

KARA HARP OKULU
SAVUNMA BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yalçın GÜR'ün, Ulusal Güvenlik Bağlamında Sosyal Medyanın Etkileri: Wall Street'i İşgal Et Hareketi Örneği konulu tez çalışması, jürimiz tarafından GÜVENLİK BİLİMLERİ Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan -----
Yrd. Doç.Dr. Levent KUŞOĞLU

Üye -----
Doç.Dr. Abdullah TOPÇU
(Danışman)

Üye -----
Dr. Durmuş Ali YÜKSEK

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

14.../06/ 2016

Onder Haluk TEKBAŞ
Prof.Dr.Müh.Alt.
Enstitü Müdürü

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın hazırlanması esnasında engin tecrübe ve akademik altyapısı ile bana yol gösteren tez danışmanım Doç.Dr.Öğ.Alb. Abdullah TOPÇU başta olmak üzere, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen Güvenlik Bilimleri Ana Bilim Dalı Başkanı Doç.Dr. Ertan EROL'a, Tez İzleme Komiteleri'nde tez çalışmamla ilgili bana yol gösteren değerli öğretim üyeleri Yrd.Doç.Dr. Levent KUŞOĞLU'na, Dr. Durmuş Ali YÜKSEK'e ve tüm SAVBEN personeline sonsuz saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca Yüksek Lisans eğitimim dâhil olmak üzere tüm akademik çalışmalarında bana destek veren, yükümü hafifleten sevgili eşim Demet GÜR'e sonsuz teşekkür ederim.

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR

ETİK BEYANI

Akademik ahlak ve etik kuralları çerçevesinde Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu'na bağılı kalarak hazırladığım özgün bir çalışma olan tezimi sunar, bu kurallar uyarınca verileri elde ettiğimi, yararlanılan kaynakları atıfta bulunduğumu, atıflarımı kaynaklarda gösterdiğimi ve sonuçları belirtilen kurallardan ayrılmadan sunduğumu onurumla beyan eder bu çalışmanın yalnızca bireysel görüşlerimi yansıtmakta olduğunu, Türk Silahlı Kuvvetleri, Kara Harp Okulu ve Savunma Bilimleri Enstitüsü'nün görüş, konum ve strateji ya da fikirlerini yansıtmadığını bildiririm.

Yalçın GÜR

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR

T.C.
KARA HARP OKULU
SAVUNMA BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜVENLİK BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
ANKARA 2016

**ULUSAL GÜVENLİK BAĞLAMINDA SOSYAL MEDYANIN ETKİLERİ: WALL
STREET’İ İŞGAL ET HAREKETİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yalçın GÜR

ÖZET

Hızla değişen bilgi ve iletişim teknolojileri kapsamında en yüksek derecede paylaşımın gerçekleştiği sosyal medya, gücü ile birçok alanda etki oluşturmaktadır. Durum çalışması yönteminin kullanıldığı bu tezde, sosyal medyanın yoğunluklu olarak kullanıldığı, ABD ve dünyanın finans merkezinde meydana gelen Wall Street’i İşgal Et Hareketi örneği seçilmiş ve sosyal medyanın bu harekette ulusal güvenlik alanı üzerine etkileri incelenmiştir. Ülkeler açısından ulusal güvenliklerine yönelik tehditler; ülkelerin stratejik çıkarlarına yönelik sakıncalı sonuçların, genel ağ ortamında önemli bilgilerin paylaşım ve aktarımından kaynaklanabilmektedir. Ayrıca sosyal medya, ülkelerin ulusal güvenliğini güçlendirmeye yönelik ve hükümetlerinin yararına kullanılacak avantajlara da araç olabilmektedir. WSİ hareketinin incelenmek üzere seçilmesinin sebebi, hareketin oluşumunda araç olarak sosyal medya platformlarının aktif rol alması yer almaktadır. Sosyal medya ağlarının kullanımının her geçen gün artması, ulusal güvenlik kapsamındaki etkilerinin ve katkısının ortaya konması ihtiyacını doğurmaktadır. Çalışma, bu ihtiyaç doğrultusunda yapılmıştır. WSİ hareketi örneğinin incelenmesi, sosyal medyanın ulusal güvenlik üzerindeki etkileri dikkate alınarak farklı toplumsal olaylarda güvenlik birimlerinin bu tecrübelerden faydalanması açısından önem arz

etmektedir. Çalışmanın ana sorusu, WSi hareketinin oluşumu ve devamındaki süreçte sosyal medya kullanımının ulusal güvenlik bağlamında etkilerinin ne olduğu, güvenliği nasıl etkilediğidir. Bu konunun anlaşılabilmesinde, sosyal medya ve ulusal güvenlik kavramlarının taşıdığı anlam ve her ikisi arasındaki ilişkinin neler olduğu ile ilgili yaklaşımların rehber niteliğinde olduğu değerlendirilmiş ve çalışmada bu yaklaşımlara yer verilmiştir. Örnek olay kapsamında Facebook, Twitter, Tumblr ve Youtube paylaşım ağlarının Şubat 2011-Ocak 2012 tarihleri arasında kullanımının ulusal güvenlik çerçevesinde toplumun bilgilendirilmesi ve uyarılmasına, kitlesel psikoloji yaratmasına, soruşturma, protesto, propaganda aracı olarak kullanılmasına, terörizme, suç işlemeye ve sansürlenmeye neden olup olmadığı incelenmiştir. Değerlendirmeler sonucunda, sosyal paylaşım ağlarının toplumun uyarılmasına, kitlesel psikolojiye, protesto gösteri ve yürüyüşlerine, adli soruşturmalara ve kısmen terörizme etkisi olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda sosyal medyanın güvenlik kapsamında oluşturduğu dezavantajlarının çözümü ve avantajlarının kullanımı ile ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler : Sosyal Medya, Sosyal Paylaşım Ağları, Ulusal Güvenlik, Wall Street'i İşgal Et Hareketi.

Tez Yöneticisi : Doç.Dr.Öğ.Alb. Abdullah TOPÇU

Sayfa Sayısı : 107

T.C.
TURKISH MILITARY ACADEMY
DEFENCE SCIENCE INSTITUTE
DEPARTMENT OF SECURITY SCIENCES
ANKARA 2016

**THE IMPACTS OF SOCIAL MEDIA RELATION WITH THE NATIONAL
SECURITY: THE CASE OF OCCUPY WALL STREET MOVEMENT**

MASTER THESIS

Yalçın GÜR

ABSTRACT

The social media occurring the biggest degree of sharing, within the scope of rapid changing of knowledge and communication information, consists effects in a variety of areas. In the current study, case study was selected and “Occupy Wall Street movement” which happened in the USA and world’s finance center was selected as an example. Also the effects of social media on this movement were examined. The menaces about countries national security stems from sharing and transferring of important information in general web sites. Furthermore, social media can be an advantages tool in strengthening countries national security and for the good use of government. The main reason of selection of OWS Movement stems from being the social media plays an active role as a tool in the existing of movement. The use of social media networks increase in daily, creates the need for effects under the national security and to demonstrate the contribution. Study has been carried according to this need. Examination of the OWS movement is of great importance that considering its impacts of social media on national security to benefit from this experience in terms of security units in different social events. The main question of the study, what are the effects on national security and how is that affect security which national security

context of the use of social media in the process of the formation and continuation of the OWS movement. In the understanding of this issue, meanings of social media and national security the concepts were considered to be of guidance and the study is devoted to these approaches. In context of this case study Facebook, Twitter, Tumblr and Youtube has been of using in between February 2011 and January 2012 were examined whether the effects of national security. As a result, it has emerged as the impact of social networking that stimulation of the community, mass psychology, the protest demonstration, criminal investigation and partly to terrorism. In this context, suggestions were made regarding the social media that create solutions of disadvantages and use of advantages in the scope of security.

Keywords : Social Media, Social Networks, National Security, Occupy Wall Street Movement.

Advisor : Assoc.Prof.Col. Abdullah TOPÇU

Number of Pages : 107

İÇİNDEKİLER

TEZ TANITIM FORMU

TEŞEKKÜR	i
ETİK BEYANI	iii
ÖZET	v
ABSTRACT	vii

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ

1.1	GİRİŞ.....	1
1.2	ARAŞTIRMANIN KONUSU	2
1.3.	ARAŞTIRMANIN AMACI	2
1.4.	ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	2
1.5.	ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	3
1.6.	ARAŞTIRMANIN KAPSAM VE SINIRLILIKLARI	3
1.7.	VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	4

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYAL MEDYA

2.1.	SOSYAL MEDYANIN TANIMI.....	5
2.2.	SOSYAL MEDYANIN ÖZELLİKLERİ	6
2.3.	SOSYAL PAYLAŞIM AĞLARI	7
2.4.	SOSYAL MEDYA VE UYGULAMA ALANLARI.....	16

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL MEDYA VE ULUSAL GÜVENLİK İLİŞKİSİ

3.1.	ULUSAL GÜVENLİK KAVRAMI	23
3.1.1.	Ulusal Güvenlik Tanımı	25
3.1.2.	Ulusal Güvenliğin Kapsamı	26
3.1.3.	Ulusal Güvenlik Aktörleri	29
3.2.	SOSYAL MEDYANIN ULUSAL GÜVENLİK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	30
3.2.1.	Uyarı Etkisi	31
3.2.2.	Kitlesel Psikoloji Etkisi.....	38
3.2.3.	Soruşturma Aracı Olarak Etkisi	44
3.2.4.	Terörizme Etkisi	47
3.2.5.	Sosyal Medyanın Sansürlenmesi	52
3.2.6.	Suç İşlemedeki (Kriminal) Etkisi	56
3.2.7.	Protesto Hareketleri ve Devrim	58

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

“WALL STREET’İ İŞGAL ET” HAREKETİ ÖRNEĞİ

4.1.	“WALL STREET’İ İŞGAL ET” HAREKETİNDE SOSYAL MEDYANIN ROLÜ	63
4.1.1.	Giriş.....	63
4.1.2.	Wall Street İşgali Hareketinde Sosyal Medya Türlerinin Etkinliği	68

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1.	BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE SONUÇ	85
------	---	----

5.2. ÖNERİLER	93
5.3. GELECEK ARAŞTIRMACILARA ÖNERİLER.....	96
KAYNAKÇA	97

ŞEKİLLER

Şekil-1 Adbuster'ın #Occupywallstreet İçin Tasarladığı Hazırlık Afişi	66
Şekil-2 New York Polisi Anthony Bologna'nın Kadın Eylemcilere Biber Gazı Sıkması	67
Şekil-3 Brooklyn Köprüsündeki Protestocuların Toplu Tutuklanması	68
Şekil-4 #OccupyWallStreet hastagına ait Temmuz-Ekim ayları Twitter verileri	72
Şekil-5 Tumblr Sayfasında Kendisini %99'luk Dilim İçerisinde Hisseden Bir Kişiye Ait Resimli Mesaj	75
Şekil-6 California Üniversitesi Kampüs Polisinin Protestoculara Biber Gazı Sıkması	77
Şekil-7 Eklenerek Artan Occupy Facebook Kullanıcı sayısı	80
Şekil-8 Facebook Occupy Sayfalarının Oluşturulma Süreci	81
Şekil-9 Occupy Facebook Sayfalarının etkinlik durumu	82

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BBC	British Broadcasting Corporation
CCI	Center for Collective Intelligence
CEMISS	Military Centre for Strategic Studies
CIA	Central Intelligence Agency
CMK	Ceza Muhakemeleri Kanunu
CNN	The Cable News Network
CTIRU	Counter Terrorism Internet Referral Unit
ÇUŞ	Çok Uluslu Şirketler
DARPA	Defense Advanced Research Projects Agency
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğü
FBI	Federal Bureau of Investigation
GA	General Assembly
HP	Hewlett Packard
HTML	Hyper Text Markup Language
IACP	The International Association of Chiefs of Police
IARPA	Intelligence Advanced Research Projects Activity
IPAWS	Integrated Public Alert and Warning Services
IŞİD	Irak Şam İslam Devleti
MGK	Milli Güvenlik Kurulu
MSNBC	Microsoft Network National Broadcasting Company
NSA	The National Security Agency
NSC	National Security Council
ODNI	US Office of the Director of National Intelligence
OSC	Open Source Center
OSI	Open Source Indicators
OSINT	Open Source Intelligence
OWS	Occupy Wall Street
PKK	Partiya Karkerên Kurdistanê

PTT	Posta Telgraf Telefon
RWB	Reporters Without Borders
SMISC	Social Media in Strategic Communication
SMS	Short Message Service
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
TDK	Türk Dil Kurumu
TEM	Terörle Mücadele
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
US DOD	United States Department of Defense
VPN	Virtual Private Network
WSİ	Wall Streeti İşgal Et
WWW	World Wide Web

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ

1.1 GİRİŞ

Tek yönlü iletişime dayanan web (ağ) 1.0'ın yerini alan web 2.0 teknolojisiyle beraber, gerçek zamanlı olarak karşılıklı bilgi paylaşımın ve etkileşimin gerçekleştiği, kullanıcılar tarafından da bilginin üretilebildiği ve eklenebildiği, içerik oluşturmada rol aldığı, daha seyrek kontrol edilebilen, dinamik, serbest ve içerikleri sürekli güncellenebilen yeni bir teknolojik web uygulaması hayata geçmiştir (Özutku, Küçükyılmaz, Çopur, Sığın, Arı ve İlter, 2014: 45-59). Web 2.0 uygulamasının en dikkat çeken özelliği sosyal paylaşım platformlarını hayata geçirmesidir. Sosyal medya kullanıcılarına hızlı, kolay ve ucuz iletişim ile sınırsız bağlantı, paylaşım ve keşfetme imkânı sağlamaktadır (Telli, 2012: 67).

Bir ülkenin ulusal güvenliğine yönelik tehditlerin ve ülkenin stratejik çıkarlarına yönelik sakıncalı sonuçların ortaya çıkması, genel ağ ortamında önemli bilgilerin paylaşım ve aktarım aracı olarak sosyal medyanın kullanımından kaynaklanabilmektedir. Sosyal medya ülkelerin ulusal güvenliği için bir tehdit olma potansiyeline sahip olsa da, ülkenin ulusal güvenliğini korumada, devletin stratejik çıkarlarına ulaşmasında, ülkenin ulusal güvenliğini güçlendirmeye yönelik ve hükümetin yararına kullanılacak avantajları da içermektedir (Montagnese, 2011).

Sosyal medyanın etkisinin güçlü şekilde hissettirdiği toplumsal olaylar incelendiği zaman; 2009 yılında İran'da yapılan başkanlık seçimleri sonrasında gerçekleşen protesto gösterileri, Arap Baharı kapsamında 2010'da Tunus'ta meydana gelen gösterilerde hükümetin devrilişi, 2011'de Mısır'da yaşanan olaylar sonucunda Mübarek rejiminin istifa edişi, 2011 yılında İspanya'da yolsuzluklara karşı oluşturulan Öfkeliiler (İndignados) hareketi gibi olaylar görülmektedir. Ayrıca, 2008'de Hindistan'ın Bombay şehrinde gerçekleşen Bombay Terör Saldırıları, 2010'daki Haiti depremi gibi birçok olay sonrasında gücünü hissettirmiştir.

Bu çalışmada, WSİ Hareketinde sosyal medyanın ulusal güvenlik kapsamındaki rolünün ne olduğu irdelenmiştir. Araştırmanın ikinci ve üçüncü bölümlerinde; dördüncü bölümde incelenecek olan WSİ hareketindeki sosyal medya ve ulusal güvenlik ilişkisine temel teşkil edecek şekilde sosyal medya, sosyal paylaşım ağları, ulusal güvenlik kavramları ile sosyal medyanın ulusal güvenliğe etkileri kuramsal olarak incelenmiştir. Dördüncü bölümde; WSİ hareketi örneği üzerinden Twitter, Facebook, Youtube ve Tumblr paylaşım ağlarının yarattığı etkiler incelenmiştir. Son bölümde ise de; önceki bölümlerden elde edilen sonuçlar ortaya konularak değerlendirilmiş ve tavsiyelerde bulunulmuştur.

1.2 ARAŞTIRMANIN KONUSU

Son yıllarda en yüksek derecede paylaşımın gerçekleştiği sosyal medya platformları, gücüyle birçok alanda etki oluşturmaya başlamıştır. Sosyal medya özellikle ulusal güvenlik bağlamında dünya genelinde gerçekleşen toplumsal hareketlerde önemli roller üstlenmiştir. Bu çalışmanın konusunu, “WSİ Hareketi Örneği” özelinde sosyal medyanın ülkelerin ulusal güvenliğine etkilerinin belirlenmesi oluşturmaktadır.

1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu tez çalışmasının amacı; ulusal güvenlik bağlamında WSİ Hareketi’nde, sosyal medya ağlarının ülkelerin güvenliğine yönelik yarattığı etkilerinin avantaj sunup sunmadığı ve tehdit oluşturup oluşturmadığının, dolayısıyla bu ağların ulusal güvenlikteki rolünün belirlenmesidir.

1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Sosyal medyanın, ülkelerin ulusal güvenlikleri üzerindeki etkileri kapsamında gerek bir avantaj ve fırsatlar aracı olarak gerekse de bir dezavantaj ve tehdit unsuru aracı olarak kullanılması, ulusal güvenliğin sağlanması gereken bütüncül yaklaşımda sosyal medya kullanımının taşıdığı önemin anlaşılmasına imkân verecektir.

ABD’de gerçekleşen WSİ hareketinde sosyal medyanın rolünün, İran’daki 2009 Başkanlık seçimleri esnasındaki gösterilerde, Mısır ve Tunus’taki devrim hareketlerinde, İspanya’daki Öfkeliiler hareketinde, Hindistan’daki Bombay terör saldırılarında ve Türkiye’de gerçekleşen Gezi Olaylarındaki sosyal medyanın etkileri ile benzerliği dikkat

çekicidir. Çalışma, bu kapsamda değerlendirildiğinde, ilerde yaşanabilecek toplumsal olaylar karşısında ülkenin ulusal güvenliğinin sağlanması hususunda Türkiye açısından da önem arz etmektedir. Özellikle sosyal medya aracılığıyla kitlelere bilginin süratle ulaşabilmesi ve paylaşılması, kitleleri bir amaç doğrultusunda organize etmesi ve harekete geçirmesi, propaganda, protesto, soruşturma aracı olarak kullanımı ve terörizme etkisiyle Türkiye’de güvenlik birimleri açısından göz önünde bulundurulması ve kapsamlı bir şekilde incelenmesi gereken konular arasındadır. Ayrıca ABD’de gerçekleşen WSi toplumsal hareketi esnasında sosyal medya kullanımının ülkenin ulusal güvenliği üzerindeki etkileri ile ilgili Türkiye’de çalışılmış herhangi bir araştırmanın mevcut olmaması, tezin önemini artıran bir diğer etken faktör olmuştur.

1.5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan ve bir örneğin veya olgunun derinlemesine analizine imkân sağlayan, belirli bir durumun derinlemesine aydınlatılmasının amaçlandığı ve yoğun, bütüncül bir biçimde tanımlanmasına imkân sağlayan ‘durum çalışması yöntemi’ seçilmiş (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014: 249-252) ve WSi hareketi örneği bu kapsamda incelenmiştir. Çalışmada, ilk aşamada problem ortaya konmuş, araştırma alanına girilmiş, veriler toplanmış ve son olarak da veriler analiz edilmiştir.

1.6. ARAŞTIRMANIN KAPSAM VE SINIRLILIKLARI

Ulusal güvenlik bağlamında sosyal medyanın etkilerinin ne olduğunu belirlemek maksadıyla yapılan bu çalışmada, ABD’de gerçekleşen WSi toplumsal hareketi örnek olarak seçilmiş ve incelenmiştir. WSi hareketinin sadece ABD’nin sınırları içerisinde kalmayıp bütün dünya ülkelerini de etkisi altına alan toplumsal bir hareket olması ve bu konu ile ilgili daha önce çalışma yapılmamış olması, örnek olay olarak seçilmesinde etkili olmuştur. Çalışmada, sosyal medyanın etki alanlarından ulusal güvenlik alanına yer verilmiştir. Sosyal medyanın ulusal güvenlik alanındaki etkileri; toplumun bilgilendirilmesi ve uyarılması, kitlesel psikoloji yaratması, soruşturma, protesto ve propaganda aracı olarak kullanılması, terörizme, suç işlemeye etkisi ve sansürlenme kapsamında değerlendirmeye alınmıştır. Sosyal medya ile ulusal güvenlik ilişkisi kapsamında sosyal medyanın rollerinin daha iyi anlaşılması açısından Hindistan’da

gerçekleşen Bombay terör saldırılarında, Arap baharı çerçevesinde Mısır Devriminde, ABD’de meydana gelen 11 Eylül terörist saldırılarında, H1N1 krizinde, Haiti ve Van depremlelerinde, Fukuşima Nükleer Santrali kazasındaki sosyal medya kullanımına da yer verilmiştir.

WSİ hareketinde sosyal medya ağlarında yapılan paylaşımların değerlendirilmesi Şubat 2011 - Ocak 2012 tarihleri ile sınırlandırılmıştır. Harekette sosyal medyanın kullanımı, ağlardan Facebook, Twitter, Youtube ve Tumblr ile kısıtlanmıştır. Soruşturma aracı olarak sosyal medya ağlarının kullanımı ABD ülkesiyle sınırlı tutulmuştur.

1.7. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Nitel olarak yapılan araştırmalarda gözlem ve görüşmenin doğrudan mümkün olmadığı şartlarda uygulanan doküman incelemesi/analizi yöntemi, veri toplama yöntemi olarak kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 285). WSİ hareketinde sosyal medyanın kullanımı, bu ağların ulusal güvenliğe etkileri, çeşitli istatistiki bilgiler; kitap, dergi, makale ve açık kaynaklardan faydalanılarak alınmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYAL MEDYA

Bu bölümde sosyal medya ve sosyal paylaşım ağlarının anlamları ve tanımları, genel özellikleri, mevcut sosyal ağların hangileri olduğu, söz konusu ağların özellikleri ve sosyal medyanın etki alanları açıklanmaya çalışılacaktır.

2.1. SOSYAL MEDYANIN TANIMI

Bilgisayarların insanlar için vazgeçilmez bir cihaz haline gelmesi, genel ağın (internet) her türlü vatandaşa ulaşmasıyla mümkün oldu. 90'lı yıllardan itibaren insanların bilgisayarda tek taraflı ve statik olarak bilgi paylaşması, Tim Berners-Lee tarafından, kısaltması www (World Wide Web) olan bilgi paylaşım sistemini ve HTML (Hyper Text Markup Language) olarak bilinen web sayfası oluşturulmasında kullanılan standart metin işaretle dilini geliştirmesiyle Web 1.0 ile ilk adımı atıldı. Web 1.0 a genel ağ tarihi çerçevesinde bakıldığında siyah-beyaz olarak yayınların yapıldığı televizyonlu dönemlere benzetebiliriz (Özutku vd., 2014: 45-59).

Web 1.0, sayfalarında sadece uzmanlar tarafından içerik oluşturulmasına izin verilmiş, programcılar tarafından yapılmış, sıkı kontrol edilen, tekten çoğa doğru tek yönlü iletişimin olduğu, yayınlama yöntemi kullanılmış, hiyerarşik, içerikleri çok az değişebilen durağan ve statik bir web tabanıdır. Kullanıcılar Web 1.0 da genel ağ sayfalarını sadece ziyaret ederek bilgi edinmek için kullanabiliyorlardı. Kullanıcıların hiçbir şekilde yorum yazamadığı, içerik üretemediği ve bilgi ekleyemediği sayfalardır (Bozarth, 2010: 12).

Özellikle 2004'lü yıllardan sonra genel ağ teknolojisinde bir çağ atlandı. Web 1.0 daki yetersizlikler, yeni özelliklerle donanımlı web tabanına ihtiyaç duyuyordu. Karşılıklı bilgi paylaşımın ve etkileşimin gerçekleştiği, kullanıcılar tarafından da bilginin üretilbildiği ve eklenebildiği, içerik oluşturmada rol aldığı yeni bir teknolojik ruh olarak ifade edilen Web 2.0 uygulaması hayata geçti (Özutku vd., 2014: 45-59). Web 2.0, sayfalarında herkes tarafından içerik oluşturulmasına izin verilmiş, kullanıcıları tarafından yapılmış, daha seyrek kontrol edilen, çoktan çoğa doğru çift yönlü iletişimin

olduğu, katılım yapılarak sistemin yürüdüğu, dinamik, serbest ve içerikleri sürekli güncellenebilen bir web tabanıdır (Bozarth, 2010: 12).

Sosyal medya hakkında literatürde birbirinin tamamen aynı olan tanımları bulmak pek mümkün olmamakla beraber birbirine benzer birçok tanıma yer verilmiştir. Hatipoğlu sosyal medya kavramını, temelinde iletişim ve paylaşımın yattığı, esasını ise zaman sınırlaması olmadan ve mekânsal ortamdan bağımsız tartışma ve paylaşımların oluşturulabildiği bir iletişim platformu olarak tanımlamaktadır (2009: 71-73). Borges'e göre, sosyal medya kişilerin birbirleri ile genel ağ (internet) ortamında görüşlerini paylaşabildiği ve interaktif olarak iletişim kurabildiği bir yapıdır (2009: 31).

Köseoğlu ve Al'a (2013) göre ise de sosyal medya kavramı şu şekilde ifade edilmektedir "kullanıcıların birbirleriyle bilgi, görüş, ilgi alanları, duygu ve düşüncelerini paylaşarak etkileşim ve iletişim kurmalarına olanak sağlayan online araçlar ve web ortamına" denilmektedir. Kısacası sosyal medya, yeni nesil internet servislerindeki teknolojik gelişmelerin kullanıcıya sağladığı kolaylık ve iletişim hızından kaynaklanan avantajla bilginin eş zamanlı olarak paylaşılmasının sistematik olarak takip edilebildiği platformlardır.

2.2. SOSYAL MEDYANIN ÖZELLİKLERİ

Genel olarak sosyal medya kullanıcıya 'profil' adı altında özel sayfalar açtırabilmekte, bu sayede kullanıcılar ile diğer kullanıcılar karşılıklı iletişim ve etkileşime girebilmektedir (Hazar, 2011: 156).

"Sosyal medya en yüksek derecede paylaşımın gerçekleştiği, çevrimiçi medyanın yeni bir türü olarak fırsatların sunulduğu en yeni fikirlerden biridir ve aşağıdaki özellikleri içerir:

- **Katılımcılar:** Sosyal medya katılımcıları cesaretlendirir ve ilgili olan her bir kullanıcıdan geri bildirim alır.
- **Açıklık:** En çok sosyal medya servisleri geribildirim ve katılımcılara açıktır. Bu servisler oylama, yorum ve bilgi paylaşımı gibi konularda cesaret aşılarlar. Bunlar çok nadir ulaşımaya yönelik engeller koyarlar.

- **Konuşma:** Geleneksel medya yayına ilişkin iken (içerik aktarımı ya da dinleyiciye bilgi ulaşımı), sosyal medya iki yönlü konuşmaya olanak tanımıı bakımından daha iyidir.

- **Toplum:** Sosyal medya topluluklara çabuk ve etkili bir oluşum için izin verir. Topluluklar da böylece sevdikleri fotoğraftan favori televizyon şovlarına hatta politik değerlere kadar ilgili oldukları şeyleri paylaşırlar.

- **Bağlantılılık:** Sosyal medyanın çoğu türü, bağlantılı işler gerçekleştirir; diğer siteler, araştırmalar ve insanların ilgili oldukları herhangi bir konuda bağlantı verilmesine olanak tanır." (Vural ve Bat, 2010: 3351-3352).

Lerman da sosyal medyanın dört önemli özelliğine dikkat çekmiştir (2007: 1):

- Sosyal medya kullanıcısı medya çeşitlerinin içeriğini kendisi meydana getirebilir ya da içeriklerine katkılarda bulunabilir.
- Sosyal medya kullanıcıları etiketlemeler ile içeriğe açıklama ekleyebilir.
- Sosyal medya kullanıcıları içeriği pasif kullanımla ya da aktif oylama ile değerlendirebilir.
- Sosyal medya kullanıcıları başka kullanıcılarla arkadaşlık ve kişi gibi benzer ilgi sahaları belirleyerek sosyal medya siteleri oluşturabilir.

Sosyal medya ortamının kullanımının çok basit olması farklı meslek ve sektörlerde bulunan bireylerin (ğretmen, ğrenci, eş, ebeveyn, mühendis, doktor gibi) aynı anda birbirleri ile kolayca iletişim kurabilmesini sağlamaktadır. Bu da sosyal medyanın kullanım kolaylığını göstermektedir (Vural ve Bat, 2010: 3353). Erdem R. Erku'a göre sosyal ağ yayımcısından bağımsız kullanıcılar vardır ve kullanıcı kaynaklı içeriklere yer verilir. Sosyal medya üzerinde kullanıcılar, sürekli etkileşim halindedir. Bu etkileşim türünde zaman ve mekn sınırlamalarına yer yoktur. Bireyler istedikleri an, sosyal ağ uygulamaları sayesinde sosyal medya üzerinde etkin olabilirler (2009: 96-101).

2.3. SOSYAL PAYLAşIM AğLARI

Aydoğan ve Akyüz'e göre sosyal paylaşım ağı veya sosyal ağ ya da sosyal paylaşım sitesi tanımlaması şu şekilde ifade edilmektedir (2010: 26):

“Kullanıcıların kendileri ile ilgili kişisel haberleri verebileceği, arkadaş edinebileceği veya arkadaşları ile etkileşimli bir şekilde iletişim kurabileceği, resimlerini, videolarını paylaşabilecekleri, çeşitli etkinlikler düzenleyebilecekleri web sitelerine genel olarak sosyal ağ ya da sosyal paylaşım sitesi adı verilir.”

Paylaşım ağları arttıkça bilgisayar, dizüstü bilgisayarı gibi cihazların kullanımı da artmaktadır. Aynı zamanda akıllı cep telefonu kullanımının artması sosyal paylaşım ağ kullanımını da artırmaktadır. Sosyal medya araçları, her zaman değişim ve gelişim süreci içerisinde olması, mevcut paylaşım ağlara yeni özelliklerin katılabilmesi gibi nedenler ile standart bir sınıflandırma kalıbına sokulamamıştır. Birçok yazar çalışmalarında sosyal medya araçlarını farklı nitelik ve özelliklerine göre gruplandırmıştır. Sosyal medya araçları; blog, mikroblog, sosyal ağlar, wiki ve multimedya başlıkları altında gruplandırılmıştır.

- Bloglar

Bloglar kullanıcıların düşüncelerini, önemli olaylar hakkındaki görüşlerini, gözlemlerini, yazı ve makalelerini, günlüklerini paylaştıkları ve yazılan yazıların yorumlanabildiği ve oylanabildiği web siteleridir (Araslı, 2011: 24). Blog, web günlüğü anlamına gelen weblog kelimesinin kısaltmasından türetilmiştir. Bloglar özellikle yazar ve okuyucu arasındaki iletişimi pekiştirir. Blogger, Netlog ve WordPress blog sitelerinden bazılarıdır.

Blogger, ücretsiz olarak hizmet vermekte ve günlük tutmada sınırsız olup 2000 konu başlığına kadar imkân sağlamaktadır. Ayrıca günlük içerisinde Google servisi uygulamalarından resim yükleme hizmeti veren Picasa uygulaması mevcuttur. Netlog’da da günlük oluşturma dışında resim ve video paylaşabilme özelliği vardır. Kuruluş merkezinin Belçika olması Avrupa Birliği üyesi devletler içinde özellikle genç yaş grubundaki kullanıcıların sayısının artmasına neden olmuştur. Birçok dilde destek sağlaması Netlog’un cazipliğini artırmaktadır (Sağiroğlu, Yavanoğlu ve Çolak, 2012: 18).

WordPress da kullanıcıların yetenek ve tecrübelerinin çekiciliğini artırmaya yönelik tasarlanmış özelliklere sahiptir. Kişisel ayarlar yapılabilmektedir ve istenilen özelliklere değiştirilebilen çekirdeğe sahiptir. Temalar oluşturulabilme özelliği ile

kullanıcılar ihtiyaçları karşılamaya imkân sağlamaktadır. Bunlara ek olarak son yapılan güncellemeler ile üzerinde ses ve video eklemeleri yapılmıştır (Keskin ve Baş, 2016).

- Mikroblog

Mikroblog, blog türünün daha özele indirgenmiş halidir. Anlık olarak kullanıcıların düşüncelerini, fikirlerini, o an ne yaptıklarını yazabildikleri, başka kullanıcıların mesajlarının takip edilebildiği blog sitelerdir. Çoğunlukla mesaj yazımında kısıtlı sayıda karakter kullanım özelliği vardır. En tanınmış mikroblok türü Twitter'dır. Tumblr da yaygın kullanılan mikroblog siteleri arasındadır.

Twitter, ilk olarak 2006 yılında San Francisco podcast şirketindeki teknoloji girişimcileri Evan Williams, Jack Dorsey ve Biz Stone tarafından bir harf eksik olarak "Twtr" adıyla kurulmuştur (Altunay, 2010: 36). Twitter, kullanıcılarına en fazla 140 karakterden oluşan anlık kısa mesaj yayınlatabilme imkânı sunmasıyla öne çıkan ve katılımı ücretsiz olan küresel bir sosyal paylaşım ağıdır. Twitter'ın anlık kısa iletileri görüntülenebilmesi ve kullanıcıları tarafından istenilen bağlantıların paylaşılabilmesi özelliğiyle diğer günlük olarak yayınlanan paylaşım sitelerinden ayrılmaktadır.

Twitter bünyesindeki kayıt mekanizmasıyla kullanıcıların kendi sayfalarının diğer kişiler tarafından takip edilmesine ve diğer kullanıcıların da sayfalarını takip etmesine olanak sağlamaktadır (Sağiroğlu vd., 2012: 17). Twitter'ın kullanımı çok yaygın olup mikroblog türleri arasında en çok kullanılan paylaşım ağı olduğu söylenebilir. Kullanıcı sayısı her geçen gün artmaktadır. Twitter sitesi 2016 yılı itibarıyla 316 milyon kullanıcıya sahip ve günlük 500 milyon tweet atılmaktadır (Socialbakers, 2016).

Twitter'da mesaj sayısı olarak bir kısıtlama yoktur. Kullanıcısına hem yazmada hem de okumada kolaylık sağlar, pratik bir yapıya sahiptir. Herkesin kolaylıkla algılayabileceği ve kolayca oluşturabileceği kısa, öz ve açık ifadeler yer verir. Twitter bu yapısıyla hem eğitim ortamı, hem tanıtım ve pazarlama ortamı hem de reklam ortamı olarak değişik meslek grupları kapsayacak şekilde de kullanılabilir. Twitter'ın salt iletişim dışında kültürel, ekonomik ve politik alandaki işlevselliği kullanıcı özelliklerindeki değişikliği zenginleştirmektedir. Twitter'da aktif kullanıcı olmak, sık sık anlık mesaj göndermekle, diğer kullanıcılarla teması koparmadan mesajlaşmaya devam

etmekle, kısacası her zaman çevrimiçi olmakla sağlanır. 140 karakter sınırlaması SMS (Short Message Service) mesajlarındaki karakter sayısı ile ilişkilidir. Ayrıca bu kısıtlama gündelik yaşamın anlık şeylerden oluşmasına, hızlı ve kısa oluşuna da işaret ettiği kanısı getirilebilir (Altunay, 2010: 36-37).

Twitter ile diğer sosyal paylaşım ağları arasındaki temel farklar şöyle sıralanabilir (Brian, Blake, Wigand ve Wood, 2010) :

- Mesaj uzunluğu 140 karakter ile sınırlıdır.
- Kullanıcıların karşılıklı takipleri zorunlu değildir.
- Alışagelmış ara yüzlerin ötesinde çeşitli web uygulamalarına ve masaüstü uygulamalarına sahiptir.
- Birçok sayıda araç (bilgisayarlar, cep telefonları vb.) tarafından desteklenmektedir.

Twitter, yılda % 1382 'lik büyümeyle 2009 yılının en çok büyüyen sosyal paylaşım ağı unvanını almıştır. Bu hızlı büyüme ve popülerliğinin artısında desteği olan yan yazılım ve programlardan Digsby, Tweeterfeed, Twitpic, Twitterholic ve Tweetdeck gibi yazılımların da etkisi olmuştur. Bu sayede Twitter başka bir yönüyle genel ağ geliştiricileri ve yazılım programcıları için ekonomik açıdan cazip bir merkez haline gelebilmektedir (Altunay, 2010: 37). Twitter, kullanıcılarını eğlendiren zevkli bir sosyal paylaşım aracı olduğu gibi aynı zamanda çeşitli toplumsal hareketlere ait her türlü bilgi akışının yürütülmesine, geniş kitlelere dağıtımının sağlanmasına ve sosyal nitelikli krizlere ait bilgilerin çok hızlıca yayılmasına katkıda bulunmaktadır.

Tumblr sosyal paylaşım ağı ise 15 ayrı dilde destek görmektedir. Kullanıcılar videolarını, fotoğraflarını, müziklerini, metinlerini, alıntılarını her yerden özellikle de bilgisayardan, akıllı cep telefonlarından, internet tarayıcısından, e-posta kanalıyla gönderilebilmektedir. Kullanıcılar bloglarını temalarla zenginleştirebilmekte ve bu temalar HTML kod yardımıyla kişiye özel hale getirilebilmektedir. Popüler sosyal paylaşım siteleri ile tam bir uyum içinde çalışmaktadır (Tumblr, 2015).

- Sosyal Ağlar

Kullanıcıların profil oluşturmalarına, aralarında yapılan faaliyetlerin ve fotoğrafların paylaşılmasına, başka kişilerin bilgi ve faaliyetlerini gözden geçirmesine olanak sağlayan Web alt yapılı sosyal paylaşım türleridir. Classmates.com ve Match.com kurulan ilk sosyal ağ siteleri olup faaliyetlerine 1995 yılında başlamışlardır. En yaygın kullanılan popüler sosyal paylaşım ağı Facebook, diğer ağlardan bazıları ise Myspace, Hi5, LinkedIn, Google Plus+, Friendster, Bebo, VKontakte ve Friends Reunited'dir (Ekici, 2012).

Facebook, 2004 yılında kurulduğunda sadece üniversite öğrencilerine açık olan, 2005'te lise öğrencilerinin kullanımına açılan ve 2006'da herkesin kullanımına sunulan bir sosyal ağ; insanlara bir şeyleri paylaşmak, dünyayı daha açık ve etkileşimli hale getirme gücü vermeyi kendine görev olarak görmüştür. İnsanlar Facebook'u arkadaşları ve aileleriyle iletişim kurmak, dünyada olup biten şeylerden haberdar olmak, bunları ve bunların ne ifade ettiğini paylaşmak için kullanmaktadırlar. Üyeler oluşturdukları içerikleri diğer kullanıcılarla paylaşma açabilmektedir.

Facebook'un çıkış noktasındaki ana amaç arkadaş bulmaktır. Kullanıcıların en çok hoşlarına gittiği imkânlardan biri zamanla iletişim kurmaktan koptuğu eski okul, çocukluk, mahalle ve iş arkadaşlarına ve akrabalarına ulaşabilmeleridir. Tekil ziyaretçi bazında aylık kullanımı mobil olarak 1,250 milyara, toplamda ise 1,440 milyar kullanıcıya ulaşmıştır. Günlük olarak 350 milyon, genelinde ise 240 milyar fotoğraf paylaşılmıştır (Suh ve Hargittai, 2015).

Facebook sitesi, Google'dan sonra dünyada en çok ziyaret edilen 2'nci sitedir. Sosyal paylaşım ağları içerisinde de açık ara önde gitmektedir. Ülkeler açısından ise; Tunus, Sırbistan, Bangladeş, Afganistan, Mısır, Porto Riko, Azerbaycan gibi ülkelerde birinci; Türkiye, ABD, Avustralya, Almanya, Arjantin, Brezilya, Norveç, Polonya, Panama, Tayland'da ikinci; İngiltere, İsveç, Danimarka, Fransa, Güney Afrika, Kanada, İsviçre gibi ülkelerde ise de üçüncü olarak en çok ziyaret edilen sosyal paylaşım ağıdır. Facebook sitesinin diğer sosyal paylaşım ağlarına kıyasla daha fazla ziyaret edilmesi sebeplerinin başında kullanıcıların site içerisine çeşitli verileri girebilmesine olanak sağlaması gelmektedir. Bu sayede kullanıcılar gün içerisinde sayfadaki bilgi akışlarını

güncel olarak takip ederken ayrıca Facebook’a ait yan uygulamalardan da yararlanabilmektedirler. Facebook yan uygulamaları kullanıcıların oluşturdukları içeriklere işlerine yaradıkları ölçüde katkı sağlamaktadır (Özkoçak, 2015: 143).

Facebook kullanıcılarının görsel içerikli resim ve video gibi içerikleri, özellikle kendisine ait olanları arkadaşlarıyla paylaşması, kendisinin başkalarının içerikleri üzerinden arkadaşlarını gözetleyebilmesi, Facebook’u görsel paylaşımların merkezi haline getirmektedir. Dolayısıyla “arkadaşlarının fotoğraflarına bakmak” Facebook’un en çok kullanılan işlevlerinden biri haline gelmektedir (Şener, 2009: 4).

Facebook, kullanıcılarına hem sosyal yaşantılarıyla ilgili işlerin takip edilmesine imkân sağlamakta hem de sayfa üzerinden yapılan paylaşımlar sayesinde videolara, resimlere, güncel bilgilere vs. kolaylıkla ulaşılmasını sağlayarak kullanıcıların bu verilere ulaşabilmek için birçok farklı sitede gezinerek zaman kaybına engel olmaktadır. Kullanıcı eşzamanlı olarak farklı işlere yoğunlaşmış olsa da daima Facebook sayfasını takip etmeye devam edecektir. Kullanıcıya sunduğu bu avantajlar siteyi cazip hale getirmektedir. Araştırmalarda göstermektedir ki Facebook kullanım alışkanlığı 21. yüzyılın bağımlılığı olarak ortaya çıkmaktadır. Facebook, insanların gündelik yaşamlarındaki pratiklerini, gerçek yaşam ile sanal ortamı birleştirici özelliğiyle, sanal uzamda gerçekleştirmesine olanak sağlamıştır (Özkoçak, 2015: 143).

Facebook’a teknik açıdan bakıldığında Web 2.0 uygulamasını başarılı olarak kullanıcılarına sunmaktadır. Video, resim, müzik paylaşımları, posta gönderebilme gibi çıkış özelliklerinin yanı sıra Facebook 300.000’den fazla değişik kişinin oluşturduğu yazılım ve uygulamalara erişimi yerine getirmektedir. Örneğin, kullanıcı Facebook sayfasından hiç ayrılmadan hem Instagram sosyal ağı ile veya Slideshare paylaşım sitesiyle bağlantı kurabilmekteye, hem alışveriş sitelerinden alışveriş yapabilmekte, hem de gönderdikleri mesajları Twitter gibi sitede yayımını sağlayabilmektedir.

Facebook, kullanıcılarına ait kişisel bilgilere herkesin ulaşabileceği şekilde ortam sağlamasıyla ilgi çekiciliğini daha da artırmıştır. Özellikle reklamcılık ve pazarlama sektöründe bu kişisel bilgiler (yaş, eğitim durumu, meslek, coğrafi bölge, tercih edilen ve üye olunan sayfalar gibi) sayesinde hedef kitlenin belirlenmesiyle ticari çalışmalar yürütülebilmektedir. E-ticareti kullanan firmalar yeni bir alan olarak Facebook’u

kullanılmaktadırlar. Ayrıca bazı sayfalarının 18 yaş altı çocuklar tarafından girişine engellenmesi ve kişisel ürün satışında pazarlama için resmi izin belgesi istemesi tercih edilme sebebini artırmaktadır (Özkoçak, 2015: 143-145).

Myspace, kişilerin kendilerine ait sayfalarında video görüntüsü, müzik ve fotoğraflarını paylaşımlarına zemin hazırlayan bir sosyal paylaşım sitesidir. Myspace sosyal ağı, özellikle amatör sanatçılara kendi tanıtımlarını yapabilmelerine ve kendi çalışmalarını paylaşabilmelerine olanak sağlamaktadır. Ayrıca sitede, sayfaya yapılan yorumları görüntüleyebilmekte ve sayfayı ziyaret eden sayıyı görebilmektesiniz (Sağıroğlu vd., 2012: 17).

LinkedIn paylaşım ağı, eski sınıf arkadaşlarınızla hatta önceki iş arkadaşlarınızla bağlarınızı kopartmamanızı amaçlayan, bunun yanı sıra kişisel bilgilerinizi sisteme kaydederek bu bilgiler ile iş arama, işçi bulma gibi özellikleri olan bir sosyal paylaşım ağı çeşididir. LinkedIn, uzmanı olduğunuz herhangi bir alanda kendinizi tanıtmaya olanağı sağlamaktadır. Ayrıca uzman kişilere sorular yönelterek tecrübelerinden faydalanmanızı sağlayacak paylaşım servis hizmetine sahiptir. 2003 yılında kurulduğunda 4500 üyesi bulunan ağ bugün 24 farklı dilde 200'den fazla ülkede 364 milyondan fazla kullanıcıya hizmet vermektedir. Bu sosyal ağ daha fazla profesyonel iş dünyasına yer edinmek ve işbirliğini geliştirmek maksadıyla kişiler ve kurumlar tarafından kullanılmaktadır (Sağıroğlu vd., 2012: 17).

Hi5, kişilerin birbirleriyle tanışmalarına imkân tanıyan bir altyapıyla öne çıkmaktadır. Sitesinin en önemli özelliği diğer paylaşım sitelerinin aksine reklamların sayfaya uyum içinde verilerek kullanıcılarını rahatsız etmemeye özen göstermesidir (Sağıroğlu vd., 2012: 18). Friendster ağı ise , alt yapısı arkadaşlık üzerine kurulan, çoğunlukla Asya kökenli ülkelerde yayılmaya başlayan bir sosyal paylaşım sitesidir (Sağıroğlu vd., 2012: 17). Bebo sitesi de güvenliğe verdiği önemle ön plana çıkmaktadır. Siteye katılan her yeni üye otomatik olarak yüksek seviyede güvenlik ayarına geçirilmektedir (Sağıroğlu vd., 2012: 18). Google Plus+ da, Google tarafından işletilen ve Google'ın sahip olduğu tüm hizmetlerin (Gmail, Youtube, Google Play Store, Google haberler, Google Drive) tek bir hesap ile takip edilebileceği, arkadaşlarınızla iletişim kurulabileceğiniz, paylaşımlar yapabileceğiniz, sosyal gruplara katılabileceğiniz,

görüntülü konuşma yapabileceğiniz, fikirlerinizi beyan edebileceğiniz bir sosyal paylaşım ağı çeşididir (Ekici, 2012).

Friends Reunited sosyal paylaşım sitesi, sizi geçmişinize bağlayan kişileri bulmanızı amaçlayarak soy ağacınızın izlerini oluşturmanızı sağlamaktadır. Friends Reunited'ın İngiltere merkezli olması sebebiyle özellikle buranın yerli halkına randevu ve arkadaşlık servisi hizmetleri sunma avantajı sağlamaktadır. Bu sayede hem başka kullanıcılar ile soy yakınlığı tespit edilebileceği gibi yeni insanlarla da tanışma ortamı sağlanabilmektedir (Sağiroğlu vd., 2012: 17). VKontakte, ilk önce yükseköğretim okullarındaki öğrencilerin ve buralardan mezun olanların birbirleriyle iletişimini sağlamak maksadıyla kurulmuştur. Dünya genelinde kullanıcısı olsa da genellikle Rusya ve Ukrayna'da en çok tercih edilen sosyal ağ sitesidir. Eylül 2006'dan itibaren aktif olarak hizmet vermeye başlamıştır (Altunay, 2010).

- Wiki

Hawaii dilinde hızlı, çabuk anlamına gelen wiki, ilk olarak bilgisayar yazılımcısı Ward Cunningham tarafından kullanılmıştır. Wiki paylaşım ağları, içeriği kolaylıkla hazırlanabilen birbirine bağlı birçok web sayfalarının birleşiminden oluşan web sitelerini tanımlama hizmetini sunmaktadır. Wikileri adeta içerisinde birçok bilginin bulunduğu sanal ansiklopedi olarak düşünebiliriz. Site kullanıcılar tarafından basit bir şekilde şekillendirilebilmektedir. Wikiler sayesinde birçok bilgiye çok hızlı bir şekilde ulaşılabilir. Kullanıcı kişiler wiki web sayfası üzerinden sayfaları birbirine bağlayabilir ve sayfalar yaratabilirler. En popüler wiki sitesi wikipedia ağıdır (Aydoğan ve Akyüz, 2010: 21).

Wikipedia, konunun içeriği hakkında bilgi sahibi olan binlerce insanın girdilerinden oluşan bilgi havuzunu bünyesinde barındıran, yazılımları ve altyapısı wikiler tarafından desteklenen bir sosyal paylaşım ağıdır. Bu sitenin denetimi ve düzenlenmesi wiki yazılımlarıyla gerçekleştirilmektedir (Aydoğan ve Akyüz, 2010: 22).

- Multimedya

Multimedya, kullanıcılarına video görüntüsü, fotoğraf ve müzik paylaşım olanağını sağlayan sosyal paylaşım ağlarıdır. Bu paylaşımlarda kullanıcılar tarafından

yorumlar yapılabilir. Multimedya sosyal medyada önemli bir konuma sahiptir (Altunay, 2010).

Fotoğraf paylaşımı, sosyal ağ kullanıcılarının her türlü içeriğe sahip fotoğraf veya resimlerini internet ortamında yayınlatabilmesi, diğer kullanıcılar ile paylaşabilmesi anlamına gelmektedir. Günümüzde fotoğraf paylaşımı sosyal ağlar ile çok kolaylıkla sağlanabilmektedir. Yaygın olarak bilinen fotoğraf paylaşım sitelerinden bazıları flickr ve instagram ağlarıdır. Flickr, fotoğraf paylaşımının yapıldığı bir sitedir. Kullanıcıların oluşturduğu fotoğraf albümlerinin diğer kullanıcılar ile paylaşılmasına hizmet eder. Ücretsiz bir sitedir ancak aylık kullanım kotasının dışına çıldığı takdirde yeni kullanın için ücret talep edilmektedir. Flickr'ın kullanılabilmesi için kullanıcıların Yahoo hesabının bulunması gerekmektedir. Sitede, fotoğrafların yer, konum bilgileri, çekilen cihaza ait bilgiler ve çeken kişinin bilgileri yer almaktadır (Sağıroğlu vd., 2012: 17). Instagram, fotoğraf paylaşımının yapıldığı, kullanıcılarına ücretsiz olarak hizmet veren bir fotoğraf paylaşım ağıdır. Instagram entegre olduğu Twitter, Facebook gibi sosyal paylaşım ağları sayesinde hızlı ve kolayca fotoğraf paylaşımı yapılabilir (Özutku vd., 2014).

Video paylaşım siteleri ise kullanıcıların merak ettikleri bir klip videosu veya bir yemek tarifi veya çok sevdiği bir filmin fragmanı gibi görsel paylaşımlara rahatlıkla ulaşmaları sağlar ve isteği videonun yayınlamasına katkıda bulunur. Yaygın kullanım alanına sahip sitelerden bazıları Youtube ve dailymotion ağlarıdır.

Youtube, görüntü paylaşım uygulamasıyla kullanıcılarına ulaşmaktadır. Bu site, her türlü video formatındaki görüntülerin, profesyonel ve amatör çekimlerin, animasyonların, slayt gösterilerinin kolayca yüklenebilmesini, bu yüklemelerin herkes tarafından paylaşılmasını sağlamaktadır. Dil desteği olarak 61 farklı dilde hizmet sunmaktadır. İsteyen herkes videolarını sorunsuz bir şekilde paylaşabilmektedir. Bu sayede istenen bir konu hakkında büyük kitlelere tanıtım yapılabilir. Youtube'un artan trendi Google servisinin dikkatini çekmiş ve 1,6 milyar dolara satın almıştır (Sağıroğlu vd., 2012: 17). Aylık aktif kullanıcı 1 milyar (%80'ni ABD dışından) ve ayda ortalama 6 milyar saat görüntü izlenmektedir (Socialbakers, 2016).

Dailymotion ağı üzerindeki 300 milyon ziyaretçisi ve ayda izlenen 3,5 milyar videosu ile popüler video paylaşım siteleri arasındadır. Dünya çapında Dailymotion'a erişim 18 farklı dilden sağlanmaktadır. Kültürel faaliyetler, spor müsabakaları, haberler, diziler veya yaratıcı, ayrıcalıklı içerikler vb. içeriklere ücretsiz erişim imkânı tanımaktadır (Dailymotion, 2016).

2.4. SOSYAL MEDYA VE UYGULAMA ALANLARI

Sosyal medya platformları her bireye etkileşimli bir iletişim ortamı sunmaktadır. Sosyal medya sadece kullanıcı kişiler için değil kamu kurumları, özel şirketler, sivil toplum kuruluşları, dernekler gibi birçok kurum ve kuruluş için de çok etkili bir akımdır. Eyrich, Padman ve Sweetser, iletişim teknolojilerinin kullanılarak bilginin en geniş kitlelere kadar iletilmesinin sağlanmasını her türlü alanda işleri kolaylaştırabileceğini ifade etmişlerdir. Sosyal medyadaki hızlı değişim bireylerin hızlı düşünmesine, daha saydam ve açık olmalarına olanak sağlamaktadır. Gerek kar amacı gütmeyen kamu kurumları gerekse de kar amacı güden şirket ve kurumlar için sosyal medya giderek daha önem kazanmaktadır (Çalı ve Altunbaş, 2012: 2). Sosyal medya gücünü avantaj ve dezavantajlarıyla birçok alanda etkisini gösterdiği gibi bu uygulama alanlarından bazıları reklamcılık, pazarlama ve satış, kamusal, eğitim ve ulusal güvenlik alanlarıdır.

Sosyal medyanın sıfır maliyetle kullanılır olması, erişim olanaklarının daha kolay olması, kullanımlığı bakımından basit olması ve sayfa üzerinde değişimlerin kolay olması, geleneksel medyaya nazaran uygulandığı alanlarda çok daha etkili olmasının ve kullanılmasının gerekçelerindendir. Kullanıcı bakımından sosyal ağların hızlı geri dönüşümü önemlidir (Vural ve Bat, 2010). Geleneksel medyaya ait kitle iletişim araçlarında hedef kitle ile kaynak arasındaki ayrım çok belirgin iken bu sosyal medya ortamlarında kaybolmuştur. Her bir sosyal medya kullanıcısı hem kaynak hem de hedefteki alıcı olarak sosyal ağlarda iletişim içerisindeyler. Bu imkânlarla kavuşan kullanıcıların fikirleri serbestçe dolaşabilmekte ve yaygınlaşmaktadır. Bu sayede tek taraflı bilgi almanın önüne geçilebilmektedir (Göker ve Doğan, 2011: 180).

Rogers'a göre sosyal medyayı geleneksel medyadan ayıran üç temel özellik vardır; bunlar eşzamansızlık, etkileşim ve kitlesizleştirmedir. Eşzamansızlık, kişilerin bilgi alışverişinde bulunmalarının herhangi bir zaman kısıtlamasına bağlı kalmaksızın

uygun görülen zamanda gerçekleştirebilmesini ifade eder. Böylece aynı andalık kısıtlılığı ortadan kalkmış olur. Sosyal medya ortamında girilen bilgilerin silinmemesi ve kayıt altında bulundurulması kullanıcılara istediği herhangi bir zaman diliminde bilgiye ulaşabilmesinin önünü aşarak, geleneksel medyadaki televizyon ve radyo gibi iletişim cihazlarının aynı andalık zorunluluğu gereksinimini aşmıştır. Kitlesizleştirme, büyük kitleler içerisinde her kişiye özel olarak da bilgi paylaşımının sağlanabilmesini ifade eder, geleneksel medya da kişiye özellik imkânsızdır (Geray, 2003: 18).

Mayfield'a göre de geleneksel medya ile sosyal medya arasındaki farklar 5 madde başlığı altında ifade edilmiştir (Mayfield, 2010: 5).

- Erişim: Gerek sosyal medya gerekse de geleneksel medya platformları her bireyin bir insan topluluğuna erişebilmesine imkân sağlamaktadır.
- Erişilebilirlik: Sosyal medya ortamını her birey zorluk çekmeden kullanılabilir, ayrıca maliyeti ya çok düşük ya da ücretsizdir. Geleneksel medya ise devletin ve özel şirketlerin sahipliğinde üretim yapmaktadır.
- Kullanılabilirlik: Geleneksel medya üretimi, kadrosuna profesyonel bir eğitim, uzmanlık seviyesinde kabiliyet ve yetenek gerektirir, ancak birçok sosyal medya için durum böyle değildir. Sosyal medyada yeteneklilik çeşitlidir, her birey üretime katkıda bulunabilir.
- Yenilik: Sosyal medyada etki ve tepki iletişimi anında gerçekleşebilmektedir. Geleneksel medya da ise bu iletişimlerde meydana gelen zaman farkı günleri, haftaları, hatta ayları bile bulabilmektedir. Sosyal medyaya kıyasen çok uzun olmaktadır. Ancak geleneksel medyanın günümüzde sosyal medyanın uygulamalarına uyum sağlaması, yakın gelecekte bu farklılığı ortadan kaldıracaktır.
- Kalıcılık: Geleneksel medyada üretilenlerin daha sonra değiştirilmesi imkânsızdır, hâlbuki sosyal medya yeniden düzenlemeler ya da yorumlar ile kolayca anında değiştirilebilmektedir.

Orsburn sosyal medyanın gücüne dikkat çekerek; sosyal medyanın internet servislerinde birinci sırayı alan faaliyet olduğunu, televizyonun 50 milyon kullanıcıya ulaşabilmesi için 13 sene, radyonun 38 sene, internetin 4 sene ve Facebook paylaşım

sitesinin 100 milyon kullanıcısı olabilmesi için 9 aylık bir sürenin gerektiğini çarpıcı birçok gerçeklerle açıklamıştır (Orsburn, 2012).

Satış, pazarlama ve reklamcılık alanları sosyal medya platformlarında kar amaçlı kullanılan uygulama alanlarındandır. İşletmelerin son derece önem verdiği bu yeni pazarlama iletişim kanalının kullanımı işletmelerin itibar (prestij) sahibi olması için zorunlu hale gelmiştir. Bir sosyal ağ üzerinde yer almak işletmelerin kaçınılmaz kuralı olmuştur. Geleneksel reklamcılıkta izleyici kitle pasif olarak bir şey yapamaz iken, sosyal medyadaki reklamcılıkta çift taraflı etkileşim vardır (Dilmen, 2012: 134).

Sosyal medyanın etki gücündeki farklılığı kapsamında örneğin, 2007 yılında 15.000 dolar gibi çok düşük bir bütçeyle çekimi yapılan Paranormal Activity filmi, yapımcılarına 150 milyon dolar gibi yüksek meblağda para kazandırmıştır. Bu başarı filmin yapımcısı Paramount'un özellikle Facebook ve diğer sosyal medya platformları üzerinden filmin tanıtımına yönelik başarılı bir tanıtım stratejisi uygulamasıyla gerçekleşmiştir (Schoenberg, 2012: 6).

Başka bir örnek ise Dell firmasının iki yıl gibi çok kısa bir sürede bilgisayar ve bilgisayar ekipmanları satışından 6,5 milyon dolar civarında para kazanmasıdır. Dell firmasının Twitter, Facebook gibi sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla takipçileri için geliştirdiği özel kampanyalar ve @DellOutlet isimli oluşturduğu forumlar sayesinde yüksek miktarda kazanım gerçekleşmiştir. Bunun yanında Toyota ve Starbucks firmaları bünyesinde çok kısıtlı sayıda personelle çalışarak ve sosyal medya platformlarının çoğunda faaliyet icra ederek sağladıkları yüksek satış başarılarını, müşteri memnuniyetini sağlamadaki üstün gayret ve çabalarıyla ve müşterilerle iyi iletişim kurmayla bağdaştırılmıştır (Özdemir, Özdemir S., Polat ve Aksoy, 2014: 61).

Sosyal paylaşım ağlarının uygulama alanlarından bir diğeri de eğitimidir. Günümüzün teknolojik gelişmelerini gözetleyen eğiticiler teknolojik metotlarla eğitim görmek istemektedirler. Sosyal ağlardan özellikle Twitter ve Facebook öğrenme ve öğretme aşamalarında birçok yöntemle eğitsel amaçlı kullanılmaktadır. Bu yöntemler ise iletişim ve sosyal bağ kurma, bilgi paylaşım ve içerik oluşturma, ayrıca işbirlikçi ve katılımcı ortam oluşturma aşamalarından oluşmaktadır (Odabaşı, Mısırlı, Günüş, Şahin Timar, Ersoy, Som, Dönmez, Akçay ve Erol, 2012: 96-97).

Sosyal medyanın kullanıldığı diğer bir uygulama alanı kamu kurumlarıdır. Toplumla şeffaflığı artırmak, daha iyi iletişim kurabilmek ve erişebilirliği kolaylaştırabilmek için kamu kurumlarında sosyal medya kullanılmaya başlanmıştır. Özellikle kamu kurumlarının kamu güvenliği ve acil durum yönetimi, suç önlemeyi kolaylaştırma, kamu güvenini artırma, bilgi paylaşım, seçim ve seçim kampanyaları, demografik katılım, ceza iletişim araştırma konuları, toplumsal olaylar, çevre ve şehircilik yöneticiliği, dijital iletişim, halk sağlığı uzmanlığı ve taşımacılık yönetimi gibi uygulama alanlarında sosyal medya yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu karşılıklı etkileşim halk ile kamu arasındaki ilişkiyi temelden değişime uğratmıştır. Vatandaş ile kurumlar arasındaki iletişimi sağlamasının yanı sıra ayrıca vatandaşlar arasında da fikir alışverişi yapılmasına olanak sağlamıştır. Vatandaşın kamu kurumları hakkında katılım sağlaması, vatandaş ile devlet arasında kuvvetli sosyal ilişkilerin oluşumuna büyük destek sağlamaktadır. Sosyal medyanın vatandaş ile devlet arasındaki şeffaflığı artırması yolsuzlukların azalmasına da büyük etkendir (Altunbaş, 2014: 25-28).

Örneğin, 2010 yılında Uluslararası Polis Şefleri Birliği (The International Association of Chiefs of Police (IACP))'nin ABD'de yaptığı anketli araştırmada, çalışmaya katılan 728 kolluk birimlerinden % 81'inin sosyal medya ağlarını kullandığı tespit edilmiştir. Bu kolluk güçlerinin % 63,2'si suçları aydınlığa çıkarmada, % 44'ü vatandaşın suçlarla ilgili konularda bilgi sahibi olmasında, % 40'ı da polisiye olaylarında vatandaştan bilgi talep etmede sosyal medya platformlarını kullandıklarını belirtmişlerdir (Çalı ve Altunbaş, 2012: 6).

Yine yakın zamanda İtalya'da yapılan seçimlerde adaylardan Beppe Grillo'nun Facebook üzerinden başlattığı Beş Yıldız Hareketi kısa zamanda çok büyük ilgi görmüş ve beklenenin üstünde başarı sağlamıştır (Köseoğlu ve Al, 2013: 112-115). Başka bir örnekse, Twitter kamusal bir mecrayı temsilen Zapatistalara söz hakkı vererek fikir ve düşüncelerini tüm dünyaya duyurmalarını sağlamıştır. ABD Başkanı Barack Obama'nın başkan adaylığı döneminde aday oluşunu topluma iletmede ilk olarak Twitter paylaşım ağını kullanması da dikkat çeken örneklerdendir (Altunay, 2010: 36).

Sosyal medya platformları; çeşitli dini, ideolojik, siyasi düşünceye sahip grupların örgütlenmesine ve paylaşımlarda bulunmalarına da olanak sağlamaktadır. Bu ağlarda

bilginin rahat ve zahmetsiz dolaşımı, çift yönlü iletişimin sağlanabilmesi, bu örgütlenmeler için de sosyal paylaşım ağlarını kullanmada cazip bir merkez haline getirmektedir. Bununla beraber gelişen aktüel olaylarla ilgili olarak çeşitli düşünce akımları oluşturulmakta ve sanal platformlarda kamuoyu şekillendirilebilmektedir (Göker ve Doğan, 2011: 183-185). Örneğin, 2011 yılı sonrasında Arap baharı olarak adlandırılan halk hareketlerinde özellikle Mısır Devrimi esnasında protestocular, tüm dünya kamuoyunu bilgilendirmek ve geniş kitleleri harekete geçirmek için Facebook ve Twitter’i etkili bir iletişim aracı olarak kullanmışlardır (Çevik, Öztürkcan ve Kasap, 2015: 145).

Başka bir örnek, 2009 yılında “Yeşil Devrim” olarak adlandırılan İran’da çıkan olaylarda protestocular birbirleri ile bilgi paylaşımını sağlamak ve oluşabilecek tehlikelerden haberdar olabilmek için sosyal medya ağlarını yoğunlukla kullanmışlardır. Protestocuların iletişim kurmada sağladığı avantajlardan dolayı sosyal medyaya karşı oluşan güvenleri, kısa zamanda bu toplumsal hareketin “Twitter Devrimi” olarak nitelendirilmesine yol açmıştır. Diğer bir örnek ise, 2010 yılı içerisinde Haiti’ de meydana gelen 7 şiddetindeki deprem sonrasında kayıp insanlara ulaşabilmek için ve çok kısa zaman içerisinde yardım parası toplayabilmek için Twitter ağı aktif olarak kullanılmıştır (Telli, 2012: 70-71).

Sosyal medya, ülkelerin ulusal güvenliğini ilgilendiren konular üzerinde de etkin olmakta ve uygulama alanı oluşturabilmektedir. Bu etkiler gerek ülkenin menfaati doğrultusunda gerekse de tam zıttı doğrultusunda cereyan edebilmektedir. Gelecek bir sonraki bölümde detaylandırılmış olarak açıklanan sosyal paylaşım ağlarının ulusal güvenlik üzerindeki etkileri şu şekilde ifade edilmiştir. Sosyal medya;

- Özellikle bir kriz sırasında, çok sayıda insanın bilgilendirilebilmesi için bir araç olarak etkili olabilmekte ve halk erkenden uyarılabilmektedir.
- Kamusal kurumlar ile vatandaş arasındaki iletişimin sağlanmasında etkisi vardır.
- Ses getirmek, yankı uyandırmak, etkilemek ve propaganda için bir araç olarak kullanılabilir.

- Sosyal medya terör örgütleri tarafından ideolojik olarak radikalleşmek, eğitim, örgüte katılım ve iletişim kurmak için bir araç olarak kullanılmaktadır.
- Suç örgütleri, yasadışı faaliyetlerini yürütmek için sosyal medyayı destek, iletişim ve koordinasyon aracı olarak kullanmaktadır.
- Protesto hareketleri ve devrimler için büyük önem taşıyan bir araç olmuştur (Montagnese, 2012).
- Kitlesel psikoloji sosyal medyadan etkilenebilmektedir (Pedersen, 2014).
- Organize edilmiş toplumsal hareketlerde etkindir (Magro, 2012).
- Güvenlik güçleri tarafından adli olayların aydınlatılması sürecinde soruşturma aracı olarak kullanılabilinmektedir (Cohen, 2010; Sayers, 2011).
- Bazı durumlarda sosyal medya sansürlenebilmektedir (King, Pan ve Roberts, 2013).

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL MEDYA VE ULUSAL GÜVENLİK İLİŞKİSİ

3.1. ULUSAL GÜVENLİK KAVRAMI

Güvenlik kelimesinin Latince 'securitos', ilk kökeni 'sine cura' kelimesinden türemiştir. Sine; dışında, hariç, olmaksızın gibi anlamlarla ifade edilirken cura ise, endişesiz, sıkıntısız anlamlarını taşımaktadır. Securitos için korkusuzluk, emniyet ve selamet anlamları kullanılmaktadır (Caşın, Özgöker ve Çolak, 2007: 63). Sözlük anlamı olarak güvenlik tehlikelerden ve korkulardan uzak olma hissi ya da durumu anlamındadır. Birçok düşünür, yazar ve kurum da güvenliği tanımlamak istemiştir. Heisenberg'e göre güvenlik "emniyet altına alınmak istenen toplumsal yapı, birey veya eşyaların gelecekte de korunacağına yönelik bir beklentidir" (Demiray ve İşcan, 2008: 149). Arnold Wolfer da güvenliği "elde edilen değerlere karşı tehdidin yok olduğu durum" olarak tanımlamıştır (Ülger, 2002: 85). Güvenliğin tanımını 2005 yılında Avrupa Birliği Standardizasyon Komitesi de şu şekilde kabul etmiştir (Yılmaz, 2008: 96):

"Güvenlik; bir kişi, toplum, örgüt, sosyal kuruluş, devlet ve onların vasıtalarını (eşyalar, altyapı vb.); suç faaliyetleri, terörizm ve diğer saldırı veya düşmanca hareketler, afetler (doğal veya insan tarafından) gibi tehlike veya tehditlere karşı korunulmasının gerekli olduğu sanılan veya teyit edilen durumdur."

Ulus-devletler arasındaki ilişkilerin düzenlenmesinde temel belirleyici kavram güvenlik kavramıdır. Güvenlik kavramı, uluslararası ilişkilerin belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır (Öke, 2001: 53). Uluslararası ilişkiler genellikle geleneksel yaklaşımlardan idealist ve realist ekoller olmak üzere iki farklı açıdan yorumlanmaktadır. Realistlerin varsayımları şöyle ifade edilebilir: temel aktörlerinin devletler olduğu uluslararası ilişkilerde, devletlerin bu karşılıklı ilişkileri, her devletin kendi başının çaresine bakmak zorunda kaldığı bir düzende güç ve çıkar mücadeleleri olarak belirlemektedir. Bu durum reel politik olarak da adlandırılmaktadır. Bu yapı ülkeler arasındaki savaş ve çatışmaların meydana gelmesinde temel sebep olarak ortaya çıkmaktadır. Realist yaklaşıma göre devletlerin üzerinde onlara ne yapması gerektiğini söyleyebilecek herhangi bir otoritenin mevcudiyeti bulunmamaktadır ve yok

saymaktadır. İlke olarak devletlerin üstünde onlara belirli davranışları dikte edebilecek bir otoritenin olmadığı kabul edilmektedir. Ancak bu durum uluslararası otoritenin olmadığı anlamına gelmemektedir. Burada uluslararası aktörler kendi ulusal çıkarlarını ve güç dengelerini gözeterek aralarındaki işbirliklerini ya da mücadelelerini yürütmekte herkes kendi başlarının çaresine bakmaktadır (Özdemir, 2002: 155-156).

Ulusal güvenlik konusu realist yaklaşımda ulusal çıkarlar bağlamında değerlendirilmektedir. Burada her ülke kendi ulusal güvenliğinin veya çıkarının korunmasında tek başına hareket etmek durumundadır. Bir bakıma ülkelerin silahlanma mücadelesinin arkasında yatan sebeplerden biri de bu görüştür. Realist yaklaşıma göre uluslararası ilişkilerin yürütülmesi kapsamında oluşturulan uluslararası örgütler, devletlerin ulusal politikalarında değerlendirdikleri birer araçtır ve devlet üzerinde bağımsız bir otorite değildirler. Devletler haricinde bulunan diğer tüm aktörler yine devletler tarafından yönlendirilmektedir (Özdemir, 2002: 155-156).

İdealist yaklaşımdaki varsayımlar ise, devletlerin karşılıklı güç çekişmeleri karşısında uluslararası ilişkilerin bu çekişmelerin önlenmesi için aktif rol alabildiği savunulmaktadır. Uluslararası hukukun geliştirilerek devletlerin uluslararası örgütler içerisinde karşılıklı işbirliği içerisinde olmasıyla devletler arasındaki en büyük ve en acımasız problem olan savaşların önlenmesi mümkün kılınabilmektedir. İdealist ekole göre uluslararası örgütler devletlerin ulusal politikaları amacıyla kullanılan bir araç olmak zorunda olmadan, üyelerinden ayrı amaçlara ve çıkarlara sahip olabilir ve kendine has bir kimlik edinebilir. Ulusal güvenlik konusunda, devletler ulusal ve uluslararası güvenlik ilişkisindeki yakınlık sebebiyle güvenliklerini tek başlarına korumak zorunda kalmayabilirler. Bu yüzden devletler arasında işbirliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Woodrow Wilson, idealist bir bakış açısına sahip oluşuyla uluslararası örgütlerin doğuşuna karşı fikir öncülüğü yapmıştır. Savaşların önlenmesi maksadıyla Birleşmiş Milletler gibi uluslararası örgütlerin faaliyete geçmesinde yine idealist yaklaşım yatmaktadır. İdealistler, görüşlerinin küreselleşme süreci ile daha da popüler hale gelmesini, devletler arasındaki siyasal ve ekonomik işbirliğinin artmasına bağlamaktadırlar (Özdemir, 2002: 156).

Bu her iki ekol güvenlik kavramını barış ve güç kavramları ile bağdaştırmışlardır. Bu yaklaşımlardan idealistler, güvenlik kavramını barışın sonuçlarından biri olarak görürken realist ekoller ise gücün bir uzantısı olarak görmüşlerdir. Güvenlik ilkesel olarak kamuoyunu yönlendirmekte, hükümet politikalarına rehberlik sunmakta, para ve gücün paylaşılmasını direkt etkileyen bir potansiyel unsur olmaktadır. Bu sebeple güvenlik kavramı soğuk savaş döneminde¹ realist ekolün etkisinde devlet güvenliği ile aynı tutulmuştur (Öke, 2001: 53).

Realizm görüşünün savunucularından E. H. Carr'nın görüşüne göre devletlerin ulusal güvenliklerinin sağlanması kapsamında uluslararası alanda genel veya ortak güvenlik nitelikli bir gücün mevcut bulundurulması gerektiği tavsiyesinde bulunmuştur (Tickner, 1995: 175). Farklı ülkelerin saldırılarının engellenmesinde yardımcı olacak gücün eksikliği sebebiyle her ülke kendi imkân ve kabiliyetleri doğrultusunda kendi güvenliğini kendisi sağlamaktadır. Genellikle bu realistler tarafından güvenlik ikilemi olarak ifade edilmektedir. Bu bir bakıma, bir devletin kendi ulusal güvenliğini artırma yönünde alacağı her türlü tedbirin, diğer taraftaki devletler tarafından kendi ulusal güvenliklerini tehdit eden askeri bir yapılanma algılanmasından ibarettir. İdealist ekol görüşüne sahip olanlar ise, barışın bir sonucu olarak gördükleri güvenliğin kurumların ve hukukun ilkeleriyle sağlanabileceğini ifade etmektedirler (İzci, 1998: 404–405).

3.1.1. Ulusal Güvenlik Tanımı

Ulusal güvenlik bir ülkenin iç ve dış tehditlerden korunabilmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Ülkenin ulusal güvenliğinin sağlanmasında o ülkenin ulusal çıkarları hayati önem arz etmektedir. Bir bakıma ülkenin ulusal çıkarları, ulusal güvenliğinin sağlanmasına zemin oluşturmaktadır (Balkan, 2006: 26).

Nüket Güz ise geniş anlamda ulusal güvenlik tanımını şöyle ifade etmektedir (Güz, 1998: 10):

“Devlet bağımsızlığı ve ülke bütünlüğü ile ulus egemenliğinin, ulusal ya da uluslararası alanda gerçek ve yakın bir tehlikeye düştüğü zamanlarda,

¹ Soğuk Savaş Dönemi, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)'nin başında bulunduğu Doğu Bloku ülkeleri ile ABD'nin başında bulunduğu Batı Bloku ülkeleri arasında, II. Dünya Savaşı'nın sona ermesinden SSCB'nin devrilmesine kadar devam edegelmiş ülkeler arası kamplaşma dönemine verilen addır. Berlin Duvarı'nın 1989 yılındaki yıkılışı, II. Dünya Savaşı'nın Batı Bloku lehine sonuçlanmasında dikkat çeken önemli bir aşama oluşturmıştır. 1991'de SSCB'nin de yıkılmasıyla Soğuk Savaş Dönemi sonlanmıştır.

Anayasanın gösterdiği yetkili organ ya da organlar tarafından, devlet tüzel kişiliğinin korunması ve güvenlik altına alınmasıdır.”

Ulusal güvenliğin içeriğini ‘iç güvenlik’ ve ‘dış güvenlik’ konuları oluşturmaktadır. İç güvenlik, anayasa ile kurulmuş olan hür ve demokratik yapısını veya temel hak ve hürriyetlerini tehlikeye atmaya ve ortadan kaldırmaya yönelik şiddet içerikli hareketlerin belirtilerinin ortaya çıkması ya da kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasına sebep olacak şiddet olaylarının meydana gelmesi sonucu güvenlik kuvvetleri ile düzenin sağlanmaya çalışılması veya iç savaş durumunda ulusal güvenliğin sağlanmasıdır. Dış güvenlik ise başka ülkelerin tehlikelerinden ve saldırılarından uzak bulunma, yabancı devletlerin emir, gözetim ve denetimine maruz kalmama ve bunlara karşı savunmada bulunması demektir (Balkan, 2006: 26- 27).

Devlet; ulusal güvenliğini sağlamadaki mücadelesini yabancı diktası ve emri altına girmeyerek, iç huzur ve barışını ortadan kaldırmayı göze almış yabancı bir saldırı karşısında topyekûn savunma yaparak göstermektedir (Caşın, 1995: 20). Ayrıca Tayfun Akgüner, bir ülkenin ulusal güvenliğini sağlamada kullanılacak yol, yöntem ve tedbirlerin ülkenin ulusal saygınlığının zedelenmemesi açısından hukuksal ve meşru zeminler üzerinde oluşturulması gerektiğini, ülkenin güvenliğini sağlamada önemli kararlar alacak olan siyasi erkin, hükümetin siyasal güvenliği ile ulusal güvenliğini birbirine karıştırmaması ve mensubu olduğu siyasi partisinin menfaatini düşünür bir tutum içerisinde olunmaması gerektiğini, ulusal güvenliğin kanunlar ile düzenlenmesi ve yargı denetimine tabi olması gerektiğini vurgulamıştır. Çünkü ulusal güvenlik ülkelerin anayasalarında ve iç mevzuatlarında insanların özgürlüklerini kısıtlama ve sınırlama sebebi olarak gösterilmektedir. Bir ülkenin ulusal güvenliğinin sağlanması sürecinde temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanabiliyor olması hususu mutlaka kanunlara bağlanmasını zorunlu kılmaktadır (Akgüner, 1983: 101).

3.1.2.Ulusal Güvenliğin Kapsamı

Strateji çalışmalarında ve uluslararası ilişkiler alanlarında ulusal güvenliğin birçok tanımı yapılmasına rağmen bu tanımlamalar bu terimin tüm yönleriyle kapsamını ortaya koyamamıştır (Buzan, 1983: 1-8). Ulusal güvenliğin içeriği ve kapsamı zamana göre değişmektedir. Soğuk savaş dönemindeki belirleyici ulusal güvenlik anlayışı,

merkezinde ağırlıklı olarak askeri değişkenlerin yer aldığı dünyanın iki süper gücü olan ABD ile Sovyetler Birliği'nin etki alanlarındaki konumlarının korunmasına kilitlenmişti ve barış ve güvenlik askeri güvenliğe bağlıydı (İzci, 1998: 405). Günümüzde ise ulusal güvenlikte demografi, çevre ve doğal kaynaklar konuları kapsamını genişletmiş ancak askeri güvenlik ulusal güvenliğin daima kilit noktası olmuştur ve devam ettirmektedir. Soğuk savaş sonrasında iç tehdit algılamaları da devletlerin ulusal güvenlik siyasetlerini belirlemede önemli konular arasına girmiştir (Ülman, 2000: 101).

Ulusal güvenlik; siyasi, ekonomik ve hukuki açıdan değerlendirilmektedir. Ulusal güvenlik kavramının siyasi yönü, ülkenin ulusal güvenlik siyasetinin belirlenmesinde hukuki ve ekonomik yönlerine göre daha ağırlıklı ve daha etkin rol almaktadır. Akgüner siyasi yönünü şu şekilde ifade etmiştir (Akgüner, 1983: 54-55):

“Ülkenin milli güvenliğinin sağlanması, özellikle uluslararası düzeyde tek başına mı, yoksa bir kolektif savunma düzeni içinde mi olacağı hususu veya olağan ve olağanüstü hallerde değişken bir Milli Güvenlik siyasetini saptama ve değişken koşullara göre, bu Milli Güvenlik siyasetinde gerekli düzelmeye ve değişimin nasıl yapılacağı bir siyasi tercih veya siyasi tercihler dizisinin kabulü ile olanaklı olur.”

Bir ülkenin yurt savunmasının siyasetini saptamak için ileriye yönelik planların yapılabilirdiği bir ‘Milli Güvenlik siyaseti’ne ihtiyaç duyulmaktadır. Demokratik rejimlerle ulusal güvenliğin sağlanması yürütme organının sorumluluğuna verilmiştir ve bu kapsamda askeri otorite de sivil otoriteye bağlı olmuştur (Kabaalioğlu ve Yıldırım, 1995: 76; Özdemir, 1991: 11).

Çeşitli ülkelerde ulusal güvenliği tayin edici kuruluşlar oluşturulmuştur. Ulusal güvenlik ile ilgili ilk kuruluş 1947 yılında ABD’de kurulan ABD Mili Güvenlik Konseyi (National Security Council-NSC)’dir. Federal Almanya’da anayasalarında da belirtilen ‘Federal güvenlik Konseyi’, Fransa’da 1958 tarihli Fransız Anayasasında yer alan ‘Milli Savunma Yüksek Kurulu ve Komiteleri’, İtalya’da ‘Yüksek Savunma Kurulu’ ve Rusya Federasyonu’nda 1992 yılından itibaren ‘Güvenlik Kurulu’ adı altında kurulmuştur (Balci, 1997: 241-245).

Türkiye'de 1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 117'nci maddesi ile ulusal güvenliğin sağlanması sorumluluğu Bakanlar Kurulu'na verilmiştir. Ayrıca 118'inci maddesinde Milli Güvenlik Kurulu'nun (MGK) görevi Ulusal güvenlik siyasetinin tayini, tespiti, teşhisi ve uygulaması ile ilgili kararların alınması ve gerekli koordinasyonun sağlanması ile ilgili görüşlerini Bakanlar Kurulu'na bildirmek şeklinde belirlenmiştir (Balkan, 2006: 25).

Ulusal güvenlik ekonomik yönüyle değerlendirildiğinde, Kirchner ve Sperling'e göre ekonomik güvenlik kavramı üç farklı şekilde tanımlanabilmektedir (Torun, 2012: 76):

“Birincisi, ekonomik güvenlik bir toplumun ekonomik ve sosyal yapısının korunmasında devlet kabiliyeti üzerindeki endişeyi yansıtmaktadır. İkincisi, ekonomik güvenlik bir devletin etkili bir koruyucu olarak davranma ve toplumsal bütünlüğü devam ettirme yeteneğini içerir. Üçüncüsü ise, ekonomik güvenlik hem dışa açılmanın refahını elde etmek hem de askeri sektördeki işbirliğini güçlendirmek için devletin diğer devletlerle işbirliği içinde istikrarlı bir ekonomik çevre yaratabilme yeteneği ile ilgilidir.”

Bir ülkenin ulusal güvenliğinin sağlanabilmesi için o ülkenin kaynaklarının iyi bir şekilde tespit edilmesi ve kullanılması ile gerçekleştirilebilir. Çünkü ulusal güvenliğin sürekliliği ülkenin güvenliğine, kaynak ayırmasına ve gelecek günlere dönük bir planlama yapmasına bağlıdır. Dünyada birçok ülke 1970'lerden sonra ulusal güvenliklerini sağlayabilmek için ekonomik durumlarını sürekli olarak aktif bulundurmuşlardır. Hatta ülkeler ulusal güvenlikleri için diğer ülkelere karşı mallarını boykot etmiş ve ambargo uygulanmıştır. Yeri gelince Ulusal güvenlik için ekonomiye müdahale edilmesi icap etmiştir. Güçlü ülke savunması, güçlü ulusal güvenlik ve güçlü ekonomi arasında dengeli bir ilişki söz konusudur (Balkan, 2006: 25 -26).

Ulusal güvenlik hukuki açıdan değerlendirildiğinde, ulusal güvenlik kavramının uluslararası belgelerde ve ülkelerin iç hukuk belgelerinde insanların özgürlüklerinin kısıtlanması ve sınırlandırılması nedeni olarak kabul edilmesi bu kavramın hukuki yönünün bir ifadesidir. Örneğin 1966 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilen 'Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Milletlerarası Sözleşme'nin 12, 13, 14, 19, 21 ve 22. maddelerinde tanınan hakların ulusal güvenlik nedeniyle sınırlandırabileceği belirtilmiştir

(Gündüz, 1994: 216). Buna benzer olarak Avrupa İnsan Hakları ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme de 6, 8, 10 ve 11. maddelerin de ulusal güvenlik nedeniyle sınırlanabileceği düzenlenmiştir (Gündüz, 1994: 241). Ulusal güvenliğin sağlanması için hukuki yönü ülkemizde 1982 Anayasası'nın temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması konularında açıklanmıştır. Ulusal güvenlik özgürlüklerin sınırlandırılmasında sebep olabilmektedir. Ulusal güvenliğin sağlanması ve korunması için ülkemizde Milli Güvenlik Kurulu'na, Bakanlar Kurulu'na tavsiye verilmesi suretiyle sorumluluklar verilmiştir (Akgüner, 1983; 63).

3.1.3. Ulusal Güvenlik Aktörleri

Küçükşahin, Dinçer ve Uyar'a (2008) göre güvenlik aktörü kavramı şu şekilde ifade edilmiştir:

“Eğer bir kişi, bir kurum, bir kuruluş veya güvenlik ortamına etki edebilecek herhangi bir organizasyon, güvenliğin sağlanmasında etkinlik gösterebiliyorsa güvenlik aktörü olarak değerlendirilebilir.”

Güvenlik aktörleri, Kopenhag Ekolü² (Kopenhag Okulu) tarafından geliştirilen ‘Güvenikleştirme³ Teorisi’ne göre yetki ve güç sahibi olup, o yetkiyi seyirci grubundan (toplum, ulus vb.) almaktadırlar. Dünyadaki birçok devlet iç ve dış tehditlere karşı ulusal güvenliğini sağlamada güvenlik stratejisi uygulamaktadır. Ülkeler oluşturdukları güvenlik stratejilerini Güvenlik Strateji Belgesi’nde detaylı olarak belirtmektedirler. Devletler güvenlik strateji belgelerinde belirtilen tehdit ve risklere karşı bünyelerindeki

² “Kopenhag Ekolü, geleneksel/realist güvenlik anlayışının eleştirisi üzerinden güvenlik anlayışı geliştiren bir yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır.” Barry Buzan ve Ole Waever başta olmak üzere, Jaap de Wilde, Morten Kelstrup, Pierre Lemaitre ve Elzbieta Tromer önde gelen teorisyenlerindendir. Ekol, güvenlik çalışmalarında “askeri olmayan tehditleri ve devlet merkezli güvenlik anlayışını sorgulayarak geniş güvenlik anlayışı içeren yaklaşımı gündeme almıştır. Ekolün güvenlik çalışmalarına getirdiği en önemli katkılardan birisi insan topluluklarının güvenliğinin etkilendiği beş ana sektörü (askeri güvenlik, siyasi güvenlik, ekonomik güvenlik, toplumsal güvenlik ve çevresel güvenlik)” güvenlikleştirme teorisine uyarlamasıdır (Buzan, Waever ve De Wilde, 1998: 7). “Kopenhag Ekolü’nde güvenlik karşılıklı öznel, aynı zamanda kendi kendine göndergeseldir, sosyal bir şekilde yapılandırılmıştır, ilişkiseldir ve etkileşim sonucu oluşur. Güvenliğin esası dilbilimden gelmektedir. Bir tehdit meydana geldiğinde veya bir güvenlik aktörü tarafından tehdit olduğu söylendiğinde o tehdit olarak algılanmaktadır ve ayrıca bu söylemin izleyici/seyirci grubu, yani bir toplum, bir ulus, vb. tarafından kabul görmesi gerekir.” Bu sayede olağanüstü tedbirler alınması hak olarak görülmektedir (Olağanüstü hal ve Sıkıyönetim). Tehditler yaşamsal olmalıdır. Güvenikleştirme süreci bir şeyin tehdit olarak tanımlanması ile başlamaktadır.” (Cebeci, 2007).

³ Güvenikleştirme, mevcut bir meselenin aktörler tarafından tartışmaya açık olan politik alandan tabular ve acil önlemler ile şekillenen güvenlik alanına yöneltilmesi sonucunda aktörün varoluşuna yönelik bir tehdit unsuru olarak kamuoyuna sunulması eylemidir. Herhangi bir meseleyi güvenlik meselesi haline dönüştüren aktör (genellikle bir ülkedeki siyasi ve askeri elitler) böylece olağanüstü araçlar ve tedbirler kullanma yetkisine sahip olmaktadır. Bu da aktörün söz konusu mesele dâhilindeki politikalarını meşrulaştırmasını sağlamaktadır (Aktaş, 2011).

güvenlik aktörlerine çeşitli sorumluluklar vermektedirler. Güvenlik aktörleri kendi içerisinde tehdit ya da riskin karakteristik durumuna göre daha öne çıkabilmekte ya da daha geri planda değerlendirilebilmektedir (Küçükşahin vd., 2008).

Küçükşahin ve diğerleri, gelişen teknoloji ile birlikte ülkelerin ulusal güvenliğinin risk altına girmesi durumunda örneğin siber suçlar ve enformasyon güvenliği alanlarında olduğu gibi yeni şartlara uygun olarak güvenlik aktörü artırımına gidilebilir olduğunu ifade etmişlerdir (Küçükşahin vd., 2008: 23).

Güvenlik aktörleri etkileşim açısından değerlendirildiğinde hükümet içi güvenlik aktörlerinin devlet yapısına çok daha sıkı bağlarla bağlı bir yapı sergilediği görülmektedir. Bu aktörlerin çalışma biçimleri, Anayasaya uygun çıkarılmış kanun, tüzük ve yönetmelikler ile düzenlenmektedir. Bu tür güvenlik aktörlerinin hiyerarşik yapıda olması bunların sisteme dâhil edilmesinde kullanılan en önemli etken olmaktadır. Hükümet dışı güvenlik aktörlerine bakıldığında ise hükümet içi aktörler gibi bir hiyerarşik yapıya sahip değildirler. Bunlar öncelikle yapı olarak hükümete bağlı unsur olmamaktadırlar. Bu nedenle güvenlik ortamına etki edebilme özelliklerinden dolayı güvenlik sistemi içinde değerlendirilmektedirler (Küçükşahin vd., 2008: 27).

Türkiye'deki güvenlik aktörleri hükümet içi güvenlik aktörleri ve hükümet dışı güvenlik aktörleri olarak iki ana başlık altında gruplandırılmaktadır. Hükümet içi (devletin) güvenlik aktörleri dört kategoride toplanmaktadır. Bunlar; yürütme unsurları, askeri güç unsurları, istihbarat unsurları ve son olarak içe yönelik unsurlardır. Hükümet dışı (devlet dışı) güvenlik aktörleri ise de dört kategoride toplanmaktadır. Bunlar; Sivil Toplum Kuruluşları (S.T.K.), Çok Uluslu Şirketler (Ç.U.Ş.), Medya ve Uluslararası örgütler unsurlarından oluşmaktadır (Küçükşahin vd., 2008: 28-33).

3.2. SOSYAL MEDYANIN ULUSAL GÜVENLİK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Soğuk savaş sonrasında devletlerin ulusal güvenliklerinin çevresel, toplumsal ve siyasal çerçevede birçok konuda savaş dışı olan çeşitli tehlikelerle karşı karşıya kaldığı ifade edilmiştir (Balkan, 2006: 32). Ulusal güvenlik kapsamında siyasal açıdan soğuk savaş sonrasında iç tehdit algılamalarının devletlerin ulusal güvenlik siyasetlerini belirlemede önemli konular arasına girdiği daha önce belirtilmiştir (Ülman, 2000: 101). Ülkelerin içerisindeki etnik, dinsel hatta teröre dayalı gruplar eylemlerinin

duyurulmasını ve alenileştirilmesini gaye edindiklerinden dolayı haber iletişim kaynaklarına yakın durmuşlardır. Gerek iç tehditler hakkında gerek se de güvenlik güçlerinin yapmış olduğu faaliyetler hakkında medyanın verdiği ilk ve sansasyonel haberler kamuoyları üzerinde yüksek tesiri olan haberler olmuşlardır (Balkan, 2006: 55-56).

Bir ülkenin ulusal güvenliğine yönelik tehditlerin ve ülkenin stratejik çıkarlarına yönelik sakıncalı sonuçların ortaya çıkması, genel ağ ortamında önemli bilgilerin paylaşım ve aktarım aracı olarak sosyal medyanın çok kullanımından kaynaklanabilmektedir. Sosyal medyanın denetimsiz bir şekilde bir ülkenin gerek rakipleri olan devletler veya devlet dışı aktörler tarafından gerekse de birçok ülkeye ait aygıtlar tarafından kullanımı bir devlet için özellikle güvenlik ilişkilerinde ve hassas alanlarda (diplomasi, stratejik ile ilgili kurumlar gibi) olumsuz etkilere neden olabilmektedir. Sosyal medyanın kullanımındaki tehdit kapsamındaki durumları genel olarak terörizm, suç örgütleri, protesto hareketleri ve devrimler içermektedir (Montagnese, 2011).

Sosyal medya ülkelerin ulusal güvenliği için bir tehdit olma potansiyeline sahip olsa da, ülkenin ulusal güvenliğini güçlendirmeye yönelik ve hükümeti yararına kullanılacak fırsatları da vardır. Potansiyel bir tehdit aracı olmasının yanı sıra sosyal medya, bir ülkenin ulusal güvenliğini korumada ve / veya bir devletin stratejik çıkarlarına ulaşmasında güvenlik hizmetleri ve / veya bilgi güvenlik servisleri tarafından, özellikle de sivil kurumlar tarafından düzgün kullanıldığında etkili bir fırsat temsil edebilmektedir. Sosyal medyanın, fırsat olarak savunma faaliyetlerinde (önleme, uyarı, öngörü, kurumsal iletişim, kriz yönetimi, karşı propaganda) kullanılabildiği ifade edilmektedir (Montagnese, 2011).

3.2.1.Uyarı Etkisi

Uyarı kelimesi Türk Dil Kurumu sözlüğünde “herhangi bir konu, sorun üzerine ilgi çekme, ikaz, ihtar, tembih” anlamında kullanılmaktadır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2015). Uyarmayı, birini bir tehlike veya herhangi bir nedenden dolayı ikaz etmek, bilgilendirmek, dikkatini çekmek şeklinde tanımlayabiliriz. Bir doğal afet sırasında, bir terör saldırısı ya da küçük ölçekli mahallî bir tehdidin meydana gelmesinde güvenliğin

sağlanması için yetkililerin halkı uyarması çok önemlidir. Bu ilk uyarı halkın kendilerini koruması için gerekli tedbirleri almasını sağlayacak ve durumun kontrol altına alınmasında ilk müdahale yardımı olacaktır. Örneğin ABD’de ‘Alarm Servisleriyle Halkın Uyarılmasının Bütünleşmesi’ (Integrated Public Alert and Warning Services (IPAWS)) adıyla bilinen sistem bu amaca hizmet etmek için kullanılmaktadır. ABD’ de bu sistem ABD Başkanının on dakika içerisinde yüksek oranda kamuoyu ile iletişim kurabilmesini sağlamaktadır. Tüm yayıncılar, dijital uydu ses hizmetleri ve doğrudan yayın uydu sağlayıcıları, kablolu televizyon sistemleri ve kablosuz sistemler bu programa katılmak zorundadırlar. Ayrıca ABD’de devlet başkanının halka tehdidin şiddetini iletmesine yardımcı olmak için Acil Uyarı Sistemleri kurulmuştur (Emergency Alert Services, 2015).

Şu anda bu model halen radyo ve televizyon gibi yıllardır kullanılan iletişim cihazlarının etrafında odaklanmıştır. Nasıl ki teknoloji durmadan gelişmekte, kamu hizmetlerinin de teknoloji gibi iletişim platformlarını çok geliştirmelidir. İstatistikler açıkça göstermektedir ki; genel ağ kullanıcılarının %69’u ve mobil cihaz kullananların % 46’sı sosyal medya ortamlarını kullanmaktadır ve günlük ortalama genel ağda harcanan zaman 4 saat 24 dakika, sosyal medya ortamında ise ortalama 2 saat 24 dakikadır (Wearesocial, 2015). Halkın günlük yaşamında bu zamansal çerçevede sosyal medyaya yer vermesi, insanlar arasındaki bilgi paylaşımının sağlanabilmesi açısından değerlendirilmektedir.

İnsanlar artık geleneksel olarak kullanılan televizyon ve radyo platformlarından uzak hareket etmeye başlamış, zamanlarının önemli miktarını genel ağ ortamında harcamaya başlamışlardır. Bazı insanlar genel ağ ve sosyal medyayı ilişkileri sürdürmek için bir vasıta olarak görürken diğer insanlar sosyal medya ve genel ağı güncel olaylar hakkında bilgi almak için bir yol olarak kullanmaktadır. En önemlisi ise yapılan bir araştırmada, bir kriz sırasında sosyal medya kullanıcılarının ülkenin ulusal güvenlik amaçları için daha aktif olduğu bulunmuştur (Fraustino, Liu ve Jin, 2012). Bunlar da göstermektedir ki bir kriz sırasında sosyal medya kamuoyu ile iletişim kurmak için çok etkili bir yoldur.

Gelecekteki taktik ve stratejik bağlamların önüne geçme yeteneği; onlara karşı olan dirençliliği arttırmak ve çeşitli tehditler tarafından savunmasız yakalanma

ihtimallerini azaltmak için çok önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda, İtalya Savunma Genel Kurmaylığı bünyesindeki Bilgi Güvenliği dalının başkanı General Nicola Gelao ifadelerinde, gelecek hakkında varsayımda bulunma yeteneğinin gerçek bir bilim olmadığını ve bir tehdidin nerede, ne zaman ve nasıl gerçekleşeceğini önceden ve tam olarak öngörmenin çok zor olduğunu bildirmiştir (Montagnese, 2012: 21). Bu perspektiften bakıldığında, sosyal medya hem askeri hem de sivil güvenlik hizmetlerinin yararı için paha biçilemez bir kaynak haline gelmiştir. Bu platformlar hızlı seviyede önemli bilgi ve haber toplama araçlarına dönüşmüşlerdir (Papic ve Noonan, 2011). Tüm sosyal medya kullanıcıları, onların eylemleri, ilişkileri, tercihleri, yetenekleri, kimlikleri ve benzeri konular hakkında izler bırakmaktadır. Bu sayede, aktif ya da güncellenmiş bir profile sahip olmamalarına rağmen, kolayca biriktirilebilmekte ve analiz edilebilmektedir. Sosyal medyanın analizinin devamlı olarak yapılması suç teşkilatları, terörist gruplar, muhalif devlet tehditlerine karşı önlem almayı kolaylaştırmaktadır (Montagnese, 2012: 21-22).

Montagnese uyarı kavramını incelerken erken uyarı ve stratejik uyarı türlerine ayırarak şu şekilde açıklamıştır:

- Erken uyarı: Devletin güvenliği için potansiyel olarak tehlikeli ya da düşmanca bir eylemin ilk işaretini tanımlayabilmek için sosyal medyanın incelenmesidir. Örnek olarak, şiddetli bir protestonun düzenlenmesi için sosyal ağ siteleri aracılığıyla gönderilen karşıt hareketlerin biriktirilmesi ve analiz edilmesi, negatif sonuçlarını azaltması ya da bir isyanın önüne geçmesi için yararlı olabilmektedir (Papic ve Noonan, 2011). Kritik bir altyapıya bilgi saldırısında bulunmak için özel bloglardaki sistem kırıcılar tarafından paylaşılan bilgilerin incelenmesiyle, eş zamanlı olarak uygun karşı koruma önlemleri alınabilmektedir. Askeri devşirme için eğitim videolarının takip edilmesi, Youtube aracılığıyla El Kaide ve benzeri gruplar tarafından yayılan paylaşımlar ile bunlardan yararlanan kullanıcılar bulunabilmekte, terörizm tehdidine karşı saldırı metotlarını ve tekniklerini anlama ve tepki vermek için etkili metotlar geliştirilebilmektedir. Ayrıca Facebook görüntü güncellemelerinin sürekli kontrolü ve yayınlanan birçok fotoğrafın dikkatli incelenmesiyle suç grup üyelerinin eylemlerinin, hareketlerinin takip edilmesi ve bağlantılarının haritalanması sağlanabilmektedir.

- Stratejik uyarı ve ufuk taraması, uzun ve orta vadeli tehdit eğilimlerini ana hatlarıyla belirlemeyi, muhalif grupların uyumlarını ve yönünü belirlemeyi, ayrıca kendi seçimlerinde öngöründe bulunmayı amaçlamaktadır. Örnek olarak sosyal ağ sitelerinin incelenmesi aracılığıyla genç kişilerin protesto belirtilerini toplayarak tahminde bulunulmasına ve belki de organize edilmiş bir protesto eylemine dönüşebilecek olan durumu en başından engellemeye yardımcı olmaktadır. Devrimci bir grupta özellikle düşünce kuruluşlarının temsilcileri ya da önde gelen uzmanları tarafından düzenlenen uluslararası politika ve stratejik çalışmalar üzerinde uzmanlaşan bloklardaki tartışmaların analiz edilmesi, bir devlet liderliğinin stratejik düşüncesinin ve dış politikasının muhtemel uzun vadeli değişimlerini anlamak için yararlı olabilmektedir. Bilim ve teknolojiye uzmanlaşmış blokların tartışmalarının incelenmesi, belirli bir alandaki bilimsel ve teknolojik uzmanlığın uzun vadeli gelişimini ölçmede yardımcı olmaktadır. Ayrıca huzur bozucu grupların üyeleri tarafından sosyal medyada geliştirilen ilişkiler ağının haritasının çıkartılması ve onların gelişiminin analiz edilmesi sayesinde grubun kendi muhtemel gelişiminin tahmininde bulunulmasına yararı olabilmektedir (Montagnese, 2012: 22).

ABD, ulusal güvenliğine karşı oluşabilecek muhtemel tehditleri engellemek amacıyla sosyal medyayı uyarıcı bir araç olarak değerlendiren ülkelerden biridir. Ülke yönetimi; Milli İstihbarat Teşkilatı ve Milli Savunma Bakanlığı'nın da faydalandığı birçok merkez kurmuş, projeler üretmiş ve programlarını oluşturmuştur. Örneğin, ABD Milli İstihbarat Direktörlüğü Ofisi (US Office of the Director of National Intelligence (ODNI)) 'nin bir araştırma kurumu olan Gelişmiş Araştırma Projeleri Dairesi Ağı (Intelligence Advanced Research Projects Activity (IARPA)), gelecekteki sosyal olayların önsezilerinde istihbarat çözümleyicisini desteklemek için yenilikçi yöntemleri geliştirmeyi amaçlayan bir proje başlatmıştır. Açık Kaynak Belirleyicileri (Open Source Indicators (OSI)) olarak adlandırılan bu araştırma programı; ekonomik istikrarsızlık dönemleri, protestolar, insancıl acil durumlar, hastalıklar, göçler, siyasi kriz gibi ilgili olaylarda ulusal güvenliği sağlamak amacıyla uygulanan bölgesel analizler için otomatik sistemler geliştirmeyi amaçlayan akademik dünya ve teknolojik fabrikaları içeren program anlamına gelmektedir. Özellikle OSI, ilgili sosyal olayların nüfustaki davranış değişiklikleri tarafından sürekli tahmin edildiği ilkesine dayanmaktadır. Bu davranışların

saptanması ve analizinin yapılması olayların önceden sezinlenmesinde faydalı olmaktadır. Bu gibi değişikliklerin incelenmesi ve ölçülmesi, sosyal medyanın ilk sırada yer aldığı farklı kaynaklardan gelen ve halka açık mevcut verilerin incelenmesiyle yürütülebilmektedir (Weinberger, 2011).

Yine ABD'deki Massachusetts Teknoloji Enstitüsü'nün Kolektif Akıl Merkezi(Center for Collective Intelligence (CCI)), IARPA'nın OSI programının bir parçasıdır ve bu merkez sosyal medyanın bilgisayar donanımlı ve dinamik analizi için belirli bir yazılım geliştirmiştir. Condor olarak adlandırılan bu bilgisayar programı, organize edilmiş grupların ve insanların davranışlarında önemli önseziler sağlamayı amaçlar ve hatta gelişmiş anlam çözümleme teknikleri ve şebeke bağlantısı oluşumu sayesinde gelecekteki eğilimler hakkında tahminlerde bulunabilmektedir. CCI'nın direktörü Thomas Malone, New York Times'a bir röportajında projenin geniş olanaklarını vurgulamıştır. Malone, tahmin edilebilir algoritmaların yanı sıra daha detaylı ve zengin veri çeşidine sahip olduklarını ve bunların bundan önce hiçbir zaman mümkün olmamış olan bir ihtimal çeşidini mümkün kıldığını doğrulamıştır (Markoff, 2011).

IARPA'nın OSI programı, sosyal medyayı uyarı ya da bölgesel analiz için kullanan ABD Milli İstihbarat Direktörlüğü Ofisi tarafından yapılan ilk girişim değildir. Aynı zamanda Açık Kaynak Bilgi Aktiviteleri (Open Source Intelligence (OSINT)) için ODNI uzmanlık merkezi olan Açık Kaynak Merkezi (Open Source Center (OSC)), bir süreliğine kullanıcıların davranışlarının dinamikliklerini inceleyerek ve paylaşılan içeriği analiz ederek sosyal medyaya dikkatini vermeye başlamıştır. OSC, başlıca analizlerle uğraşan bir acentedir ve onun görevi medya incelemesi üzerinedir. Burada çalışan insanların çoğu birkaç dilde uzman kişilerdir (Arap ağzı, Peştü ve Çin ağzı gibi). Bu insanlar dünyanın çeşitli bölgelerine ait olan etnik dilbilim toplulukları hakkında sosyal medyada bulunan bilgi ve içeriği inceleme ve kavrama yeteneklerini arttırmak için 2005'den itibaren hizmet vermektedir (Montagnese, 2012: 23).

Hem Virginia'daki merkez ofisinde hem de Amerika yurtdışı hizmetlerinde OSC çözümleyicileri ya Çin'de bir yerde protestonun patlak vereceğini ya da şehirdeki bir karışıklığın tüm alanı ateşe verecek isyanın bir belirtisi olup olmadığını anlamak için,

bilgi ve durum arayışında olarak Facebook'tan Twitter'a kadar tüm sosyal ağları keşfetmekte, gençlerin ruhunu yakalamaya çalışmaktadır. Parçaları toplar, onları dosyalar ve onları alan kaynaklarından gelen diğer işaretlerle karşılaştırmaktadır (Dozier ve Mclean, 2011). Gelecekteki eğilimlerin tahmininde bulunmak için sosyal medyadan bilgiyi elde etmek dışında, OSC çözümleyicileri bazı ülkelerde sosyal medyanın etkisiyle difüzyonun kullanımı ve görüntülenmesi ile de ilgilenmektedir (Montagnese, 2012: 23-24).

Sosyal medya kullanılarak önsezi bilgisinin ve taktik strateji uyarısı amaçları için veri elde edilmesi ve analiz yapılmasının amaçlanması ABD Savunma Bakanlığı (United States Department of Defense (US DoD))'nda da büyük bir ilgi odağı olmuştur. US DoD, DARPA (Defense Advanced Research Projects Agency) aracılığıyla "Stratejik İletişimde Sosyal Medya" (Social Media in Strategic Communication (SMISC)) olarak adlandırılan bu programı kullanmaktadır. SMISC, sosyal medyayı daha iyi çevre bilgisi elde etmek amacıyla geliştirmektedir. Bazı birimleri işi yurt dışına sevk etmekte ve askeri görevi desteklemek için yararlı bilgiyi biriktirmektedir. Bu sayede sosyal medyayı bu yol ile kullanmak, görevlendirilmiş olan Amerikan önderlerinin çalıştıkları bölgenin kültürel, ekonomik, dini, sosyopolitik karakterini daha iyi anlamalarına ve oluşan tehditleri fark etmelerine yardımcı olmuştur (Montagnese, 2012: 24). Bu noktada o dönemde Amerikan ordusunda görevli olan Albay Thomas Mayfield, sevk edilmiş konumlarda sosyal medyayı devam ettirmenin, önderlerin potansiyel ve oluşabilecek tehditleri anlamasına yardımcı olduğunu iddia etmiştir (Mayfield, 2011).

DARPA; 42 milyon dolarlık SMISC programının genel amacının, sistematik olarak askeri amaçlarla sosyal medyayı kullanan analistlere otomatik ve yarı otomatik destek teknikleri ve araçlarını elde etmek için "bilgi teorisi, kitlesel ölçekli grafik analizi ve doğal dil işlemeyi içeren ve onunla yetinmeyen yeni bir bilim olarak sosyal ağlar üzerine inşa edilmiş teknoloji üssü geliştirmek" olduğunu onaylamıştır. Ayrıntılı olarak, bu teknik ve araçların kullanımı şunları amaçlamaktadır (Montagnese, 2012: 24):

- Tespit etme, sınıflandırma, oluşumu ve gelişimi izleme ve ölçme, fikirlerin, görüşlerin ve aldatıcı ya da yanlış bilginin yayılması;

- Sosyal medya üzerinden düşmanlar tarafından yürütülen ikna kampanyalarını ve etkileme operasyonlarını tanıma;
- Bu faaliyetlere katılanların belirlenmesi ve faaliyetlerin keşfedilmesi.

SMISC programının ve benzeri faaliyetlerin fiili işlevselliği; çıkarım yapmak, deyimsel ifadeleri, lehçeleri, argo gibi hususları yakalamak, sınıflandırmak ve bilgiyi aktarmak için üretilen sistemlerin, özellikle IARPA tarafından başlatılan Babel ve Metaphor gibi spesifik paralel projelerde uygulanması ve projelere dahil edilmesiyle bağlantılıdır (Montagnese, 2012: 24). Son yıllarda batılı istihbarat birimleri ile özel firmalar arasında ülke güvenliği amacıyla sosyal medyanın kullanımı ve analizi ile ilgili birçok ortaklık başlatılmış ve ilişkiler güçlendirilmiştir. In-Q-Tel adlı bir CIA (Central Intelligence Agency) girişim sermayesi, son zamanlarda 'Visible Technologies' adlı sosyal medya izleme konusunda uzmanlaşmış bir yazılım geliştiricisi şirketi finanse etmiştir (Papic ve Noonan, 2011).

Sosyal medyanın öngörü odaklı gerçek potansiyelini anlamak ve onun kullarımdaki esnekliğini yakalamak için farklı alanlardaki üç başarılı projeye değinmek gerekir:

- Kendi araştırma ve geliştirme grubu olan HP Labs sayesinde, daha önce Twitter'da kullanılmış verileri, gelişmiş algoritmalar kullanarak ve analiz edip işleyerek, Hewlett Packard Amerikan sinemalarında yeni yayımlanan filmlerin gişe gelirlerini doğru bir şekilde tahmin etmiştir (Markoff, 2011).

- Eylül 2011'de Ulusal Bilim Vakfı'nın Bilgi ve Zekâ Sistemleri Bölümü, sosyal medyadan toplanan verilerle birlikte depremler sonucu oluşan hasarın boyutunu çok kısa bir süre içerisinde ve gerçek zamanlı olarak değerlendirmeyi amaçlayan, RAPID adlı projenin geliştirilmesi için fonlar ayırmıştır (Markoff, 2011).

- Indiana Üniversitesi Bilişim ve Programlama Okulu ve Manchester Üniversitesi Bilgisayar Bilimleri Okulu'ndan araştırmacılar, Twitter'ın, ABD'nin ekonomik büyüme hızını ölçmek için temel araç olarak kullanılan Dow Jones eğilimini, tahmin etmede kullanıp kullanılamayacağını ve hangi ölçüde kullanılabileceğini doğrulamayı amaçlayan bir çalışma yürütmüşlerdir (Keller, 2011).

“Haiti’de, 2010’da meydana gelen depremden etkilenenlere destek olmak için başlatılan yardım kampanyaları Facebook ve Twitter aracılığı ile hızla yayılmıştır. Haiti depreminin meydana gelmesinden saatlerce sonra ünlü isimlerin sözcülüğünü yaptığı, Kızılhaç adına internet üzerinden düzenlenen kampanyalar sayesinde sadece 48 saat içinde 3 milyon dolar bağış toplanmıştır” (Telli, 2012: 71).

Başka bir örneği Çevik ve diğerleri (2015) şöyle açıklamışlardır:

“Japonya’da meydana gelen Fukuşima Nükleer Santrali kazasında atılan 38.300 tweet arasından örneklem olarak seçilen 1.520 tweet analiz edilmiştir. Yapılan analiz ile felaket sırasında ve sonrasında ortaya çıkan duygular ve toplum ile hükümet arasındaki iletişim incelenerek, bu tür felaketler sırasında tehlike iletişiminin yönetimi konusunda önerilerde bulunulmuştur.”

Diğer bir örnek ise Türkiye’de 2011 yılında Van’da meydana gelen deprem sonrasında, insanlar depremin şokunu atlattıktan sonra Facebook ve Twitter paylaşım ağları üzerinden bulundukları yerlerin resimlerini çekerek yakınları ile paylaşmışlar ve haberleşmişlerdir. Deprem sonrasında enkaz altında kalan enkaz zedelerin Twitter’dan yer bildiri yaparak kurtulmaları gerçekleşmiştir. Time dergisi Türkiye ile ilgili yaptığı bir haberde Van ve Marmara depremlerini karşılaştırarak, 1999 Marmara depremindeki ölü sayısının 20 binden fazla olmasının sebeplerinden birini de sosyal medyanın olmayışı olarak değerlendirmiştir (Altunbaş, 2015: 5-6).

3.2.2. Kitlel Psikoloji Etkisi

Kitle ya da sürü kavramları sosyal bilimlerde özellikle psikolojik analiz aşamasında sıkça kullanılan kavramlar içerisinde bulunmaktadır. Kitle kavramı, Türk Dil Kurumu sözlüğünde insan topluluğu anlamında kullanılmaktadır. Sürü kavramı ise, yönlendirilebilen insan topluluğu anlamında kullanılmaktadır. Bu sebeple, sürü ya da kitle kelimeleri sosyal psikolojide, bir miktar insandan oluşan grupları ya da örgütlenmiş insan topluluklarını ifade ettiği için her ikisi de aynı ya da benzer amaç için bir araya gelmiştir (Özmen, 2015: 187).

Kitle psikolojisi ile ilgili çalışmalarıyla ün yapmış Fransız bilim adamı Gustave Le Bon, kitle kelimesini, cinsiyeti, milleti, mesleği ayırt etmeksizin insanların oluşturduğu bir topluluk olarak açıklamaya çalışmıştır (Le Bon, 1997: 23). Ancak, kitle kavramına psikolojik açıdan bakıldığında anlam değişimine uğramaktadır. Bu durumda Le Bon kitle kavramını, özel durumlarda veya bazı durumlarda topluluk oluşturan insan grupları olarak ifade etmektedir. Bu tür durumlarda bir araya gelen bu insanlar, kitle dışında tek birey iken sahip olduğu kişilik, huy ve karakter özelliklerinden çok daha farklı özelliklere bürünmektedirler. Kitleler şiddete yatkındır ve kışkırtılmaya son derece müsait yapıdadır. Kitle psikolojisinin anonim olması bu durumlara sebebiyet vermektedir. Anonimlik sayesinde, kitle içerisinde kişilerin kimlikleri ve kişilikleri bilinmemektedir. Kişi bu durumda sorumluluktan arınmakta, daha az sosyal olmakta ve hatta saldırgan tavırlar sergileyebilmektedir (Özmen, 2015: 187).

Le Bon, insanların kitle içerisine dâhil olduğunda kişisel karakterlerini yok sayıp kitlelerinin hususi özelliklerinin kazanılmasını şu üç sebebe bağlamıştır:

Birincisi, kitle içerisindeki birey kalabalık ortamda olmanın verdiği güven ve oluşturduğu duygusal bağ ile kendini yenilmez bir güce sahip olduğu hissini verir. İkincisi ise bulaşıcılıktır. Her türlü duygu ve eylem kitle içerisinde bulaşıcılık özelliğine sahiptir. Burada kişisel çıkarlar, kitlenin çıkarlarına feda edilebilmektedir. Son olarak üçüncüsü de telkine yetenekli olmaktır. Kitle içerisindeki birey kitlenin gücüne ve büyümesine öyle bir kapılmış ki hiç sorgulamadan kendisini teslim edebilmekte ve zihni hipnoz geçirmektedir (Le Bon, 1997: 25-26).

Günümüzde sunulan haberlerdeki bilgilerin doğruluk payı önem arz etmektedir. Vincent F. Sacco, haberlerin kişilere sunuş şeklinin, bireyin bu habere vereceği tepkiden tamamen sorumlu olacağını iddia etmektedir. Daha önceleri resmi haber kaynaklarının daima gerçek haber değeri taşıyan bilgilerin bulunabileceği yerler olduğu belirtilirdi. Bu vesileyle resmi haber kaynaklarında bazı bilgilerin yayımlanmaması ve onların resmi kurumlar ile beraber çalışıyor olmaları kamuoyunun dikkatinden kaçmaması için iyi bir neden olmuştur (Kessler, 2003).

Bugünün toplumunda bu tür bir denetim ve kontrol neredeyse imkânsızdır. Her birinin istediği tarzda rapor ve bilgi vermekte özgür olduğu, bazıları resmi ve birçoğu

gayri resmi olan sayısız çevrimiçi haber kaynağı vardır. Haber kaynakları gibi görünen çok sayıdaki internet sitesinin yanı sıra birçok kişisel bloglar ve ayrıca Twitter gibi sabit bir akışı olan mikro blog siteleri de vardır. Bir resmi haber kaynağından alınan bilginin gerçek veya kurgu ya da her ikisinin karışımı bir hikâye oluşuna bakılmaksızın her şey her gün habermiş gibi gösterilebilmekte, sebebi ise bilginin bütün gün kullanıcılar arasında yer değiştirmesi, zikzaklar çizmesi yüzündendir (Oh, Agrawal ve Rao, 2013).

Toplumsal tüketiciler sosyal medya ortamından edinilen bilgilerin sorgulanabilirliğinin farkındadır ve bunun kanıtları vardır. Sosyal medya davranışları kapsamında yapılan çalışmalarda, kullanıcıların başlangıçta sosyal medya aracılığıyla önemli bir haber olayı hakkında bilgi öğrenmeye çalışırken, genellikle güvenilir bir haber kaynağı tarafından da daha fazla bilgi aradığı tespitine ulaşılmıştır (Fraustino vd., 2012). Bir kriz olayında, tam da önlerinde gelişmekte olan bir durumda, sosyal medya kullanıcılarının sosyal medya üzerinden buldukları bilgileri doğrulamak için büyük çaba sarfına gitme olasılıkları düşük görünmektedir. Böyle bir olayda dahi durum hakkında resmi haber kaynaklarından anlık olarak geniş kapsamlı bilgi alınma olasılığı da düşük görünmektedir.

Bir kriz sırasında insanların neler olup bittiğini anlamak ve öğrenebilmek için sosyal medyayı kullandıklarında önemli bir riskle karşı karşıya kalma durumları vardır. Bu risk ise asılsız olan bilgilerin aralıklarla muhataplarına dolaşmaya başlaması ve sonucunda kitle psikolojisi veya histerisinin oluşma olasılığıdır. Kullanıcılar, sosyal medyadaki paylaşımlar neticesinde toplumun etkisiyle çok yoğun ve güçlü duygular altında kalarak bireysel olarak kontrolsüz davranışlar sergilemektedir. Pek çok kişinin bu korku ve öfkeli duygusal yoğunluklar içerisinde kontrolsüz bir şekilde davranışlar sergilemesi ve aşırıya kaçması çok uç tepkilere ve reaksiyonlara neden olabilir (Özmen, 2015). Örneğin ABD de meydana gelen 11 Eylül terörist saldırılarının ardından tüm ülke genelinde insanlar üzerinde kitle psikolojisi oluşmuş ve çoğunluğunu etkisi altına almıştır. Gerek yurt içerisinde gerekse de yurt dışından birçok vatandaş, saldırıyı gerçekleştirenlerin Arap asıllı olduklarının ortaya çıkmasıyla Müslüman dinine mensup insanlara korku dolu gözlerle bakılır olmuştur. Bu süre zarfında, dünyanın birçok bölgesinde yaşamını sürdüren bu insanlar hakkında dini inanışları çerçevesinde bakılarak onlara terörist gözüyle bakılmış ve kendileri ile ilgili birçok haksız suçlamalar

içeren sayısız hikâyeler yazılmıştır. Shryock, korku hissinin dünyanın birçok yerinde birçok yaşanmış gerçek olay sonucunda yüzlerce insanın ölümüyle ortaya çıkarken, kişilerin din ve etnik kökenleri özelliklerinden dolayı haksız muamele görmeleri ve üzerlerine korku salınmasını mantıklı görmemiştir. Bu ABD ülkesinin genelinde bir tansiyon yüksekliği, bozukluk ve gerginlik yaratmıştır (Shryock, 2010).

Sosyal paylaşım sitelerinden Twitter sitesi, olaylar esnasında görgü tanıklarının anlatımlarının ve olaylar ile ilgili anlatımların hızlıca tekrar tekrar sergilenebildiği bir platform olarak da değerlendirilmektedir. Bu bilgi paylaşım konularının başını afetler, terörist saldırıları ve sosyal krizler çekmektedir. Çalışmalarda, resmi haber raporlarında Twitter'ın an be anlık haber nitelikli raporları karşılaştırılmıştır. Burada Twitter üzerinden paylaşılan tweetlerin genellikle yanlış ve kafa karıştırıcı haber nitelikli bilgiler içerdiği bulunmuştur (Oh vd., 2013).

Belirli özel bir çalışma olarak, 2008'de Hindistan'ın Bombay şehrinde meydana gelen terör saldırıları esnasında sosyal medyanın etkileri araştırılmıştır. Bu saldırılar tam dört gün sürmüştür. Birden fazla teröristin kent genelinde birçok noktada çeşitli hedeflere saldırmasıyla gerçekleşen kaos dolu dinamik bir saldırı olmuştur. Bombay terör saldırıları sonucunda toplamda 165 kişi ölmüş ve 304 kişi de yaralanmıştır. Bu çalışmada, araştırmacılar saldırıların hemen başladığı 26 Kasım 2008 ile saldırıların tamamen sona erdiği 30 Kasım 2008 tarihleri arasında 20, 920 adet tweet paylaşıldığını gözlemlemişlerdir. Saldırılarda ilk el ateş edildikten sonra dakikalar içinde Twitter üzerinden bilgi, resim ve saldırıları ayrıntılı olarak gösteren videolar paylaşılmıştır. Twitter bu olaylarda tesirlilik oranı yüksek önemli bir aktivite olmuştur. Bu bilgilerin bazıları gerçektir ve aile bireylerine yakınlarının nerede olduğu hakkında yardım etmektedir, ancak kan bağışı ihtiyaçlarının bildirilmesi gibi konularda bilgilerin büyük kısmında yanlışlıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Bu faaliyetlerin telaş içinde yapılması durumu iyice kötüleştirebilmekte ve daha çok panik yaratılmasına neden olabilmektedir (Pedersen, 2014).

Saldırılar boyunca Bombay polis devriyeleri çağrılara boğulmuştur. Kimi çağrılarının bir kısmı gerçek, saldırıyla alakalı ve mağdurlara yardım sağlayacak türden olmuştur. Diğer kısmı ise yanlış bilgiler sebebiyle geniş kitlelere yayılmış, panik ortamı yaratmıştır.

Hatta asıl kitle psikolojisinin oluşmasına sebep olan olaylar, alakasız ve hiç ama hiç olmamış olaylarla alakalı olmuştur. Çağrılar, kurgu veya gerçeğe dayalı olsun veya olmasın; o an için güvenlik güçlerinin bunu ayırt edecek imkânı olmamıştır. Histerik ortam ve yanlış bilgiler, muhatabın durumu anlamasını ve kontrol altına almasını zorlaştırmış olsa da yetkili merciler her çağrıyı olabildiğince cevaplandırmaya çalışmak zorunda kalmışlardır (Oh vd., 2013).

Bir başka araştırmalar serisi de yakın zamanda gerçekleşen H1N1⁴ krizi üstüne yapılmıştır. Bu çalışmalar da diğer olaylar ile aynı bağlamda ilginçlik arz etmekteydi; araştırmalarda olay sonrası sosyal medyada olanlar veya bu durum ortaya çıktıktan sonrası toplum üzerindeki sonuçları inceleme kapsamına alınmıştır. İlk çalışmada rastgele 5395 tweetin doğruluğu incelenmiş ve sadece % 4,5 'inin hatalı ve yanlış bilgi içerdiği tespit edilmiştir. Bu çalışmaya göre Twitter oldukça güvenilir bir bilgi kaynağı olarak gözükmektedir (Chew ve Eysenbach, 2010). Bununla birlikte, bu bulguların tekrar edebilen cinsten olmadığı farklı bir çalışmada ortaya çıkmıştır. Benzer bir çalışmada aynı soruya odaklanmış ve farklı bir sonuç bulmuştur. İkinci çalışmada rastgele 1000 tweet incelenmiş ve bunların 345'inin yanlış bilgi içerdiği tespit edilmiştir (Scanfeld D., Scanfeld V. ve Larson, 2011). Hata oranı birinde % 4,5 iken diğerinde % 35 olarak ortaya çıkmıştır. Sonuçlar önemli ölçüde farklı, ancak iki çalışma da Twitter kaynaklı bu bilgilerin çoğunluğunun gerçekçi olduğu yönünde hareket etmektedir.

Diğer bir araştırma ise 2013 yılında Türkiye'de Taksim Gezi Parkı eylemlerinde sosyal medya ve genel ağ temel iletişim aracı olarak kullanılmıştır. Özellikle sosyal paylaşım sitelerinden Twitter ile Facebook ve cep telefonları, insanların toplanabilmesi ve haberleşebilmesi için temel araç olarak değerlendirilmiştir. 31 Mayıs 2013 günü, polis Gezi Parkına müdahale ettiğinde dakikada 3 bin tweet atılmıştır ve bunların yarısı İstanbul kentinden gönderilmiştir (Bayhan, 2014: 41). Facebook ve Twitter kitlelerin anında bir araya gelmesini, ortak ruhta hareket etmelerini ve yönlendirilmelerini sağlamıştır. Bunun yanında Facebook ve Twitter'ın provokasyon yapmak amacıyla, olmayan şeylerin olmuş gibi lanse edilmesi ile halkın duygu sömürsü yapma

⁴ H1N1, bir virüs çeşididir. Domuzlarda görülen virüs çeşidine benzediği için domuz gribi adıyla da bilinmektedir. H1N1 influenza A virüsü 2009 yılının Mart ayı sonunda Meksika'da salgın şeklinde başlamıştır. Kısa süre içerisinde önce komşu ülkelere sonrada tüm dünyada gözlenmeye başlamıştır (Can, Ünal, Memikoğlu ve Tulunay, 2010).

bağlamında da kullanıldığı tespit edilmiştir (Bayhan, 2014: 39-45). Sosyal medya, kendisini siyasetten bağımsız gören bu insan topluluğunun dağınık enerjisini belirli hedefler üzerine yoğunlaştırabilmesini sağlamıştır. Bu kitle bu enerjiyle Türkiye’de küçümsenemeyecek bir genişliğe ulaşmıştır (Hanioglu, 2013).

Sosyal medyadaki söylentiler ve histerik ortam sadece bu krizden etkilenenlerin ve güvenlik güçleri, sağlık kuruluşları gibi ilk cevap verenlerin kafasını karıştırmakla kalmamakta, aynı zamanda resmi ve resmi olmayan haber kaynakları için de önemli bir engel teşkil etmektedir. Örneğin, Bombay terör saldırısı boyunca, BBC haber kanalı Twitter kaynaklı bilgileri yayınlamış, ancak bunların yanlış oldukları sonradan anlaşılmıştır (Pedersen, 2014).

Son zamanlarda dramatik olan olaylar sosyal medya marifetiyle histeriyi hızlandırmaktadır. Kullanıcılar olağan paylaşımlardan ziyade, en çarpıcı ve şok edici paylaşımlar etrafında toplanmaktadırlar. Kriz anlarında kullanıcılar Youtube’dan çarpıcı görüntüler izleme eğilimindedirler (Fraustino vd., 2012). Bu eğilim sadece krizle beraber gelecek histeriyi devam ettirip desteklemektedir. Gelişen durumları dakikası dakikasına takip edebilme özelliği nedeniyle kriz anlarında insanlar sosyal medyayı kullanmayı tercih etmektedirler. Geçmişte yaşanmış kriz dönemlerinde Twitter, % 500’e kadar etkinlik artışı tecrübesini yaşamıştır (Morgner, 2016: 11-12). Bunun yanında bazı çalışmalarda göstermiştir ki insanların sosyal medyaya karşı davranışları kriz anlarında da değişmemiştir. Yani, kullanıcılar kriz anlarında bile başka zaman kullanmadıkları bir web sitesini ziyaret etmemektedirler (Fraustino vd., 2012).

Olaylar esnasında ve sonrasında insanlar, sevdikleri ve tanıdıkları hakkında bilgi almak, nereye gidebilecekleri ve tehdidin o anda nerede olduğunu, tehdidin nasıl değiştiğini ve nerede kaynak bulabileceklerinin öğrenmek istemektedirler. Bu bilgileri sosyal medyaya nazaran bu hızda bulmak her zaman mümkün olmamıştır. Bazı acil durum çalışanları, kriz anında bu tür bir bilginin resmi makamlarca sağlanması halinde mevzu bahis olan histeri ve yanlış bilgilendirmenin ortadan kalkacağına inanmaktadırlar (Oh vd., 2013).

3.2.3.Soruşturma Aracı Olarak Etkisi

Sosyal medya, sadece bireyler için değil, kamu kurumları gibi birçok kurum ve kuruluş için de yeni ve aynı zamanda etkin bir akımdır. Sosyal medyadaki hızlı değişim, kişilere daha açık, saydam olma ve hızlı düşünme imkânını sağlamaktadır (Greenberg, 2009). Eyric, Padman ve Sweetser, iletişim teknolojilerinin kullanılmasının her türlü alanda işleri kolaylaştıracağını vurgulamışlardır (Eyrich vd., 2008). Sosyal medya bu kapsamda, hem kar amacı olan kurum ve şirketler hem de kar amacı olmayan kamu kurumları için giderek daha önem kazanmaktadır.

Soruşturma kavramı, Türk Dil Kurumu tarafından “bir sorunu açıklığa kavuşturmak amacıyla bir idari veya adli makamın yönettiği, ilgililerden ve tanıklardan bilgi toplama, konuyu inceleme işi, tahkik, tahkikat” olarak açıklanmıştır (TDK, 2015). 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu m.2/1-e’ye göre ise de, “soruşturma, kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi ifade eder” şeklindedir. Ceza yargılamasının iki evresinden ilki soruşturma evresidir. Soruşturma evresindeki temel amaç suça ilişkin deliller bulunarak, bunların koruma altına alınması ve şayet yeterli delil toplanabilirse olayın mahkeme önüne götürülmesidir (Ceza Muhakemeleri Kanunu [CMK], 2015). Bu aşamada adli görevliler ve güvenlik görevlileri olayın aydınlatılması yönünde müşterek olarak çalışmaktadırlar. Güvenlik birimlerinin sosyal medyayı kullanım amaçlarından biri de bilgi toplama ve soruşturma yapmaktır (Çalı ve Altunbaş, 2012). Toplumdan değerli bilgi toplayabilmek için sosyal medya etkin bir biçimde kullanılmaktadır. Sosyal ağlar üzerinden toplanan bilgiler daha şeffaf ve hızlı olmaktadır (Gill, 2010). Soruşturma esnasında yapılan araştırmanın hızı çok önemlidir, güvenlik birimleri özellikle suçun meydana gelişinden sonraki aşamada sosyal medyanın hızına ihtiyaç duymaktadırlar (Çalı ve Altunbaş, 2012).

Sosyal medya platformları özellikle ABD ve İngiltere gibi gelişmiş ülkelerde güvenlik hizmeti veren kamu kuruluşları tarafından etkin olarak değerlendirilmektedir. Uzmanlar, bilgi paylaşımının anlık ve kolay olması sebebiyle sosyal medya platformlarının suç ve suçlularla mücadelede yeni bir çığır açtığı görüşündedirler (Çalı ve Altunbaş, 2012: 1). Chermak ve Weiss de, suç ve suçlularla mücadelede en etkin hizmet veren polisin, sosyal medyanın gücünün farkına vardığını ve bu gücü halk

üzerinde imajını olumlu yönde geliştirmek için kullandığını ifade etmektedirler (Chermak ve Weiss, 2005: 507).

Değerli istihbarat bilgilerinin bulunması, olayların aydınlatılmasında kilit noktalardır, ancak bu bilgi ve haberlere ulaşmanın ve temin etmenin zorluğu da bulunmaktadır. Sosyal medya platformlarından değerli bilgi ve haber elde etmek kolay olmamaktadır. Her gün sosyal medyada milyonlarca kullanıcı etkileşim halindedir. Buradaki mevcut bilgilerin çoğu devlet sırrını içermemektedir. Ancak küçük bir kısmı önemli olabilen bilgiler olabilmektedir. Örneğin, ABD’ de Ulusal Güvenlik Ajansı (The National Security Agency (NSA)) bu verimli ve etkin istihbari bilgilere ulaşp, değerlendirebilmek amacıyla 2000’li yılların başında sosyal medya sitelerinden bilgilerin büyük miktarını analiz etmek ve yakalamak için yollar geliştirmeye başlamıştır. Ajans bu projesinde istihbarat amaçlı gerekli olabilecek olayları kaydetmiştir. Burada amaç vatandaşların özel hayatlarına izinsiz girmeden devletin ulusal güvenliğini desteklemektir (Albrechtslund, 2008).

Kanun uygulayıcıları olayların soruşturma aşamalarında sosyal medyayı kullanmaktadır. Bir dava açıldığında sosyal medya sitelerinde dava konusu ve iştiraklerle bağlantılı hesaplar aranmaktadır. Eğer bu hesaplardan veriler ortaya çıkarılmışsa, sosyal medya tarafından gizli tutulmuş kullanıcıların kayıtları istihbaratçılara ve kanun uygulayıcılarına çok değerli gelebilmektedir. Şayet önemli bilgiler bireysel kullanıcılar tarafından silinmiş olsa da, kayıt muhtemelen ilgili site sunucusunun herhangi bir yerinde kayıtlı olacaktır (Albrechtslund, 2008). Örneğin, bazı kullanıcılar içerisinde kişisel verilerini bulundurdıkları sosyal ağ sitelerinde konumlarını sürdürmeye devam ettirmektedirler. Şayet kullanıcılar resim dosyalarından kayıtlı verilerle resimleri gönderirlerse, resimlerin nerede ne zaman çekildiği bilgileri ve göndericinin yer bilgileri gibi değerli bilgiler soruşturma görevlileri tarafından belirlenebilmektedir. Soruşturma görevlileri bir olayın konusunu ya da bu kullanıcıların ilgilendikleri şeyleri bilmek isteyebilirler. Bu durumda bir profil oluşturarak onların hesabını takip edebilirler. Detaylandırılmış bu türdeki bilgiler soruşturma görevlilerinin bir suç ile ilgili potansiyel bağlantıları daha iyi anlamalarına yardımcı olmaktadır (Giles, 2012).

Yeni davalar açıldıkça, soruşturma görevlileri insanlar ve çevreleri arasındaki ilişkiyi ve bağlantıları belirlemeye, ağları oluşturmaya çalışmaktadır. Onlar, kimin kimi bildiğine, birbirlerini nasıl, ne kadar iyi bildikleri gibi haklarında geniş kapsamlı bilgilere odaklanmaktadır. Örneğin, aileleriyle etkileşim kurmaktalar ya da onlarla iş yürütmek için tanışmaktadırlar. Bilginin bu türleri bir davayı inşa etmeye yardım etmektedir ve en sonunda iddia makamında ve araştırmada nasıl ilerleneceği hususunda kanun uygulayıcılara bir çerçeve oluşturmaktadır. Sosyal medya olayların anlaşılmasında bir gelişme basamağı olarak kanun uygulayıcılarına mükemmel fırsatlar sunmaktadır. Ancak bazı sosyal paylaşım siteleri, sahip oldukları güvenlik ilkeleri sebebiyle özel koruma altına alınabilmekte ve kanun uygulayıcılar üzerinde bazı sınırlamalara sahip olabilmektedirler. Önceden soruşturma görevlileri bir ilişkinin doğasını belirlemek için telefon kayıtlarına güvenmekteydi, ancak hiçbir şey Facebook ya da Twitter gibi etkili olamamaktadır (Kessler, 2003). Bugün, Facebook ya da Instagram gibi sitelerin gelişile, kanun uygulayıcıları resimlere, durum güncellemelerine ve çevrimiçi etkileşimlere ulaşabilmektedir.

Güvenlik güçlerinden özellikle emniyet teşkilatları, olayların açığa kavuşturulmasında Facebook, Youtube gibi sosyal paylaşım sitelerini aktif bir şekilde kullanmaktadırlar. Örneğin, ABD’de Dallas trafik birimi, trafik kurallarına uymayan araçların plakalarını gösteren fotoğraflarını Facebook’tan yayınlayarak iletilmesini sağlamaktadır (Çalı ve Altunbaş, 2012: 4-5).

Şüphelilerin fotoğraflarının veya resimlerinin kolluk birimleri tarafından afiş olarak asılması veya benzer klasikleşmiş yöntemler yerine, bu resimler yoğun kullanılan sosyal medya sitelerinde yayınlanmaktadır. Bu sayede ilgili fotoğraflar ve ya resimler milyonlarca kullanıcıya inanılmaz hızla ulaşabilmektedir. Örneğin, New York Eyalet polisinin şüpheli şahıslarla ilgili video, resim ve eşkâl gibi ipuçlarını kendi Facebook hesabından yayınlayarak, halkın da sosyal medya platformlarından bu bilgileri paylaşması neticesinde, aralarında büyük hırsızlık ve banka soygunu gibi olaylarının da bulunduğu 11 adli vaka aydınlığa kavuşturulmuştur (Çalı ve Altunbaş, 2012: 5).

Sosyal medya sayesinde kolluk birimlerinin çete üyesiymiş gibi örgütlenmiş çetelerin içerisine sızarak çetelerin çökertilebilmesi sağlanmaktadır. Örneğin, Cincinnati

kolluk birimi, Facebook ve MySpace'i kullanarak birçok çeşitli suçtan aranan 20 üyeden oluşan çeteyi gözetlemiş ve sosyal medya aracılığıyla çete içerisine sızan polislerin temin ettiği bilgilerle çete üyeleri yakalanmış ve çete çökertilmiştir (Çalı ve Altunbaş, 2012: 7).

Diğer bir örnek, ABD'de bazı bankaları dolandırmayı müteakip Meksika/ Cancun'a kaçarak lüks hayat süren Kamerun doğumlu Maxi Sopo isimli dolandırıcı Facebook'ta yaptığı güncellemeler ile yaşadığı yerin öğrenilmesini sağlayarak Adalet Bakanlığı yetkilileri tarafından yakalanmıştır (Anadolu Ajansı, 2009). Türkiye'de güvenlik güçleri de sosyal medya platformlarını kullanmaya başlamıştır. Hâlihazırda EGM, aranan teröristlere yönelik olarak Facebook'da @arananteröristler, Twitter'da ise #terorarananlar adıyla çalışmalarını yürütmektedir (Emniyet Genel Müdürlüğü [EGM], 2015). Ayrıca 2016 yılının şubat ayında 14 kişi sosyal medya üzerinden terör örgütlerini savunan propaganda niteliğinde paylaşımlarda bulunmaktan İstanbul Terörle Mücadele (TEM) Şube Müdürlüğü ekipleri tarafından gözaltına alınmıştır (Cumhuriyet, 2016).

Konu yalnızca olayların aydınlatılmasıyla sınırlı kalmamaktadır. Farklı kamu kurumları da sosyal medya platformlarından faydalanmaktadır. Örneğin Türkiye'de Van depreminde kişi bulucu uygulaması olan Google sitesi sayesinde takriben 1600 kişi hakkında kayıt takibi yapılabilmektedir. Aynı uygulama dünyanın farklı yerlerinde meydana gelen sel, tsunami ve deprem gibi doğal afetlerde de kullanılmıştır (Çalı ve Altunbaş, 2012: 8)

3.2.4. Terörizme Etkisi

Latince olarak 'terrere' kelimesinden türeyen terör kelimesi, Türk Dil Kurumu tarafından "yıldırı/yıldırma/korku(tma)" kelime anlamında kullanılmaktadır (TDK, 2015). 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 1. maddesine göre de 'terör' şu şekilde ifade edilmiştir (Terörle Mücadele Kanunu, 2015):

"Cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasa'da belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devleti'nin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak

veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir.“

Terörizm kavramı ise yıldırııcılık anlamına gelmektedir (TDK, 2015). Beşe'ye göre genel bir tanım olarak 'terörizm' şu şekilde ifade edilmiştir (Beşe, 2002: 24):

“Bireyler veya gruplar tarafından, yerleşik bir otorite adına ya da bu otoriteye karşı, eylemin esas mağdurlarından çok daha geniş bir hedef kitle üzerinde azami seviyede endişe ve korku yaratmak suretiyle, politik taleplerini kabul ettirmeye yönelik şiddet kullanımı ya da şiddet kullanma tehdididir.”

Sosyal medya giderek daha fazla terör örgütleri tarafından bir ideolojik radikalleşme aracı, örgüte katılım aracı, bir iletişim ve eğitim aracı olarak kullanılmaktadır (Rollins ve Theohary, 2011). Buna ek olarak, terörist grupları, siber suç örgütleri ile iletişim kurmak için, onlarla yasadışı yollardan para veya fon toplama faaliyetlerini birlikte koordine etmek için, tamamen veya kısmen yürütülen uyuşturucu ve silah kaçakçılığı sevkiyatını sağlamak ve kimlik avlaması (phishing) gibi nedenler için sosyal medyadan faydalanmaktadırlar. Organize suç örgütleri ile terör örgütleri arasındaki bağlantı siber dünyada büyük ölçüde artmaktadır ve bu koalisyon, yeni saldırı teknolojilerini üretmek için mümkün kılacaktır (Montagnese, 2012: 16).

Sosyal medyada radikalleşme sürecinin gerçek ve etkili olduğu kanıtlanmıştır. Örneğin, 2011 yılı mart ayında Almanya'da bir havaalanında 21 yaşındaki radikal bir genç iki Amerikan askerini öldürmekten ve iki kişi yaralamaktan dolayı suçlanmıştır. Şüpheli, genel ağ üzerinden çevrimiçi gördüğü videoların kendisini harekete geçirmede ilham kaynağı olduğunu belirtmiştir (Heinke ve Hunter, 2011).

Bugüne kadar kendi amaçları için sosyal medyadan en iyi şekilde faydalanan terörist grupları kendisini 'İslami Cihad' olarak tanıtanlar olmuştur. Facebook ve Youtube sosyal paylaşım siteleri özellikle Batı'da El Kaide tarafından sık sık olarak gönüllü katılımlarına yardım, sempatizanların ve cihad destekçilerinin sayısının artırılması amacı ile kullanılmaktadır. Kendilerince başarılı gördükleri terörist

saldırılarının video görüntülerini ve fotoğraflarını, şehitlerin biyografilerini ve isim listelerini, ideolojik metinleri ve konuşma vaazlarını bu sitelerde yayınlamaktadırlar (Rollins ve Theohary, 2011).

Leeds Trinity University Kolejinde araştırmacılık yapan, terörizm ve politik şiddet konusunda uzmanlaşmış olan Lorraine Bowman-Grieve, sosyal medyanın bireyin davranışlarını etkilemede ve kendi içsel sosyalleşmeleri, personel temini ve karar şekillendirme fonksiyonları nedeniyle kolllektif bir eylem içerisine katılmak için hazır oldukları dürtüsünü iletme hususlarında çok önemli rol oynadığı görüşündedir. Bunun yanı sıra onların, sosyal etkileşim ve sosyal bağların gelişimini kolaylaştırabildiğini, bunun da zaman içinde tutum ve davranış değişikliklerine yol açabildiğini ve bu değişikliklerin bu tutum içerisinde topluluk içerisinde ifade edilmiş, benimsenmiş, en sık rastlanan ideolojiyi içerebildiğini ifade etmiştir (Bowman-Grieve, 2013). Sosyal medya ve daha genel olarak bilinen genel ağ, aşırıcı fikirlerin ve materyallerin hiçbir aracıdan yardım almaksızın yayınlanmasına ve yaygınlaşmasına imkân sağlayabilmektedir (Montagnese, 2012: 17). Sosyal medya haber ve içeriklerin yayılmasında ‘viral’ olarak kabul edilebilir olduğundan, bu çeşit bir propaganda bilgi paylaşımının yapıldığı ve iletişiminin sağlandığı geleneksel medyadan (gazete, TV, radio vb.) ziyade sosyal medya platformlarında daha etkili olmaktadır (Lindsay, 2011).

Terör örgütlerinden IŞİD (Irak Şam İslam Devleti)’in sosyal medyayı çok iyi kullandığı yaygın olarak dillendirilmekte ve kabul edilmektedir. Söz konusu örgütün Twitter, Instagram ve Youtube gibi sitelerdeki hesapları üzerinden gruba katılmak isteyenlere bilgi verilmekte olduğu, örgüt üyelerinin sahada takip edildiği ve medya unsurlarının sorularına cevap verdiği belirtilmektedir. Youtube ve Twitter siteleri her gün birçok örgüt hesaplarının içeriğini silse de ve askıya alsa da hiçbir zaman devletlerden ve kişilerden gelen taleplerin tümünü karşılayamamaktadır (Hacıade, 2014). Hatta bir Alman gazetesi olan Bild’in haberine göre IŞİD’in batılı sosyal paylaşım platformlarının sansürlerinden kurtulmak amacıyla ‘Selafabook’ adı altında kendi Facebook’larını oluşturdukları ifade edilmiştir (Hürriyet, 2015).

IŞİD, gerçekleştirdiği cinayetlerle ilgili videoları ve fotoğrafları sosyal paylaşım ağlarında aralıksız olarak yayımlamaya devam etmektedir. Bu amaçla sadece Twitter ve

Youtube’u değil, metin ve görüntü paylaşımına imkan sağlayan justpaste.it gibi yeni platformları da kullanmaktadırlar. Örneğin 2012 senesinde Suriye’de kaçırılan Amerikalı gazeteci James Foley’in kafasının nasıl kesildiğini gösteren video görüntüsü bunlardan sadece biridir (Fuchs, 2014).

İŞİD, yürüttüğü sosyal medya stratejileri doğrultusunda ‘The Dawn of Glad Tidings’ veya sadece ‘Dawn’ adı altında Arapça dilinde bir Twitter uygulaması yaratmıştır. Bu uygulama sayesinde örgüt ile ilgili en son haberlerin alınabileceği bir platform oluşturulmuştur. Uygulamanın kullanıcılar tarafından kullanılabilmesi için kullanıcının birçok özel bilgisini paylaşmak zorunda olduğu ifade edilmektedir. İŞİD, bu kullanıcılarına videolu ve fotoğraflı tweetler atıp hashtag kampanyaları yürütmüştür. Bu şekilde örgüt, uygulamayı kullananların kendisinin birer üyesi olmasını sağlamıştır. Örneğin İŞİD’in Musul’u ele geçirdiği gün 40 bin tweet atılmıştır (Diken, 2014). İŞİD’in diğer bir oyunu da gün içerisinde belli saatlerde kullanıcılarını binlerce hashtag atmaya teşvik ederek, sosyal medyada trend olmaya çalışmak istemesidir (Sevim, 2014).

ABD ordusu tarafından yayınlanan bir rapora göre sosyal medya, bilgisayar ya da diğer mobil terminallere (akıllı telefonlar, tablet, vb.) zarar vermek amacıyla kötücül yazılım aracı (malwares) olarak kullanılabilir. Raporda en başta vurgulanan husus, Twitter ve Facebook gibi Sosyal Medya araçlarının terör örgütleri tarafından sadece propaganda ve paylaşım ağlarını genişletmek amacıyla kullanılmadığı, aynı zamanda kendi çıkarları uğruna masum bir kullanıcının elektronik cihazına linkleri ve uygulamalarıyla kötü amaçlı yazılımları gömüp barındırabildiğidir (US Army, 2008).

Türkiye’de de terör örgütleri kendileri için çalışacak kişileri seçebilmek için onlar ile iletişime geçmede genel ağ ve sosyal medyayı kullanma fırsatına sahiptirler. Terörle mücadele uzmanları, örgütsel kazanımın son dönemini şöyle özetlemektedirler (Çınar, 2012: 12):

“Terör örgütlerinin, bir gencin psikolojik yönden beynini yıkayarak ideolojileri çerçevesinde şartlandırmalarının en önemli nedeni ‘kesin inanç adamı’ haline getirmektir. Nitekim bir gencin örgüte gelene kadar ailesinden ve çevresinden aldığı kimlik ve kişilik silinerek yerine yeni bir kimlik ve kişilik kazandırılmaktadır. Biz buna ‘militan kimliği ve kişiliği’ diyoruz. Bir terör örgütünün militanlarını bu süreçten geçirmesindeki amaç ise, işleteceği

cinayetlerin meşruiyet dayanağını o kişinin iç dünyasına yerleştirebilmektir. Bundan sonra, bir militan işlediği cinayetlerden dolayı vicdani herhangi bir sıkıntı çekmemektedir.”

Terör örgütleri bu aşamaların daha önceleri yüz yüze yapılma safhalarında aşırı zorluklar çekerken, genel ağ ve sosyal medya sayesinde ortaya çıkan problemler en aza indirebilmektedirler. Yeterince görsel kaynaklara sahip olan örgüt, kişileri ikna edebilme hususunda delil göstererek veya göndererek işini çok kolaylaştırmıştır (Çınar, 2012: 12).

Emniyet Genel Müdürlüğü Terörle Mücadele Daire Başkanlığı kaynağından elde edilen bilgiye göre özellikle 14-25 yaş⁵ grubundaki lise ve üniversiteli gençlerin, Türkiye’de faaliyet yürüten terör örgütlerinin en büyük hedef kitlesi olduğu belirtilmektedir. Emniyet biriminin 262 tutuklu terör örgütü PKK mensubu üzerinde yaptığı araştırmada teröristlerden yüzde 54’ünün 14-25 yaş grubu olduğu, yine başka bir araştırmada dini motifli terör örgütü mensubu 200 kişiden yüzde 72,5’i 15-25 arasındaki gençlerden oluştuğu ve sol terör örgütü mensubu 826 tutuklu üzerinde yapılan araştırmada ise teröristlerin yüzde 65’i 14-25 yaş grubunda olduğu tespit edilmiştir (Çınar, 2012: 20).

“Türkiye’de terör örgütlerinin genel ağ ortamını öncelikle propaganda ve eğitim amaçlı olarak kullandıkları görülmektedir. Türkiye’de, diğer ülkelerde olduğu gibi saldırıya uğrayan ve hack edilen kamuya ait birçok web sitesi bulunmaktadır. Yine kamuya ait e-mail adresleri terör örgütleri tarafından yoğun bir şekilde e-mail bombardımanına maruz kalabilmekte ve sistem çökertilebilmektedir. Terör örgütleri Türkiye’ye yönelik teknolojik eylem hazırlığında bulunmaktadırlar. Terör örgütleri; link hatlarına, bilgi işlem ve veri merkezlerine, bakanlıklara, PTT-Telekom, polis ve askeri birimlerin sistemlerine sanal saldırıda bulunmak için uğraş vermektedirler. Birçok terör örgütü genel ağ üzerinden propaganda başta olmak üzere, patlayıcı madde yapımı, örgüt elemanlarının eğitilmesi gibi birçok illegal faaliyet icra edilmektedir. Nitekim Emniyet Teşkilatı’nın Hizbullah terör örgütü ile mücadelesindeki başarının temelinde bu örgütün bilgisayarlarında yapılan

⁵ TÜİK’in 2015 Ocak-Mart ayları verilerine göre Türkiye’de genel ağ kullanımı olarak yaş grubunda 16-24 yaş grubu % 77 oranında, eğitim durumu açısından ise lise ve dengi okul %86, 6, yüksekokul, fakülte ve daha üstü okuyanlar ise %94, 1 olarak tespit edilmiştir (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2015).

araştırmalar sonucu elde edilen veriler bulunmaktadır.” (Çınar, 2012: 20-21).

Türkiye’de faaliyet gösteren terör örgütleri, kendilerine ait genel ağ ve sosyal medya siteleri oluşturmuşlardır⁶. Bunlar ya kendi adlarını ya da başka ad ve unvanları kullanmışlardır. Facebook sayfalarında, özellikle PKK terör örgütü ve onun üyeleri ‘izmirdekikürtler’ adlı hesap örneğinde olduğu gibi yerleşim adlarını kullanmışlardır (Çınar, 2012: 23). Ayrıca Şubat 2016’da bazı kişilerin sosyal medya yoluyla terör örgütlerini savunan propaganda amaçlı paylaşımlarda bulundukları tespit edilmiştir (Cumhuriyet, 2016).

3.2.5.Sosyal Medyanın Sansürlenmesi

Fransızca censure kelimesi kökenine dayanan sansür kelimesi Türk Dil Kurumu tarafından “her türlü yayının, sinema ve tiyatro eserinin hükûmetçe önceden denetlenmesi işi, sıkı denetim” şeklinde açıklanmıştır (TDK, 2015). ‘Genel ağ sansürü’ ise de genel ağdaki verilere erişmeye ya da bilgi koymaya yönelik denetime verilen ada denmektedir. Genel ağdaki sansür, sansürün en yeni türlerinden biri olarak bilinmektedir. Devletin, hükümet organlarının, genel ağ sağlayıcısının ve genel ağ kontrol etme imkânı olan şirket ve kurumlarının kullanıcıların genel ağdaki faaliyetine kontrol etmeleri ya da yasaklar koymalarıyla sansür oluşmaktadır (Bulut, 2009). Örnek olarak Facebook pornografik ve şiddet içerikli görüntüler veya tehdit oluşturan unsurları siteden kaldırmakla yükümlüdür. Facebook şirketi asılsız bilgi içeren paylaşımları sansürlemek ya da düzenlemek gibi bir müdahaleden bahsetmez (Facebook, 2014).

⁶ PKK ve destekçilerinin Sitelerinden bazıları:

<https://www.Facebook.com/heja2121?ref=ts>; <https://www.Facebook.com/pages/Londra-KURD-Toplumu-KCK/220949407926697>; <http://pkkonline.com/en/>;
<https://www.Facebook.com/kurtlerr>; <https://www.Facebook.com/pages/BDP-ADANA-MILLETVEKILI-MURAT-BOZLAK/125072777578590>;
<https://www.Facebook.com/pages/Mersinde-Ya%C5%9Fayan-K%C3%BCrtler/255683957790950>; <https://www.Facebook.com/izmirdekikurtler>;
<https://www.Facebook.com/group.php?gid=270130033430>; <https://www.Facebook.com/pages/K%C3%BCrtler-Soka%C4%9F%C4%B1/197899840238430?ref=ts>;
DHKP-C ve yandaşlarının sitelerinden bazıları:
Parti-cephe Dhkp-c: <https://www.Facebook.com/profile.php?id=100001559274736&ref=ts>; Tokat Dhkp-c: <https://www.Facebook.com/profile.php?id=100001632702193&ref=ts>;
Yol Televizyonu: <https://www.Facebook.com/yol.televizyonu>
Dar Ağacında Üç Fidan: <https://www.Facebook.com/pages/DAR-A%C4%9EACINDA-%C3%9C%C3%87-F%C4%B0DAN/289133872059> (Çınar, 2012: 23-24).

Genel ağ üzerindeki sınırsız bilgi girişi ve bunun çok hızlı bir şekilde artış göstermesi, kontrol edilemeyen bilgi patlamasına sebep olmakta, yararlı bilgiler kadar zararlı bilgilerin de genel ağ üzerinde hızlıca yayılmasına ve çoğalmasına sebep olmaktadır. Genel ağ üzerindeki bu kontrolsüz durum uyuşturucu maddelere yönlendirme, çocuk pornografisi, patlayıcı madde yapımı, intihara teşvik gibi çoğunlukla çocukları ve gençleri olumsuz etkileyecek içerik konusunda ülkeleri ve toplumları tedbirler almaya yönlendirmektedir. Bu tedbirler bazı ülkelerde katı önlem olarak hükümetlerce zararlı görülen içeriklere erişimin tamamen kaldırılarak uygulamaya konulurken diğer bazı ülkelerde alınan önlemler daha yumuşak olduğu görülmektedir (Köse ve Özen, 2010: 113).

Halkın sosyal medyaya katılımı artırdıkça demokrasi pozitif etkilenmektedir. Farklı bir bakış açısıyla tam tersinin de meydana gelebileceği ileri sürülmektedir. Sosyal medya, kullanıcıların çevrimiçi aktivitelerinin gerçek zamanlı veya geriye dönük olarak devlet kurumları tarafından gözetleme amaçlı kullanılmasına imkân sağlayan dijital izler oluşturmaktadır. Bazıları bu durumun özgürlük ve gizlilik üzerinde olumsuz etkisi olduğunu savunmaktadır (Unwin, 2012). Gerçekte bu insanlar sosyal medyanın demokrasiyi desteklemediğine inanmaktadırlar.

Örnek olarak, ABD’de sosyal medya siteleri özel kişilere aittir ve hükümetin bu siteler üzerinde herhangi bir kontrolü olmadığı kamu bilgisi bulunmamaktadır. Tüm sosyal medya siteleri kullanıcıları için kullanıcı ilkelerine ve politikalarına sahiptir (Heins, 2014). Bu durum, sosyal medya kullanılarak suç işlenmesi ve sosyal medyayı kullanarak soruşturma aracı gibi kullanılması önemli bir bilgidir.

Dünyanın gelişmiş ya da gelişmemiş birçok ülkesi tarafından çeşitli sebeplerin öne sürülerek internete sansür uygulandığı görülmektedir. Yapılan her aktivite sansüre uğrayabilmektedir. Genellikle bu sebepler askeri, politik veya ahlaki kaygılardan meydana gelebilmektedir. Bahsi geçen kaygılar tüm ülke ve hükümetlerde var olabilecek kaygılardandır. Çıldan ve arkadaşlarına göre hükümetlerin sansür uygulamada amaçlarının sosyal medya sitelerini baskı altına almak ve kullanıcıların erişebileceği içerikleri belirlemek olduğu ifade edilmektedir (Çıldan, Ertemiz, Tumuşın, Küçük ve Albayrak, 2012: 5).

Eduard Bulut, genel ağ yasakları ile ilgili çalışmasında hem gelişmekte olan hem de gelişmiş ülkelerde engelleme veya sansüre başvurulduğunu belirtmiştir. Örnek ülkeler olarak, İran İslam Devleti, Çin, Güney Kore, Danimarka, Tunus, İtalya, Birleşik Arap Emirlikleri, Avusturya, Finlandiya, İsrail, Norveç, Birleşik Krallık, Hollanda, ABD, Kanada ve Fransa gibi ülkeleri göstermiştir (Bulut, 2009: 165). Ülkelerdeki genel ağ sansürlerini takip eden (Reporters Without Borders - RWB) adıyla bilinen sivil toplum kuruluşu da 12 Mart 2014 tarihli raporuna göre dünyadaki genel ağ düşmanı olarak 19 ülkeyi tespit etmiştir. Bu ülkeler; Küba, Suriye, İran İslam Devleti, Rusya, Suudi Arabistan, Bahrain, Birleşik Arap Emirlikleri, ABD, Birleşik Krallık, Beyaz Rusya, Özbekistan, Pakistan, Hindistan, Vietnam, Çin Halk Cumhuriyeti, Türkmenistan, Kuzey Kore, Sudan ve Etiyopya olarak belirlenmiştir (Reporters Without Borders [RWB], 2014). Aynı sivil toplum kuruluşu 2016 yılı içerisinde internet düşmanı olarak Tunus, Türkiye, Malezya, Kazakistan, Suudi Arabistan, Türkmenistan, Özbekistan, Rusya, Çin Halk Cumhuriyeti, Vietnam, Birleşik Arap Emirlikleri, Küba, Bahrain ve İran İslam Devleti ülkelerini belirlemiştir (RWB, 2016).

Bazı gelişmiş ülkelerdeki sansür uygulamaları bir kişinin veya bir devlet kurumunun tek başına vermiş olduğu kararla olmamış, yasama organları tarafından çıkarılan kanunlar doğrultusunda mahkemeler tarafından alınmış kararlar ile gerçekleştirilmiştir. Örneğin, ABD’de ‘Çocukların İnternette Korunması Kanunu’ ve ‘İletişimde Uygunluk Yasası’ çerçevesinde müstehcenlikle ilgili olarak mahkemelerce sansür uygulanmasına karar verilmiştir (Bulut, 2009).

Sansür kararı siyasi de olabilmektedir. Örneğin, Çin ciddi bir şekilde sosyal medyayı denetleyen ve vatandaşlarını gözetleyen bir devlet olarak sansür uygulayan devletlerden biridir. Çin Devleti internet içeriğinde siyasi kontrol sağlamaktadır. Çin’de Twitter, Facebook, Youtube, Google, Blogspot, Wikipedia, BBC gibi büyük firmaların sahibi olduğu internet siteleri yasaklanmıştır (Herald, 2015: 24). Bu ağlara Proxy ve VPN (Virtual Private Network) gibi güvenlik kontrolünü aşmaya hizmet eden programlarla dahi ulaşılamamaktadır. Çin hükümeti tüm medya organlarında yayınlanan içeriği etkilemektedir. Onlar günlük bazda bilgi kontrolünün bu türünü başarmak için ülke genelinde çeşitli sitelerde milyonlarca insanı istihdam etmektedir. Çin dünyada en büyük sansür taahhüdünü devam ettirmektedir ve bundan dolayı en az özgür ülkelerin

başında gelmektedir. Çin ülkesi dışındaki sosyal ağ sitelerine abonelik hesabı için vatandaşlarına da izin vermemektedir. Bunun yerine yetkili kontrol ve sansürlü Çin versiyonunu oluşturmaktadır (King vd., 2013).

Batı dünyasının çoğu, bilgi akışı ve özgürlükler üzerine kurulmuş iken, İngiliz hükümeti sosyal medya tarafından oluşturulan tehdidi görmüş ve yasal önlemler almıştır. İngiliz hükümetinin çabası ulusal güvenliğine potansiyel bir tehdit olarak kabul edilen radikaller arasındaki iletişimi bozmaktır. Bunun için hükümete yetki verilmiştir. Bu durum hem ev yapımı patlayıcı oluşumunda kullanılan malların hareketini izlemek için bir çaba hem de radikallerle işbirliği odağını oluşturmaktadır (Von Behr, Reding, Edwards ve Gribbon, 2013). İngilizler 2010'da Terörle Mücadele İnternet Yönlendirme Birimi (Counter Terrorism Internet Referral Unit (CTIRU)) oluşturmuştur. CTIRU internet içerik tehdidini değiştirmeye ya da ortadan kaldırmaya yardım etmektedir ve potansiyel tehditlere karşı terörle mücadele etmek için yerel polisle çalışmaktadır. Bu birim e-ticaret dâhil internet bilgilerinin tüm yönlerini izlemekte ve onlar çoğunlukla tehdit içerikli bilgileri sosyal medya siteleri Facebook, Twitter ve Blogger üzerinden bulmaktadırlar (Von Behr vd., 2013).

Bazı ülkelerde sosyal medya platformlarına yönelik politik, askeri, dini, eğitim gibi nedenlerden dolayı sansür uygulandığı görüşü mevcuttur (Çildan vd., 2013: 6). Bu ülkelerden İran İslam Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu'nu araştıran Bulut'un tespitlerine göre Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki genel ağ yasakları siyasi, dini, diplomatik ve eğitim konularına dayanmaktadır. İran İslam Cumhuriyeti'nde hükümet genel ağa oldukça katı sınırlandırmalar getirmiş ve genel olarak İran hükümetini eleştiren içeriklere yer veren sosyal medya siteleri sansürlenmiştir. Bu şekilde halkın bu çeşit siyasi yayınlara ulaşabilmesinin önü kesilmek istenmiştir. Rusya Federasyonu'nda ki genel ağ yasakları, Avrupa ve ABD'de ki uygulamalardan farklı olmuş ve kararların çoğu siyasi nedenlerden meydana gelmiştir (Bulut, 2009).

Türkiye'de ki sansür uygulamalarına bakıldığında bu kararların, bir kısmının idari birimler, bir kısmının da mahkemeler tarafından verildiği görülmektedir. 2012 yılı itibarıyla 8170 web sitesinin Türkiye'de idari karar mercileri veya mahkemeler tarafından sansürlendiği belirtilmektedir. 2011 yılı sonlarında Türkiye'de başlatılan

filtre uygulamasının daha çok idari mercilerin verdiği kararlarla uygulanmaya koyulduğu ifade edilmektedir (Çıldan vd., 2013: 6). Örnek olarak 2007 yılı Mart ayında Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk hakkında Youtube’da birkaç video yayınlanmış ve bu videoların ülkenin kurucusu Atatürk’ün anısına hakaret ettiği kanaatine varan İstanbul’daki bir yerel mahkeme Youtube’un kapatılması kararını almış, müteakiben bu kararı Türk Telekomünikasyon Kurumu da uygulamaya geçirmiştir (Bulut, 2009: 176).

3.2.6.Suç İşlemedeki (Kriminal) Etkisi

Suç kavramını birçok düşünür kendi perspektiflerinden bakarak değerlendirip ele aldıklarında kısaca tanımlanacak olursa; “Suç; topluma zarar verdiği ya da tehlikeli olduğu yasa koyucu tarafından kabul edilen ve de açık seçik olarak tanımlanan eylem ve hareketlerdir.” (Uluğtekin, 1991: 9). Jhering’e göre suç “toplum halinde yaşama şartlarına yönelmiş her türlü saldırı” iken Durkheim suçu “kolektif bilincin kuvvetli ve belirmiş tutumlarını ihlal eden fiiller” ve Seelig ise suçu “anti-sosyal davranışlar yüzünden yasak edilen ve yasaca cezalandırılması gerekli psikosomatik bir davranış” şeklinde tanımlamıştır (Akgün, 1987: 55).

Suç hukuki açıdan inceleyen Dönmezer, suçun kanun koyucu tarafından kabul edilmiş tehlikeli bir eylem, tavır, davranış ve hareket olduğunu ve kanun koyucu tarafından ceza öngörülmüş bir fiil olarak ifade etmiştir. Suç bir ceza kuralıdır. Fiilin suç olması için kanun koyucu tarafından ceza öngörülmesi, önemli olan unsudur (Dönmezer, 1994: 48). Suç evrenseldir. Âdem’den beri vardır ve var olmaya devam edecektir. Suç işlenmeyen bir toplum var olmamıştır. Suç, insanoğluna gruplar halinde yaşamasından bu yana bir sorun ve her zaman problem olmuştur. İnsanların ihtirasları hüküm sürdükçe ve toplum halinde yaşamada çeşitli sosyal çelişkiler, uyumsuzluklar bulundukça suç da yerini muhafaza edecektir (Dönmezer, 1994: 49).

Örgüt kavramı, Türk Dil Kurumu tarafından “ortak bir amacı veya işi gerçekleştirmek için bir araya gelmiş kurumların veya kişilerin oluşturduğu birlik, teşekkül, teşkilat” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2015). Suç örgütü ise suç işlemek için kurulmuş örgüttür. Suç örgütleri, yasadışı faaliyetlerini yürütmek için sosyal medyayı iletişim, koordinasyon ve destek aracı olarak kullanabilmektedir. Hiçbir aracın suç işlemeyi teşvik etmediği genel kabul gören bir kanaattir. Araçların suç aletine

dönüştürülmesi onu kullanan kişiler tarafından gerçekleştirilmektedir (Çınar, 2012: 8). Yasadışı faaliyetlerin içerisinde ya tamamen bilgi içerikli olanları (yani ücretli çocuk pornosu yaymak, 'sanal' kimlik hırsızlığı, phishing (kimlik avı), virüs, trojan, solucan yayılması vb.), ya da 'geleneksel' olanları (örneğin uyuşturucu kaçakçılığı, insan kaçakçılığı, kara para aklama, sanayi casusluk belgelerinin transferi) olabilmektedir (Intelligence and National Security Alliance [INSA], 2011).

Sosyal medyayı kullanan bu suç örgütleri veya grupları birbirini çok iyi tanıyan aynı coğrafi bölgeden gelen insanlardan oluşmakta, ancak tüm dünyanın her tarafına yayılmış olan bu insanlar sanal ilişkileri tarafından birbirlerine özel olarak bağlıdırlar. Bu suç toplulukları genellikle bir veya birden fazla moderatörler tarafından koordine edilmektedirler. Bu moderatörler, şayet kim yüksek kalitede bilgi veya araç sağlayamazsa bu üyelerin devre dışı bırakılması yetkisine sahiptirler. Aynı zamanda bu husus diğerlerinden daha fazla katkı yapmak isteyen üyelere bir güvenilirlik sağlamaktadır (Montagnese, 2012: 18).

Sosyal medyanın suç işlemek amaçlı bilgi teknolojisi olarak kullanılması, azımsanmayacak önemli bir derecede artmaktadır. Bu sadece artmakla kalmıyor aynı zamanda geçmişte yaşananlar ile karşılaştırıldığında şahıslar işlemiş oldukları suçların önemsiz ve daha az ciddi olduğunu zannetmektedirler. Hâlbuki aynısı bu davranışın yol açtığı zararın boyutları ve tahribat derecesi için de geçerlidir (Montagnese, 2012: 18). Örnek olarak Barracuda Network'ün yaptığı bir araştırmaya göre 2010 yılı içerisinde Twitter üzerinden işlenen suçların oranının geçmiş yıllarda işlenen suçların oranına göre % 20 oranında bir artış olduğu görülmüştür. Barracuda laboratuvarlarında 153 gün boyunca 26 milyon Twitter hesabı üzerinde güvenlik kapsamında yapılan çalışma sonucunda Twitter üzerinden yayılan 34.000 kötü amaçlı yazılım (malware) tespit edilmiştir. Sadece aralık ayı verilerinde yayılan tüm kötü amaçlı yazılımları oranının %8'ini Twitter üzerinden yayılanlar oluşturmaktadır (Şendere, 2011).

Avusturalya Suç Komisyonunun 2013 yılı sonuç raporuna göre, suç örgütleri sosyal paylaşım platformlarını kullanarak, işledikleri suçlarını engellemeye çalışan kolluk birimlerine ve diğer memurlara rüşvet teklifi veya benzeri yöntemler uygulamaktadırlar. Sosyal paylaşım ağları vasıtasıyla suç örgütleri kolluk kuvvetlerini ve

diğer memurları takip ederek, onların profillerinden zafiyet noktalarına ulaşp ve yüksek miktarlarda rüşvet vermektedirler. Bu sayede Avusturalya'ya uyuşturucunun kolaylıkla girmesini sağlamaktadırlar. Özellikle kamu görevlilerinin genişçe bilgilerinin yer aldığı Facebook ve LinkedIn gibi sosyal paylaşım ağlarını kullanmaktadırlar (Robertson, 2013). ABD ordusu personelini, Flickr paylaşım ağının sağladığı bir özellik sebebiyle suç örgütlerine karşı hedef olunabilme ihtimaline karşı uyarmıştır. Flickr 3G özellikli telefon ile çekilen resmin ne zaman, nerede çekildiğinin tespit edilebilmektedir. Bu sayede resim sahibinin nerede yaşadığı ortaya çıkarılabilmektedir. Belirtilen haberde, bu yöntemle Amerikan askerlerinin hedef teşkil edebileceklerine vurgu yapılarak dikkatli olmaları istenmektedir (Çınar, 2012: 8).

3.2.7. Protesto Hareketleri ve Devrim

Protesto kavramını Türk Dil Kurumu “bir davranış, bir düşünceyi, bir uygulamayı haksız, yersiz, gereksiz bularak karşı çıkma, kabul etmeme” şeklinde tanımlamaktadır (TDK, 2015). Türk Dil Kurumu tarafından devrim kavramı ise “belli bir alanda hızlı, köklü ve nitelikli değişiklik” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2015). Devrim diğer bir anlamıyla “Bağımsız bir devletin egemenliğinin kendi toplumu tarafından tamamen sona erdirilerek, yeni siyasi ilkelere dayalı yeni bir rejimin kurulmasıdır.” (Walt, 1992: 323).

ABD Başkanı Barack Obama 27 Ocak 2011’de Youtube üzerinden yaptığı bir konuşmasında sosyal paylaşım ağları için, ifade özgürlüğü gibi evrensel değerlerin vurgulandığı bir platform olarak değerlendirmiştir. 2008 yılından itibaren sosyal medyanın protesto ve devrimler üzerindeki etkileri medya tarafından dikkatlice izlenmeye başlamıştır (Papic ve Noonan, 2011).

Yeni teknolojiler ve özellikle sosyal medya protesto hareketleri için ve devrimler için de büyük önem taşıyan bir varlık teşkil etmektedir. İsyancılar ve devrimci gruplar eylemlerinde daha iyi organize olabilmek ve kitleleri teşvik edebilmek, protesto veya mücadele etkinliklerini düzenlemek ve eylemlerin taktik ve operasyonel yönlerini yönetmek için sosyal medyayı araç olarak kullanmaktadırlar (Montagnese, 2012: 19). Sosyal paylaşım ağlarının rejim değişikliklerini kolaylaştırmasına imkân sağlamasında, paylaşım ağlarının katı otokrasiler ile yönetilen Myanmar ya da İran gibi ülkelerin

otoriter bir rejimi devam ettirmesini zorlaştırdığı varsayımının yattığı ifade edilmektedir (Papic ve Noonan, 2011).

Sosyal medyanın, protestoların ve devrimlerin sonucunun belirlenmesinde çok büyük ölçüde etki gücüne sahip olduğu görülmektedir. Sosyal paylaşım ağlarının kendi istihdamlarının yakın gelecekte önemli ölçüde artması muhtemeldir. Stratfor analistleri Marko Papic ve Sean Noonan göre sosyal medya; devrimci grupların organizasyon, örgütlenme, katılım ve eğitim maliyetlerini düşürerek faaliyetlerini kolaylaştırmaktadır. Sosyal medyanın, örgütleyicilerin ortak görüşlü insanları az bir masrafla harekete dâhil etmesine yardımcı olduğunu, bu tür eylemlere katılanların daha kolay haberleşmesini sağladığını, ancak kişilerin harekete geçmesinde tamamen etkili olmadığını ve tek başına protesto gösterilerini yaratmadığını belirtmişlerdir. Genel ağ, devrimin ideolojik mesajını, eylem planını ve eğitim programını geniş kitlelere ulaştırmada etkin rol almaktadır. Sosyal paylaşım siteleri, kullanıcılar tarafından bilginin anında paylaşarak konunun daha fazla gündemde tutulabilmesini ve paylaşım hızının artırılmasını sağlamaktadır. Bir protesto eyleminin taktiklerini ve ana prensiplerini açıklayan Youtube videoları, çekirdek ekibin seyahat etmeden farklı yerlerdeki takipçilerine önemli bilgilerin iletilmesini sağlayabilmektedir (Papic ve Noonan, 2011).

Papic ve Noonan, 1979 yılında İran'da meydana gelen devrimden Ayetullah Ruhullah Humeyni'nin konuşmalarının yer aldığı kaset kayıtlarını ne kadar sorumlu görüyorlarsa, Tunus ve Mısır'daki protesto hareketlerinde sosyal medyayı da o kadar sorumlu görmektedirler. İki uzmanın Tunus ve Mısır'daki son protesto hareketleri üzerinde yaptıkları çalışmalarında önemli tespitleri olmuştur. Bunlar, devrimci gruplar tarafından sosyal medya kullanımında gözle görülür bir artış olduğu ve bunun özellikle sivil itaatsizliği hızlandırdığı ve protesto yönetimine ve eylemler ile mücadele etmeye katkı sağladığı görülmüştür. Bir diğeri ise, cep telefonlarının beraber kullanımıyla sosyal medyanın bilginin yayılmasında ve kitlelerin eylemlere kışkırtılmasında seri hızlılığını ispatladığıdır. Protesto hareketleri yüzbinlerce taraftarına tek bir Facebook veya Twitter mesajıyla saniyeler içinde ulaşarak, geniş çaplı bir eyleme çağrı niteliği taşıyabilmektedir. Daha önce bahsedildiği gibi son derece ucuz olması sayesinde, sosyal medya devrimci hareketlere daha özerk olmayı sağlamaktadır. Bu nedenle dış finansmana daha az bağımlı olunmaktadır (Papic ve Noonan, 2011).

‘Yeşil Devrim’ adlandırmasıyla bilinen 2009 yılı İran başkanlık seçimlerine karşı, tartışmalı olarak seçim zaferini kazanan devlet başkanı Mahmut Ahmedinejad’ın seçim galibiyetinin arkasında hileler olduğuna dair protesto gösterileri yapılmıştır. Protestocular, İran rejimi tarafından kontrol altına alınmaya çalışılmış, gazetelere sansür uygulanmış, uydu ve genel ağ yayınlarına erişim kesilmiştir. İran rejiminin protestocuları susturma girişimleri karşısında, protestocular temel bilgileri paylaşmak ve birbirlerini oluşturabilecek tehlikelere karşı uyarabilmek için sosyal paylaşım ağlarını yoğun bir şekilde kullanmışlardır. Gösteriler batı medya ajansları tarafından Twitter ve Youtube üzerinden yakından takip edilmiştir. İletişim kurabilmek için protestocuların sosyal medyaya güven duyması, kısa zamanda protesto gösterilerinin adının ‘Twitter Devrimi’ olarak anılmasını sağlamıştır (Telli, 2012: 70).

General Francesco Lombardi, Askeri Stratejik Araştırmalar Merkezi ((Ce.Mi.S.S.) Military Centre for Strategic Studies)’nde Askeri Sosyoloji Bölümü Başkanı ve Müdür Yardımcısı, son protesto hareketleri ve / veya devrimlerde sosyal medyanın rolünü incelemiş ve gelecekte bu tür hareketler (çatışmalar, işgaller, gösteri ve yürüyüşler, sivil itaatsizlikler vb.) için de uygulanan işlemlerin ve amaçların (sosyal ve ekonomik koşulların iyileştirilmesi, politik sistemin değiştirilmesi, vs.) farklı olmayacağını doğrulamıştır (Montagnese, 2012: 20).

Lombardi; hükümetin genellikle medya üzerinde kontrol ve sansür uygularken, sosyal medyanın kendi kullanıcılarına ‘bypass’ yaptığını ve doğru haber yaymak için alternatif kanal yaratmaya izin verdiğini sözlerine eklemiştir (Montagnese, 2012: 20). Emanuela Del Re; Libya, Tunus, Mısır ve Suriye’deki son protestolar sırasında sosyal medyanın rolü hakkındaki birçok gözlemlerinde ve görüşmelerinde aynı fikirde olmuştur. Rejimler bilgi hâkimiyeti ve kontrolü kaybederken ve yavaş yavaş güçsüzleşirken buna karşılık halk bilgi yaymada ve gücü elde bulundurmada güç kazanmıştır (Montagnese, 2012: 20).

Cezayirli yazar ve gazeteci Amara Lakhous da sosyal medya ve internetin bilgi sansürlemeyi ve manipülasyonu neredeyse imkânsız hale getirdiği hususuna dikkat çekmektedir (Montagnese, 2012: 20). Benzer şekilde, Marco Hamam’da kültür dergisi Limes’de bağımsız yazar olarak çalışmasında Mısır’daki son protestoyu ele almış ve

geleneksel medyasının hükümet ve kurumları tarafından kontrol altına alınan ve sansürlenlen toplumlarda sosyal medyanın sivil halkın rejime karşı koymasında, konuşma ve iletişim özgürlüğünün artırılmasında eşsiz bir fırsat sunduğunu belirtmiştir (Montagnese, 2012: 20).

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

“WALL STREET’İ İŞGAL ET” HAREKETİ ÖRNEĞİ

4.1. “WALL STREET’İ İŞGAL ET” HAREKETİNDE SOSYAL MEDYANIN ROLÜ

4.1.1. Giriş

“Wall Street’i İşgal Et” ((OWS) Occupy Wall Street), 17 Eylül 2011 tarihinde New York eyaletinde küresel kapitalizmin kalbi olarak bilinen Manhattan’ın finans bölgesindeki Özgürlük Meydanı’nda politik aktivistler tarafından başlatılan toplumsal bir harekettir. WSi, küresel ölçekte 1500’den fazla ve ABD’de 100’den fazla şehirde destek bularak yayılmıştır. WSi hareketinin amacı, Amerikan nüfusunun %1’ini oluşturan en zengin grubun (‘Wall Street’ dedikleri kesim) küresel ekonominin haksız kurallarını nasıl belirlediğini ortaya çıkarmak ve onlara karşı çıkmak olmuştur (Şen, 2012: 139). Harekete biraz daha derinlemesine bakıldığında olayların çıkışında 2008 yılında ABD’de yaşanan ekonomik krizin etki ettiği görülmektedir. Krizi atlattmak için oluşturulan kurtarma paketlerinin faturası vatandaşa kesilmeye yönelik olmuştur (Akbiyık ve Öztürk, 2016). 2009 yılında % 10 ve 2011’de % 8’6 olan işsizlik oranları kriz öncesi işsizlik oranının çok üstündeydi. Krize karşı alınan önlemlerden batık kredilerin ve vergi oranlarının artırılması, vatandaşın evlerine el konulması, kamu harcamalarının artırılması, sermaye sınıfının çıkarlarının korunması ABD’de toplumsal toplumsal huzursuzluğun artmasına neden olmuştur (Güler, 2016: 331-346). Hareket, sosyal medya platformlarında sloganlaşmış “We Are 99%” ve “Occupy Wall Street” (Biz Yüzde 99’uz/Wall Street’i İşgal Et) sözlerinin verdiği anlam ile ülke dışındaki birçok insanın da dikkatini çekmiştir. Hareketin occupywallst.org adı altında resmi genel ağ sitesi oluşturulmuştur (Şen, 2012: 139).

Şen’e göre hareket, çok uluslu şirketlerin ve büyük bankaların yozlaşmış gücüne ve demokrasiden uzak yaklaşımlarına karşı mücadele etmek için başlatılmıştır. Ayrıca büyük ekonomik çöküşü yaratan Wall Street’e karşı bir tepki olarak da ortaya çıkmıştır. WSi Hareketi, Arap Baharı hareketinin temel çıkışında rol alan Mısır ve Tunus’taki halk ayaklanmalarından esinlenmiştir (Şen, 2012: 139).

Wallerstein, WSİ Hareketini ABD’de meydana gelen 1968 başkaldırısından⁷ bu zamana en önemli politik olay olarak değerlendirmiş ve 1968’in doğrudan devamı veya mirasçısı olarak nitelendirmiştir. WSİ’yi, daha sonucu ne olursa olsun ‘fantastik bir başarı’ olduğunu ve hareketin önce kamuoyuna mal olduğunu, sonra meşruiyet ve giderek saygınlık kazandığını ifade etmiştir (Wallerstein, 2011). Bir başkası “bir politik topluluk anlamında baskı altına alınan halkın (res publica) dönüşü” olarak (Brown, 2011) ve diğer bir başkası da yeryüzünün tahayyül edilemeyeceğine yönelik ‘tabunun yıkımı’ olarak (Žižek, 2013) nitelendirmişlerdir. Eleştirisel açıdan da Krugman’a göre harekette homojen bir örgütlenmenin ve açık bir talebinin olmadığı görüşü hâkimdir (Krugman, 2011). John Buell ise eleştiriye bir adım öteye taşıyarak hareketi bir yığın olarak nitelendirmiştir (Buell, 2011).

Sosyolog Michel Wieviorka, WSİ Hareketi henüz ortaya çıkmamışken kaleme aldığı bir makalesinde, 2008 yılında meydana gelen küresel krizin, “Wall Street’i İşgal Et” hareketi gibi toplumsal olayları doğurabileceğini tahmin etmiştir (2010: 35). “Wall Street’i İşgal Et” hareketi gibi bir hareketin neden daha önce değil de 2011 yılının sonbaharında patlama yaptığını araştıran siyaset bilimcisi Wendy Brown konu hakkında ABD özelinde bazı etkenleri belirtmiştir. Örneğin Brown’a göre, neoliberal⁸ politikalar karşısında bir ümit kaynağı olarak görülen ve “Evet, yapabiliriz” seçim kampanyası üzerinden çıkış yapan Obama’nın, neoliberal deregülasyon⁹ politikaları karşısında ufacık bir gayret bile gösterememesini önemli bir etken olarak görülmektedir (Brown, 2011).

Bunun yanında, insanların maaşlarının durmadan düşmesi, ülke genelinde işsiz olanların daha da artması, ipotekli kredi sistemi kapsamında ev satın alanların borçlarını ödeyememesi sebebiyle evlerinin haczedilmesini ve bunun yoksulluğu artırmış olması da sayılan etkenler arasında bulunmaktadır. Brown, diğer bir etken

⁷ 1968 hareketi Fransa’da üniversite öğrencilerinin başlattığı bir harekettir. Sonrasında dünyanın dört bir yanında milyonlarca genç, setlerini yıkan nehirler gibi meydanlara hep birlikte akmışlardır. Bu hareket, 20. yüzyılın en coşkulu ve en kalabalık ayaklanması olmuştur. Üniversiteler işgal ve boykot ile Avrupa sokakları da şiddet ile tanışmıştır. Devrim ateşinin işçilere de sıçramasıyla hayat felce dönmüş, “başkaldırı yılı” olarak tarihe adını yazmıştır (Birand, Dündar ve Çaplı, 2000: 160).

⁸ Neoliberal, ekonominin devlet işlerinden ayrılması ve piyasanın özel teşebbüsler tarafından yönetilmesidir (Acar, 2016).

⁹ “Deregülasyon, devletin karar alanını daraltan düzenlemelerin azaltılması veya kaldırılması, kamu kudretinin özel sektöre ve sermayeye devredilmesi yönünde yapılan yasal düzenlemelerdir.” (Soyer, 2016).

olarak da dünya genelinde bir dalga halinde yayılan Arap Baharı ve İspanya'daki Indignados toplumsal hareketlerini de diğer etkenler arasında sıralamaktadır (Brown, 2011).

ABD Başkanı Obama, protestocuların sistemin işleyişi ile ilgili büyük bir hayal kırıklığını dile getirdiklerini ifade etmiştir. Obama, Beyaz Saray'da yaptığı basın toplantısında protestocuların kızgınlıklarını anladığını söylemiştir. WSİ Hareketi Obama tarafından "finans sisteminin işleyişinin yarattığı geniş tabanlı hayal kırıklığının sonucu" olarak yorumlanmıştır. Başkan Yardımcısı Joe Biden da aynı görüşte olduğunu belirtmiştir (Güler, 2016: 351).

WSİ Hareketinin kökenine bakıldığında, hareketin oluşumuna ilk öneri 2 Şubat 2011 tarihinde, Kanadalı karşı-kültür dergisi olan Adbusters'ın blog sayfasında yazar Kono Matsu'nun "A Million Man March on Wall Street (Bir Milyon Adam Mart Ayında Wall Streete)" başlıklı yazısıyla ortaya çıktığı görülmektedir (Gismondi, 2014). Adbusters'ın kurucusu ve baş editörü olan film yönetmeni ve yazar Kalle Lasn 9 Haziran 2011 tarihinde OccupyWallStreet.org adresini oluşturmuştur. Aynı ay içerisinde Adbusters abonelerine e-postayla "Amerika'nın kendi Tahrir'ine ihtiyacı var." mesajını göndermiştir. Sonrasında, hareketin en etkili çıkışına sebep olan Adbusters'ın 13 Temmuz 2011 tarihinde kendi destekçilerinden oluşan gruba (90 bin kişiden oluşan kurtarıcı, asi ve radikal kesime) hitap ederek, sosyal medya üzerinden yayınladığı blok yazısı şöyle devam etmiştir (Gerbaudo, 2014: 175):

"Bir Tahrir hareketi için hazır mısınız? 17 Eylül'de 20 bin kişinin aşağı Manhattan'a aktığını, çadırlar, mutfaklar, barışçı barikatlar kurduğunu ve Wall Street'i birkaç ay işgal ettiğini görmek istiyoruz..."

Ayrıca, Adbusters'ın düşüncesinde 90 bin içerisinde 20 bin kişinin ABD'nin ve dünyanın finans merkezi Wall Street'te toplanıp bir meclis oluşturması ve yapılan çağrılarda şu şekilde bir fikir hâkimdi (Gerbaudo, 2014: 175-176):

"20 bin kişilik bir güçle, polisin ve ulusal muhafızların bizi Wall Street'den çıkarma çabalarına karşılık birkaç hafta dayanmayı başarırsak, Obama'nın bizi görmezlikten gelmesi imkânsız olur. Hükümetimiz açıkça halkın iradesi ile büyük şirketlerin servetleri arasında bir seçim yapmaya zorlanır."

Protestonun 2 buçuk ay önceden ilan edildiği gün kendilerine çağrı yapılmış 20.000 kişiden yalnızca 300'ü Aşağı Manhattan'daki üç dönüm büyüklüğündeki Zuccoti Park'ına eylem için gelmiştir (Berkowitz, 2011). Kamp alanı olarak yerleştikleri bu yerel mekâna özgürlük adını vermişlerdir. Adbusters tarafından sosyal medya ortamında gösterilen ve protestocuların kullandığı Adbuster'ın WSİ Hareketi için tasarladığı işgali simgeleyen ikon simgesi (Şekil-1) dikkatlerden kaçmamıştır. Simgede, Wall Street'in saldırgan piyasa iyimserliğinin simgesi olan ünlü azgın boğa üzerinde tek ayağının üzerinde dengeli bir şekilde zarafetle dans eden bir balerin figürü vardır. Azgın boğanın toynaklarının hemen altında kısa ve vurucu kelimelerden oluşan "Wall Street'i İşgal Et, 17 Eylül, Çadır Getirin" (#Occupywallstreet, September 17 Th. , Bring Tent.) ibaresi vardır (Gerbaudo, 2014: 181).

Şekil-1 Adbuster'ın #Occupywallstreet için Tasarladığı Hazırlık Afişi.
(Cspgblog, 2012)

WSİ, yerleşik basın ve ana akım medyanın çoğu tarafından önce umursanmamış ve tamamen görmezden gelinmiş, derken ekonomi hakkında ne bildikleri ve ne istedikleri belli olmayan dağınık bir kitle yaftalamasıyla aşağılanmaya başlanmıştır.

Yakın zamanda gösterilerin anlamsız ve gereksiz olduğuun ortaya çıkacağı düşnlmştr. Ardından polis birlikleri tarafından biraz şiddet uygulanırsa gösterilerin sona erdirileceği düşnlmştr. İki önemli olay WSi hareketinin sosyal medyayla ana akım medyada görünürlüğün artmasında kilit nokta olmuştur. Birincisi 26 Eylül tarihinde New York polisi Anthony Bologna'nın kadın eylemcilere biber gazı sıkması (şekil-2) ve diğerisi ise 1 Ekim tarihinde polisin gittikçe büyüyen kalabalığı Brooklyn Köprüsüne yönlendirmek suretiyle tuzaağa düşürerek köprünün içine çekip 700'n üzerinde protestocunun (şekil-3) toplu olarak tutuklanmasıdır.

şekil-2 New York Polisi Anthony Bologna'nın Kadın Eylemcilere Biber Gazı Sıkması.
(Dailymail Reporter, 2011)

Şekil-3 Brooklyn Köprüsündeki Protestocuların Toplu Tutuklanması.

(Kelly, 2012)

Polisin baskı uyguladığı sahneler kameraya alınmış ve videolar bir virüs gibi Youtube’da yayılmıştır. CNN ve MSNBC gibi liberal kanallarda birçok tartışmaya ve yoruma sebep olmuştur (Brown, 2011).

WSİ hareketini destekleyen 15 bin den fazla gösterici 5 Ekim 2011 tarihinde New York’ta Manhattan dayanışma yürüyüşü adı altında yürüyüş yapmıştır. Yine 15 Ekim 2011 tarihinde Times Meydanı işe alım merkezi yürüyüşü adı altında 6 bin gösterici yürüyüş yapmıştır. 25 Ekim 2011 de Oakland’da yapılan WSİ gösterilerinde Oakland polisi saldırgan bir tavır sergileyerek barışçı protestocuları dağıtmak için ölümcül sonuç doğurmayan yayılım ateşleri açmıştır. Bu eylem sonucunda onlarca kişi yaralanmış ve yüzlerce kişi tutuklanmıştır. Başka bir yürüyüş de Mayıs 2012 tarihinde 50 bin-100 bin arası gösterici Wall Street üzerine yürümüştür (Castells, 2013). 15 Kasım 2011’de polis, New York Belediye Başkanı Michael Bloomberg’in talimatıyla WSİ protestocularını Zuccotti Parkı’ndan zorla çıkartmış ve tüm çadırları kaldırmıştır (Berkowitz, 2011).

4.1.2. Wall Street İşgali Hareketinde Sosyal Medya Türlerinin Etkinliği

“Wall Street’i İşgal Et” toplumsal hareketinin başlangıç ve gelişme evrelerinde sosyal medya platformlarından özellikle Twitter, Tumblr, Youtube ve Facebook gibi paylaşım ağları yoğun olarak kullanılmıştır.

4.1.2.1. Wall Street İşgali ile Blog Sitelerinin ilişkisi

WSİ hareketinin, sosyal medya ile ilk somut bağlantısı Şubat ayında yayınlanan Adbusters'ın blog sayfasındaki "A Million Man March on Wall Street" başlıklı yazısı ile başlamış ve daha sonra 13 Temmuz 2011 tarihinde Adbusters'ın blog sayfasında oluşturulmuş olan #OccupyWallStreet hashtagı WSİ hareketinin toplumsal harekete dönüşmesinde ilk kilit noktasını oluşturmuştur. Adbusters 13 Temmuz'da şu çağrışı yayımlamıştır (Castells, 2013: 143-144):

"#occupywallstreet. Şu sıralarda dünya çapında devrimci taktiklerde geleceğe gayet uygun düşünen bir değişim yaşıyor. Bu yeni taktiğin ruhu, İspanya'daki kamplarla Tahrir'in kaynaşmasından ortaya çıkıyor. Bu yeni formülün güzelliği... pragmatik yalınlığında yatıyor: Çeşitli fiziksel toplantılarda ve sanal halk meclislerinde birbirimizle konuşuyoruz. Talebimizin ne olacağı konusunda anlaşıyoruz, hayal gücünü uyandıracak ve ulaşırsa bizi geleceğin radikal demokrasisine doğru taşıyacak bir talep bu... Sonra dışarı çıkıyoruz ve sembolik anlamı olan bir meydanı işgal ediyoruz, sonra da talebimiz gerçekleşsin diye yerlere oturuyoruz. Doğmakta olan bu stratejiyi demokrasimizin en büyük yozlaştırıcısına karşı kullanmanın vakti geldi: Wall Street'e, Amerika'nın finansal Gomorra'sına karşı. Bir Tahrir anına hazır mısınız? 17 Eylül'de 20.000 kişinin aşağı Manhattan'a aktığını, çadırlar, mutfaklar, barışçı barikatlar kurduğunu ve birkaç aylığına Wall Street'i işgal ettiğini görmek istiyoruz. Oraya ulaşır ulaşmaz tek yalın talebimizi bir sesler çoğulluğuyla hiç durmaksızın tekrarlayacağız... Bu örneği izleyelim, bizlerin bu karmaşıklaktan uzak talebi nedir?... Amerikan siyasi müessesesinin bugün demokrasi denmeye layık olmamasının kalbinde yatan taleptir: Barack Obama'nın, paranın Washington'daki temsilcilerimiz üzerindeki etkisine son vermekle görevli bir Başkanlık Komisyonu kurmasını talep ediyoruz. Korporatokrasi¹⁰ değil demokrasi vakti, demokrasi olmazsa sonumuz felaket... Tek bir basit taleple (parayı siyasetten ayıracak bir başkanlık Komisyonu) yeni bir Amerika'nın gündemini belirlemeye başlıyoruz. Bir yorum gönderin ve her birimizin tek bir talepte uzlaşmasına

¹⁰ "Korporatokrasi, şirketler tarafından veya şirketlerin çıkar grupları tarafından kontrol edilen ekonomik ve politik bir sistemi anlatmak için kullanılan bir terimdir." (Corporatocracy, 2016). Genellikle ABD'de olduğu gibi belirli bir ülkede ki hâlihazırdaki ekonomik durumunu eleştirmek için kullanılan aşağılayıcı bir terim olarak görülmektedir (Reysen, 2016).

katkıda bulunun. Sonra cesaretimizi toplayalım, çadırlarımızı alalım ve 17 Eylül'de nöbet tutmak üzere Wall Street'in yolunu turalım..."

Çağrıda, eşitsizlikler ve adaletsizlikler içerisinde büyüyen zengin kitleye karşı, hukuksal sonuçların eksikliğiyle, küresel krizin parasal iflası eşiğinde, demokrasi üzerindeki kurumsal etkiyi protesto etmek için barışçıl olarak Wall Street'in işgal edilebileceği yorumlanmıştır (Caren ve Gaby, 2011). Sayfadaki kızgın boğanın üzerinde dans eden balerin figürü çılgın protesto partilerini çağrıştırmaktadır. Berkowitz'in 18 Ekim 2011 tarihli Reuters yayınlanan "Occupy: From A Single Hashtag A Protest That Circled The World." başlıklı haberinde sosyal medyanın nasıl kullanılacağı konusundaki ustalıklı bir yaklaşımla tek bir hashtagın dünyayı kuşatan bir protestoya dönüşebileceğini ifade etmiştir (Berkowitz, 2011). Tek bir hashtag ile yapılan protesto çağrısına New York borsasından kırk elli metre uzakta olan Zuccotti Park'ına 300 eylemci katılmıştır. Hareket daha sonra ayağa kalkmış, hızlanmış, tabanda örgütlenmesiyle ve ekonomik krizin sonuçlarından etkilenen % 99'luk nüfusu temsiliyetiyle popüler bir hareket olarak ABD kamuoyunun ve dünyanın dikkatlerini üzerinde toplamıştır (Şen, 2012).

İspanya'daki indignados hareketinin Ekonomi Çalışma Grubu 16 Ağustos 2011 tarihinde WSİ hareketini desteklediğini açıklamıştır. Grup Madrid borsasının önünde bir protesto gösterisi düzenlenebilmesi için #TOMALABOLSA hashtagli Twitter sitesinden ve Toma la Bolsa #17S adlı Facebook grubundan çağrı yapmıştır ve mesaj kitlelere ulaştırılmıştır. Yine aynı gün Adbusters, diğer ülkelerde de finans merkezlerinin 17 Eylül tarihinde işgal edilmesini teşvik eden çağrısını blogunda yayınlamıştır (Castells, 2013: 256-257).

İngiliz yazar Gerbaudo, WSİ hareketinin ortaya çıkışının önemli bir özelliği olarak sosyal medyanın kamusal protestonun alt yapısını belirleyerek, sahada meydana gelen eylemlerin ses getirmesini sağlayan bir araç, bir kanal olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca sosyal medyanın işgal hareketlerinde bir cazibe duygusu yarattığını ve hareketin sürekliliğinin sağlanması aşamasında sahadaki protestocular ile olayları uzaktan sosyal paylaşım platformlarından takip eden diğer insanların arasında bir dayanışma duygusu yaratmada kullanıldığını belirtmiştir. Gerbaudo'ya göre sosyal medya ağlarının, WSİ hareketine katılan protestocuların harekete geçirilmesinde ve hareketin koordine

edilmesinde önemli rol oynadığının aşikâr olduğu ancak harekete yönelik ilk kampanyanın Mısır ve İspanya’da yaşanan protesto hareketlerinde en göze çarpan ilk duygusal itkinin ortaya çıkarılamadığı düşüncesine sahiptir (Gerbaudo, 2012: 165-168). Daha sonrasında, Zuccotti parkında çadırların kurulmasından sonra Tumblr sosyal paylaşım sayfasındaki “#we are the 99%” hashtagı ile protestolara katılım yönünde ve kapsamlı bir halka dayalı kimliğin oluşturulmasında duygusal bir itkinin varlığının izlenimleri oluşmuştur (Brown, 2011).

Hacker grubu olan Anonymous¹¹, bir halk kampanyası kapsamında WSİ hareketine çok önem vererek 23 Ağustos 2011 tarihinden itibaren desteklemiştir. 17 Eylül 2011 günü Manhattan sokaklarını destekçileriyle doldurmak için çağrı niteliğinde Youtube da bir video gösterime koymuştur. 57 saniyelik videoda, hükümetlerin, şirketlerin ve bankaların suiistimallerinin ve yolsuzluklarının burada son bulmasına yönelik vurguda bulunulmuştur. Benzerlerinin Mısır ve İspanya’da olduğu gibi anonimlik ve lidersiz örgütlenme idealine sahip Anonymous’un Wall Street’i İşgal Et Hareketi’ni derinden etkilediği belirtilmektedir (Gerbaudo, 2012: 175; Castells, 2013: 257).

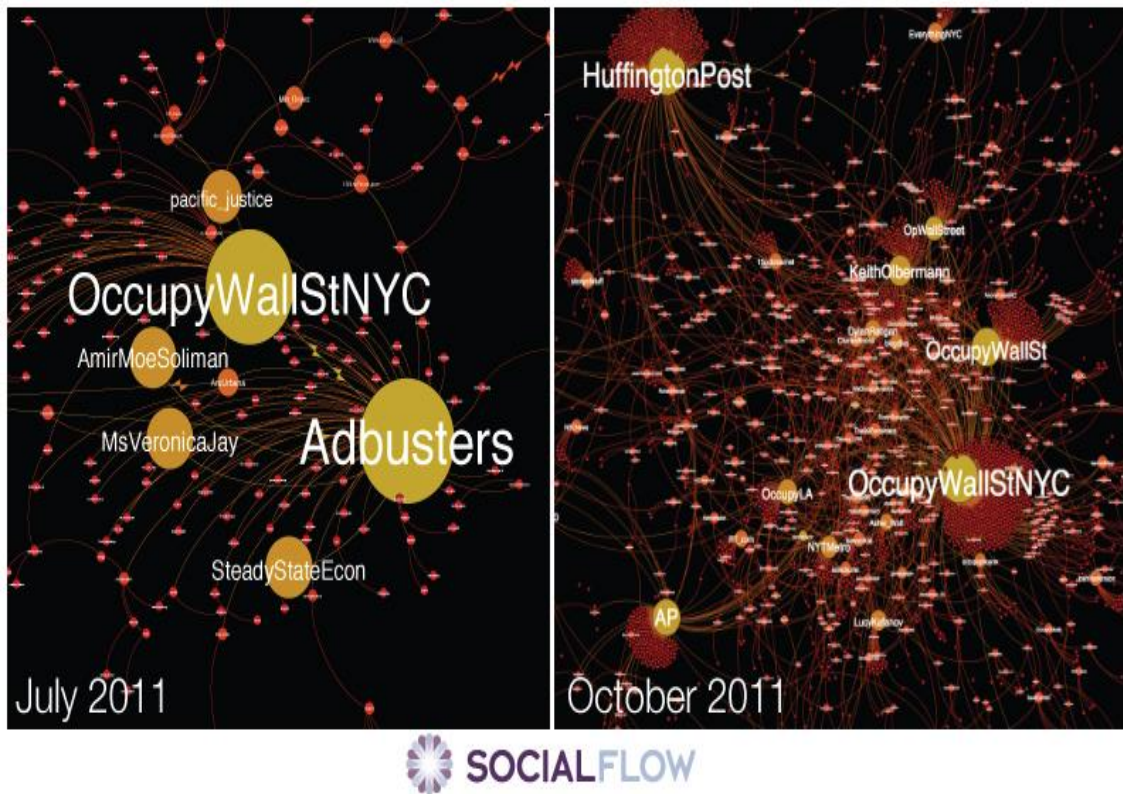
Mısır ayaklanması ve İspanya Öfkeli hareketleri önceden Facebook’ta duyurularak belirlenmiş bir tarihi olan toplumsal hareketler olmasına rağmen Adbusters’in çağrısı sonucunda gerçekleşen WSİ hareketi ise hemen hemen hiçbir siyasal gruba danışılmadan yapılmış bir devrim ‘tasarlama’ iddiasıyla Mısır ve İspanya’yı geride bırakmıştır (Gismondi, 2014).

Adbusters içerisindeki önemli kişilerden biri olan Kalle Lasn, 17 Eylül tarihinin seçimiyle ilgili olarak öncelikle Mısır ve İspanya hareketlerini fırsat bilerek, WSİ için hızlı bir hazırlık aşamasında Twitter mesajlarının yeterli olduğunu ve bir araya gelinerek çarçabuk hareket edebilmek için de Facebook sayfalarının yeterli olduğunu ifade etmiştir. Adbusters’in WSİ’nin hazırlık safahatındaki gayretlerinin tamamı sanki tek başına tanıtımın bir halk hareketinin maddileşmesi için gerekli ivmeyi oluşturmaya

¹¹ 2003 yılında ortaya çıkan Anonymous hacker grubu, ‘başsız takım elbise’ logosuyla ve ‘biz affetmeyiz, biz anonimiz, biz unutmayız, biz orduyuz, bizi bekleyin’ yazılı imzalarıyla dünyanın her yerinde eylemlerine imza atmaktadırlar. Anonymous, Wikileaks ve Julian Assange’e yaptıkları destekler ile politik bir profil kazanmıştır. Destekçileri ,aktivist kültür filmi ‘V for Vendetta’ dan esinlenerek Guy Fawkes maskeleri takmaktadır (Gerbaudo, 2012: 174).

yeteceği umudu ile protestonun fiilen örgütlenmesinden ziyade iletişime odaklanmıştır. Kişiden kişiye rahatlıkla yayılabilmesi için kampanyanın ismi #OccupyWallStreet hashtagi olarak isimlendirilmiştir (Gerbaudo, 2012: 177-178).

Adbusters'ın ilk çağrısı ile 17 Eylül Zuccotti parkının işgali arasındaki iki buçuk aylık süre içerisinde Mısır ve İspanya'daki toplumsal hareketlerde olduğu gibi sosyal paylaşım platformlarında herhangi bir önemli gelişmeye rastlanmamıştır. WSi hareketi fiziksel olarak ortaya çıkana kadar ne Twitter'da ne de Facebook'ta kimsenin bu çağrısı umursamışlığı olmamıştır (Gismondi, 2014). İlk tweet dalgasının büyük bir çoğunluğu Temmuz ayı içerisinde İndignados hareketinin doğduğu İspanya'dan gelmiştir (Castells, 2013: 153). Bir sosyal medya araştırma şirketi olan Social Flow'da hazırlanan rapora göre hareketin fiziksel olarak ortaya çıkışına kadar #OccupyWallStreet hashtaginin (Şekil-4) Twitter'da beklenenden yavaş ilerlediği belirtilmiştir (Lotan, 2011).

Şekil-4 #OccupyWallStreet hastagına ait Temmuz-Ekim ayları Twitter verileri.

http://www.socialflow.com/wp-content/uploads/2011/10/before_after_1.jpg

WSİ hareketinin sosyal medya platformlarında parlaması eylül ayı sonlarında ve ekim ayı başlarında gerçekleşerek, ana akım medyada yer bulmaya başlamıştır (Castells, 2013).

Sosyal medya araştırma firması Attention'un 2011 yılı ekim ayında hazırlamış olduğu rapora göre ellerindeki veriler açıkça göstermektedir ki WSİ konuşmalarının çoğunluğu Twitter paylaşım ağında gerçekleşmiştir. Yine aynı çalışmada WSİ ile ilgili bildirimlerin yüzde 82,5'i Twitter iken yüzde 2,8'ini Facebook oluşturmaktadır (Gerbaudo, 2012: 184).

İlk haftaki günlük ortalama bildiri sayısı 18 iken, 17 Eylül günü Zuccotti Parkı'nın işgalinden itibaren 17 Eylül- 23 Eylül haftası günlük ortalama olarak bildiri sayısı % 2.004 artmıştır. Ertesi hafta da bir önceki haftanın yüzde 97 üstüne çıkmıştır. Brooklyn Köprüsündeki tutuklamalardan sonra ortalama günlük bildirim sayıları yüzde 216 arttığı tespit edilmiştir (Gerbaudo, 2012: 188). Sahada meydana gelen olaylar, polis birimlerinin eylemcilere uyguladığı şiddet, Mısır devrimi ve Öfkeli hareketlerinde olduğu gibi sosyal medyada dikkatlerin üzerine çekilmesinde ve yeni sempatizanlar ve destekçiler kazanılmasında önemli rol oynamıştır (Şen, 2012).

Zuccotti Parkı içerisindeki işgalcilerin ortamı, Facebook mesajlarından, twitlerden ve genel ağdan yapılan canlı yayınlardan oluşan yaygın bir duygusal alana hâkimdir. Protestocuların 17 Eylül'de kampı kurmalarından sonra kampın içinde kalanlar ile kampın dışında olanları #OWS, #OccupyWallStreet,, #Occupy-wallstreet-NYC ve #OccupyWallSt gibi hashtaglar aracılığıyla Twitter'dan atılan yoğun twitler birbirine bağlamıştır. Parkta yapılan meclis konuşmalarının tutanakları canlı olarak Twitter sitesinden yayılmıştır (Castells, 2013).

Paylaşılan tüm mesajlar Zuccotti Parkı boşaltılana kadar işgal yerini sürekli olarak sempatizanlarıyla, destekçileriyle, turistleriyle, meraklılarıyla akın ederek canlı tutmuş ve işgal etrafında duygusal bir çekim alanı oluşturulmasına katkı sağlamıştır (Gerbaudo, 2012: 201-202).

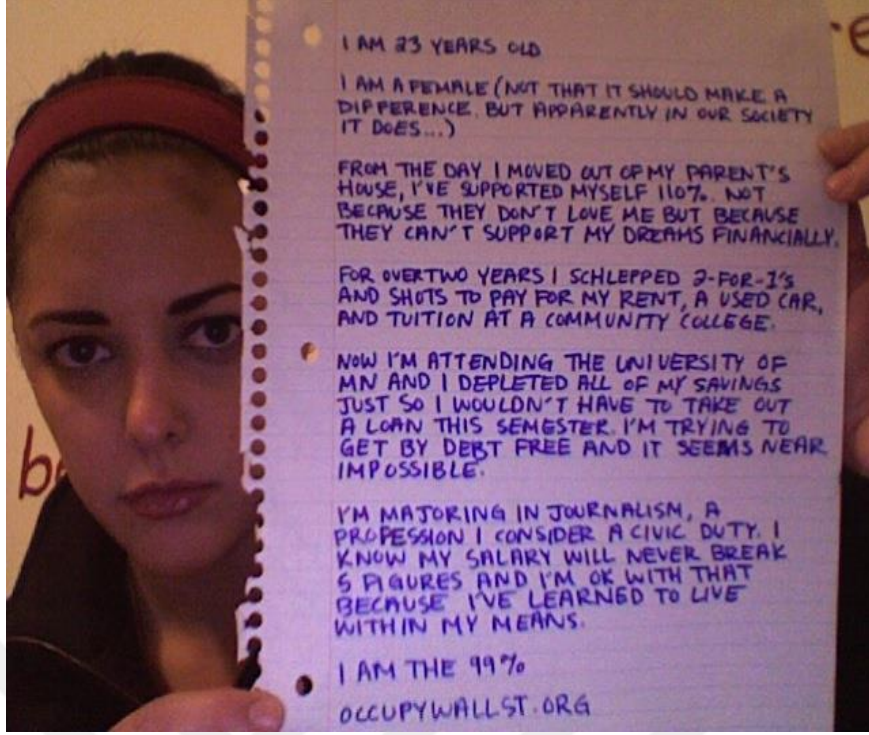
Protestocuların sosyal medyayı kullanmasından, kullanıcıların attıkları tweetler hakkında bilgi toplamaya çalışan mahkeme duruşmaları gerçekleştirilmiştir. Örnek olarak 14 Aralık 2011'de Boston Başsavcılığı tarafından, Boston emniyet merkezinde

görevli 40 üst düzey memurun adreslerini, maaş ve şifre bilgilerini yayınlanmış olan Anonymous ve Occupy Boston üyelerinden bazı hesaplarla ilgili mevcut tüm bilgileri Twitter'dan istenmiştir. Diğer bir örnekte ise New York Ceza Mahkemesi tarafından Ocak 2012 tarihinde ve Brooklyn Köprüsü'nde 700 kişinin tutuklandığı olayla ilgili olarak tutuklanan protestoculardan Malcolm Harris'e ait @destructuremal hesabından 15 Eylül - 31 Aralık tarihleri arasındaki bütün kullanıcı bilgileri istenmiştir (Castells, 2013: 223-224).

WSİ, Zuccotti parkının fiziksel işgalinin ardından hareketin “Radikaller, Kurtarıcılar ve Asiler” kimliğinden ziyade çoğunlukçu bir yönelim etrafında bütün halkı temsil etmeyi hedefleyen harekete dönüşmüştür. Tumblr sosyal paylaşım ağı, bu süreçte anarşist aktivist ve antropolog olan David Graeber’in ortaya çıkardığı “we are the 99%” sloganından esinlenerek aynı isimle oluşturulan Tumblr.blog’yla bu süreçte can alıcı rol oynamıştır (Şen, 2012). Güçlü bir hikâye anlatma ortamı olarak WSİ hareketinin hikâyesini anlatma görevini Wearethe99percent.tumblr sayfası yerine getirmiştir (aktaran Castells, 2013: 155).

Wearethe99percent.tumblr bloğunun arkasındaki fikir, kültürel ya da siyasal yakınlık derecesi ne olursa olsun kendilerini yüzde 99’luk dilim içerisinde hisseden ve ekonomik krizin kurbanları olduğunu düşünen herkesin mesajlarının toplanmasıdır. 15-27-28 Eylül 2011 tarihlerinde gönderilen şu resimli mesajlar (Şekil-5’teki gibi) gönderilen yüzlerce mesajdan sadece birkaçıdır;

“İşim olmadığından 2 kat suçluyum ve sağlık harcamaları için 10 bin doları aşkın borcum var. Ben yüzde 99’um”, “Afilli bir diplomam olsun diye annem babam kendilerini deli borca soktular. Benim için harcadıkları para 100 bin doları geçti ve iş bulma beklentim sıfır. Ben yüzde 99’um”, “20 yaşıdayım; tecrübem olmadığı için iş bulamıyorum, bir işe giremediğim için tecrübem de olmuyor. Ben yüzde 99’um”, “Dört çocuklu bir yalnız anneyim, üniversiteye gidiyorum, raf istif işinde çalışıyorum ve her gün açlık çekiyorum. Ben yüzde 99’um”.

Şekil -5 Tumblr Sayfasında Kendisini %99'luk Dilim İçerisinde Hisseden Bir Kişiye Ait Resimli Mesaj.

<http://wearethe99percent.tumblr.com/image/64032425132>

Blog'taki yer alan çoğu mesaj 'geleceği olmayan üniversite mezunları'na aittir. Blog kullanıcıları sadece ekonomik sıkıntılara değil, aynı zamanda %1'lik dilimi oluşturan zenginlere karşı duyulan öfkeye de Tumblr'da yer vermektedirler (Gerbaudo, 2012: 190-191).

Blogun ana sayfasında yer alan metinde, %99'u ifade eden tanım her şeyi özetlemektedir (Wearethe99percent.tumblr, 2016):

"Biz yüzde 99'uz. Evlerimizden atılıyor. Paramızı geçinmeye mi yoksa kiraya mı vereceğimizi bilemiyoruz. Kaliteli tıbbi hizmet alamıyoruz. Çevre kirliliğinden zarar görüyoruz, iş bulsak bile çok az parayla ve hiçbir hakkımız olmadan uzun saatler çalıştırılıyor. Yüzde 1 her şeye sahip olurken biz hiçbir şeyi alamıyoruz. Biz yüzde 99'uz."

4.1.2.2.Wall Street İşgali ile Facebook ve Youtube ilişkisi

Wall Street'i İşgal Et Hareketi 17 Eylül de New York'ta başladığı andan itibaren, hareket dünya çapında yüzlerce yere çevrimdışı olarak da yayılmıştır. Sosyal ağ siteleri,

potansiyel WSİ destekçilerini birbirine bağlamak ve bilginin yayılmasını sağlamak için kritik bir etken olmuştur. Wall Street'in işgali üzerine Facebook sayfalarına ek olarak, ABD genelinde hareketi yaymak amacıyla, 50 eyaletin her birinde en az bir sayfa olmak üzere 400'den fazla birbirinden benzersiz sayfalar açılmıştır. WSİ hareketinde tespit edilen 408 adet farklı Facebook sayfasının kategorize edilmiş halinde 13 Wall Street sayfası (Occupy Wall St. Gibi); 38 ulusal sayfa (Occupy the Media veya Occupy Together gibi); 33 şehir yada bölgesel sayfa (Occupy Florida gibi) ve 324 lokal sayfa (Occupy Denver gibi) yer almaktadır. Bu Facebook sayfaları yerel kampların kurulmasını, protestoların ve mevcut ekonomik ve siyasi sisteme karşı yürüyüşlerin organizasyonunu kolaylaştırmıştır (Caren ve Gaby, 2011).

Adbusters, 13 Temmuz günü blog sayfasında yayınlamış olduğu yazısıyla hareketin kampanyasını başlatmıştır. Adbusters kampanyasının başlamasından hemen hemen sadece bir ay sonra 8 Ağustos günü, OWS adı altındaki "Wall Street'i İşgal et" resmi genel ağ sitesi bir Facebook sayfası olarak başlatılmıştır. Yeni açılan Facebook sayfası üzerinden ilk faaliyet, demokratik katılım biçimi taktiği olarak krizin çözüme kavuşturulmasına yönelik destekçilerin New York Genel Kuruluna (New York General Assembly (GA)) çağırılması olmuştur (Caren ve Gaby, 2011).

17 Eylül günü, yüzlerce protestocu Manhattan'da bir araya gelmiştir. Harekete 24 Eylül tarihine kadar ulusal bir haber olarak ve yayın süresi olarak çok az yer verilmiştir (Şen, 2012). Gerbaudo'ya göre WSİ hareketi Facebook açısından 17 Eylül protestolarından önce New York'taki düzenleyicilerin oluşturduğu OWS sayfası ve Adbusters tarafından açılan bir etkinlik sayfasından ibaret olmuştur. 8 Ağustosta açılan OWS sayfası 12 Eylül tarihinde 374, 13 Eylülde 382, 14 Eylülde 401, 15 Eylülde 449, 16 Eylülde 526, 17 Eylülde 891, 18 Eylülde 2.174, 19 Eylülde 3.391 ve 24 Eylülde kadarda 13.585 beğeni almıştır. OWS sayfası 17 Eylüldeki Zuccotti Parkı'nın işgalinden sonra önemli derecede hareketlenmiştir. Diğer Facebook sayfalarından, ABD'nin her yerinde mantar gibi biten işgalleri birbirine bağlayan bir platform işlevi gören "Occupy Together" sayfası ancak 24 Eylül'de açılabilmiştir. Mısır'daki olaylar esnasında Kullena Khaled Said adıyla açılan Facebook sayfası ise daha ilk günden 36 bin kullanıcı tarafından beğeni almıştır. OWS ve Adbusters'ın açtığı Facebook sayfası protestoların hazırlık aşamalarında beklenen performansı gösterememiştir (2012: 184).

Dünyada en fazla kullanıcı sayısına sahip olan Facebook paylaşım ağının, Mısır ve İspanya'daki toplumsal hareketlerin başlangıcındaki aktif ve etkin rolünün tam aksine WSi hareketinde gösteremediği değerlendirilmektedir. İlk aşamada OWS sayfasında yöneticilerin gönderdiği mesajların Mısırda'ki Kullena Khaled Said sayfasının ve İspanya'daki Democracia Real Ya sayfasının en can alıcı ve çarpıcı yönünü oluşturan duygusal içerikten tamamen yoksun olması, genel ağ kullanıcıları tarafından OWS sayfasının beğenilmeme sebeplerinden gözükmektedir. Hazırlık aşamasında OWS sayfalarında asılan mesaj türlerine bakıldığında duygusal içerikli vurgulara yer verilmemiştir. "17 Eylülde Wall Street'e gitmemize 11 gün kaldı", "paylaş, paylaş, paylaş", "paylaş, paylaş, paylaş. 17 Eylül gerçek" mesajları OWS sayfasında yazılan mesajlardan sadece birkaçıdır (Gerbaudo, 2012: 184-188).

WSi hareketi esnasında New York polis memuru Anthony Bologna tarafından 25 yaşındaki kadın protestocu Chelsea Elliot'un yüzüne püskürtülen biber gazı ve ayrıca Davis'te California Üniversitesi'ndeki kampüs polisinin bahçe içerisinde kamuya açık bir yürüyüş yolunu barışçı bir şekilde oturarak kapatan protestocu öğrencilerin üzerine sebepsiz yere biber gazı sıkması (şekil-6) ile ilgili videoların Youtube'da gösterilmesi ve sonrasında videonun bir virüs gibi genel ağda yayılmasıyla tüm dikkatleri üzerine çekerek bütün dünya halkı üzerinde büyük bir öfke yaratmıştır (Castells, 2013: 267).

Şekil-6 California Üniversitesi Kampüs Polisinin Protestoculara Biber Gazı Sıkması.

<http://www.bbc.com/news/technology-36053673>

24 Eylülde protestocuların şehir merkezinde yürüyüşe geçmesinin ve birkaç caddenin kapanmasına yol açmasının ardından en az 80 kadar kişi New York polisi tarafından tutuklanmıştır. Protestocular polisin aşırı kuvvet kullandığını, özellikle de protestocuların yüzüne biber gazı sıktığını iddia etmişlerdir. 25 Eylülde Anonymous Youtube üzerinden New York polisini tehdit eden bir videoyu yayına koyduğunu açıklamıştır. Youtube videosundaki görüntülerde Anonymous New York polisine şu mesajı vermiştir (Caren ve Gaby, 2011; Castells, 2013):

“Sonraki 36 saat içinde acımasızca davranıldığını iştirsek protestocuların seslerini yayından kaldırdığınız gibi biz de sizi genel ağ ortamından kaldırırız. Sizler, insan haklarını görmezden geldiklerinde Mısır'daki polis kuvvetlerinin başına ne geldiğini öğrenin, onların sonu halkın başlangıcı olmuştur.”

Anonymous, WSi hareketini anlık takip ederek gösteri yürüyüşlerini, polislerin protestoculara, basın mensuplarına karşı uyguladıkları kötü muamelelerin video görüntülerini Youtube sosyal paylaşım sitesine yüklemiştir. Anonymous, 26 Eylülde Chelsea Elliot'un yüzüne biber gazı sıkan New York polis memuru Anthony Bologna'nın kişisel bilgilerini, adreslerini, akraba bilgilerini ve grup telefon numaralarını Youtube'da yayınlamıştır. 30 Eylülde sendika temsilcileri de dâhil olmak üzere 1000'in üzerinde eylemci polisin protestoculara karşı ağır bir karşılık vermesini protesto etmek üzere New York Emniyet Merkezine yürümüşdür (Castells, 2013).

Hareket, 1 Ekim tarihindeki 5000 kişilik büyük miting ve yürüyüşü gerçekleştiren protestocuların Brooklyn Köprüsü üzerinde iken polis tarafından 700'den fazla eylemcinin tutuklanması ile daha da geniş bir medya varlığının ilgisini ortaya çıkarmıştır (Caren ve Gaby, 2011). Tutuklanma görüntülerinin Youtube ve diğer paylaşım ağlarında yayınlanmasının da etkisiyle kitlelere yayılmış, daha sonrasında daha büyük kapsamlı protesto yürüyüşleri ve işgaller gerçekleşmiştir (Gismondi, 2014).

17 Eylül'deki Wall Street gösterisi, ardından Zuccotti Parkı'nın işgal edilmesi sonrasında New York'ta polisin birkaç gerekçeyle yüzlerce kişiyi tutuklanmasına rağmen hem ABD'de hem dünyanın birçok yerinde de birçok gösteri düzenlenmeye devam etmiştir. Polis baskıya ne kadar fazla başvurursa Youtube'da bu eylemlerle ilgili yayınlanan görüntüler protestocuları o kadar daha çok öfkeliendirmekte ve protesto

gösterilerine seferber etmektedir (Castells, 2013). Birçok mahalleden işgalcilere dayanışma gelmeye başlamıştır. Birçok “Birlikte İşgal” ve “İşgal Merkezleri” gibi organizasyonlar hareketin ulusal düzeyde yayılması için oluşturulmuştur (Gismondi, 2014).

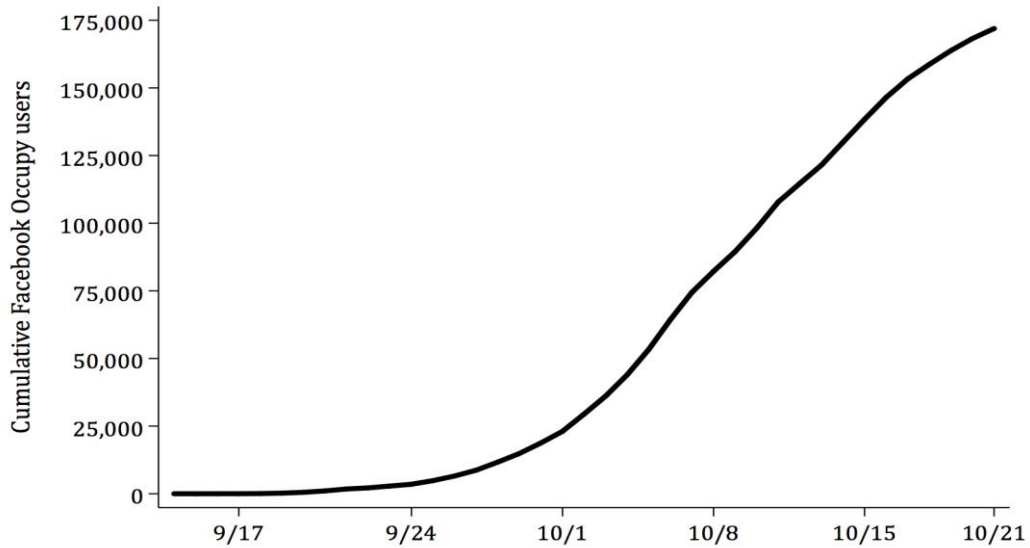
5 Ekimde Occupy Wall Street’in işçi sendikaları ile birlikte sosyal medyadan yapılan çağrıya cevaben 15 bin kişi aşağı Manhattan'da Foley Meydanı'ndan Zuccotti Parkı'na yürümüştür. Youtube'un da içinde bulunduğu sitelerden görüntülerin yayılmasıyla birlikte birçok kentte işgaller kendiliğinden başlamıştır (Castells, 2013: 146). 15 Ekim 2011 tarihinde ABD Deniz piyadeleri çavuşu Shamar Thomas'ın WSI protestocularını polislerle karşı savunduğu, çavuşun öfke anı video görüntüleri Youtube üzerinden anında hızlı bir şekilde yayılarak milyonlarca insan tarafından izlenmiştir (Castells, 2013: 261).

Washington, Chicago, San Francisco, Boston, Los Angeles, Houston, Oakland, Atlanta, Fort Lauderdale, Tampa, Philadelphia, New Orleans, Jersey City, Austin Cleveland, Las Vegas, Hartford, Cincinnati, Seattle, Salt Lake City gibi birçok şehir, sayılamayacak kadar çok sayıda mahalle ve kasaba, hatta Beyaz Saray önünde dahi gösteri yürüyüşü yapılmıştır. ABD'nin dört bir tarafında 600'den fazla yerleşim yerinde protesto gösterisi düzenlendiği tahmin edilmektedir. Örnek olarak Christopher Chase'in önderliğinde California Riverside Üniversitesi'ndeki bir ekibin yaptığı bir araştırmaya göre Kaliforniya'daki 482 kasabadan 143'ünün Facebook'ta bir işgal grubu olduğu ve bununda genellikle bu kasabalarda protesto gösterileriyle işgal edilmiş bir yerin bulunduğunu gösterdiğine delil oluşturmaktadır (Chasa-Dunn ve Curran-Strange, 2012).

Sosyal medya üzerinden yapılan paylaşımların etkisiyle protesto gösterilerine akın eden eylemciler çoğunlukla 20 - 40 yaş grubundan, yarısı üniversite mezunu, bir kısmı yüksekokula devam etmekte olan kişilerden oluşmuştur. Gelir düzeyleri Amerikalıların ortalama gelir düzeyine yakın, çoğunlukla yaklaşık yarısına yakınının tam zamanlı işi bulunmakta ve diğerlerinden de önemli sayıda işsiz olan ya da vasıflarının altında istihdam edilmekte olanları oluşturmaktadır (Castells, 2013: 150).

İşgal edilen yerlerde yapılan protesto gösterileri her zaman barışçıl yollarla gerçekleşmemiştir. Protesto gösterilerine katılarak polise, kamu binalarına, bankalara ve dükkânlara saldıran “Özerk aktörler” ve yüzlerini siyah eşarpla kapatan bazı radikal örgütlü gruplar da olmuştur. Bu gruplar şiddet ortamı yaratarak bir bakıma polisin hareketlerinde olumsuz davranışları sergilemesinde kışkırtıcı rol oynamıştır. 28 Ocak 2012 tarihinde Oakland’daki WSİ gösterilerinde provokatörlerin belediye binasını işgal etmeleri ve belediye binasına ait ABD bayrağını yakmaları buna örnek teşkil etmektedir. Aksine WSİ temsilcileri sistematik olarak şiddete karşı çıkmışlar ve genel meclislerinde genellikle şiddeti tartışmışlardır (Castells, 2013: 170).

Şekil-7 ‘de de görüldüğü üzere Facebook’tan alınan verilere dayanılarak, işgal gruplarını oluşturan aktif Facebook kullanıcısı toplamda 172.029 sayısına ulaşmıştır.

Note: Based on data from 408 Facebook Occupy pages, 9/13-10/21, 2011.

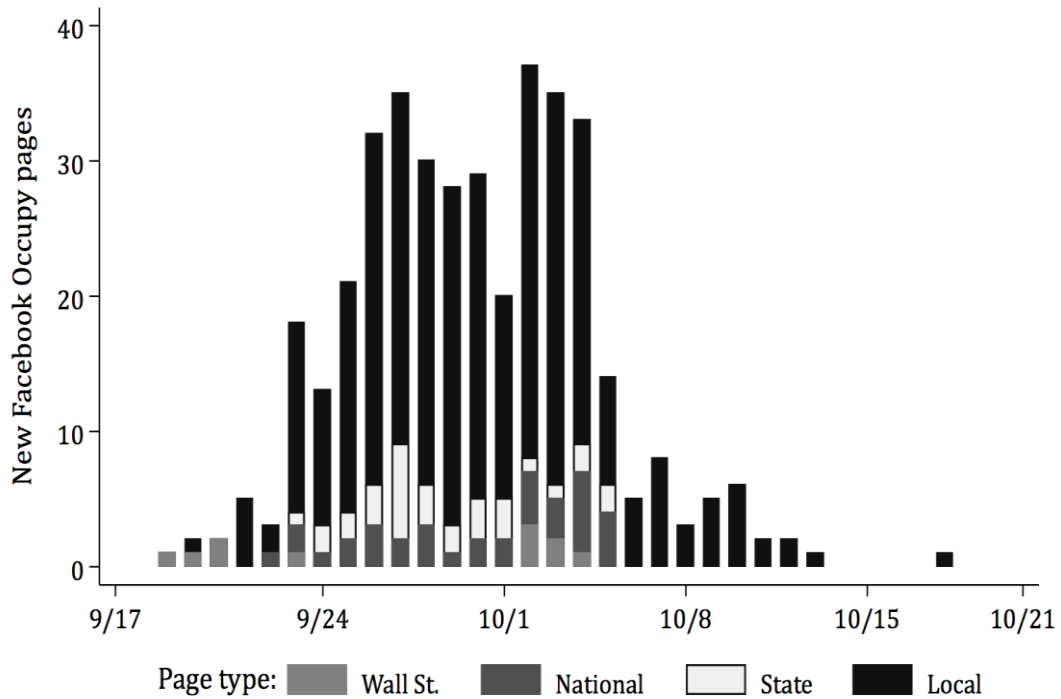
Şekil-7 Eklenecek Artan Occupy Facebook Kullanıcı Sayısı.

<http://www.internet-tsunamis.de/wp-content/uploads/Cumulative-number-of-Facebook-Occupy-users.1.png>

Bunun 61.706 kişisini Occupy Wall Street kategorisindeki sayfalardan, 25.866’sını ulusal kategorideki sayfalardan, 6.768’i bölgesel sayfalardan ve 113.901 kişi de lokal kategorideki sayfalardan oluşmaktadır (Caren ve Gaby, 2011).

170 binin üzerindeki aktif kullanıcılar ve hareketi destekleyenler tarafından seçilmiş 1,4 milyondan fazla 'likes' (beğenilmiş) tespit edilmiştir. 22 Ekim'e kadar WSi hareketi ile ilgili olarak 324 adet yerel sitenin tamamında 770 bin kadar 'likes' birikmiş iken tek başına Occupy Wall Street Facebook sayfalarında hemen hemen diğer sitelerde birikenin yarısından fazlası kadar olan 390 binden fazla 'likes'ın birikmiş olduğu belirtilmektedir (Caren ve Gaby, 2011).

Kilit öneme sahip yeni işgal sayfalarının, protestocuların Zucotti Parkı'nı işgal etmesinin ardından çoğunlukla 23 Eylül ile 5 Ekim tarihleri arasında açıldığı Şekil-8'de görülmektedir. WSi hareketinin ilk birkaç gününde az sayıda sayfa oluşturulmuştur. 23 Eylül tarihinde o güne kadar oluşturulmuş Facebook sayfalarının 2 katından daha fazla sayfa açılmıştır. Sayfaların oluşturulma sayılarındaki anlık yükselişler WSi kapsamında meydana gelen önemli olaylar sonrasında olmuştur.

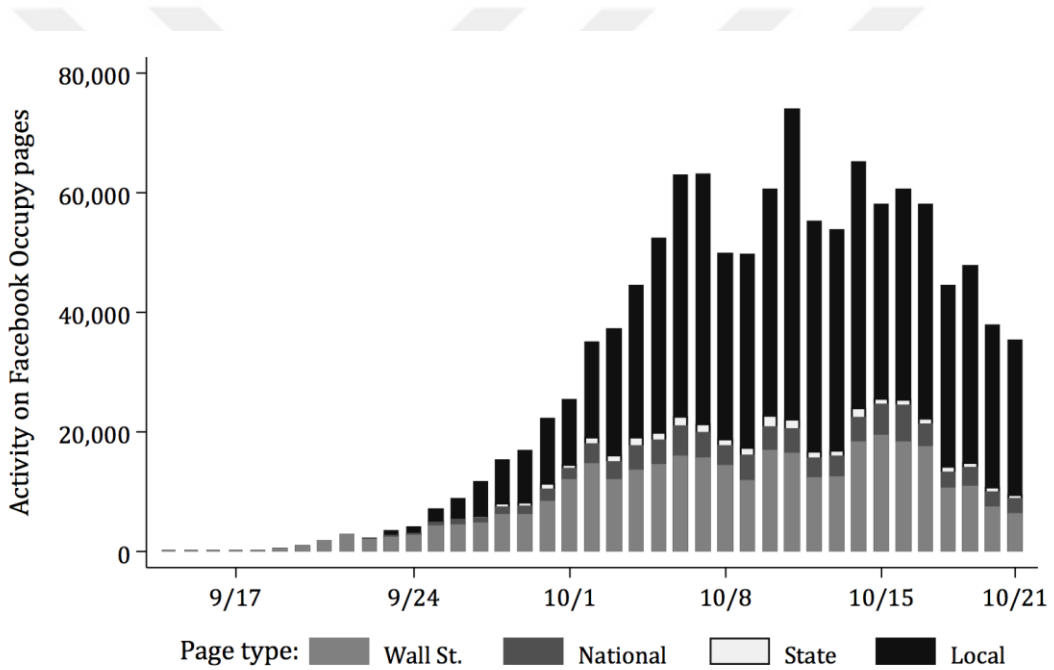
Note: Based on data from 408 Facebook Occupy pages, 9/13-10/21, 2011.

Şekil-8 Facebook Occupy Sayfalarının Oluşturulma Süreci.

<http://www.internet-tsunamis.de/wp-content/uploads/New-Facebook-Occupy-pages-created-prior-to-October-20th1.png>

Açılan sayfa sayısının zirve yaptığı gün 700 protestocunun tutuklandığı 1 Ekim gününden hemen sonraki gün olmuştur. 26 Eylül ile 4 Ekim tarihleri arasında her gün 20 den fazla Facebook sayfası açılmıştır.

Şekil-7 'de 13 Eylül ile 21 Ekim 2011 tarihleri arasında Facebook sayfalarındaki mesaj veya yorum etkinliği görülmektedir. Mesaj yoğunluğunun 1 Ekim olayından sonra artmaya başladığı dikkat çekmektedir. 11 Ekim tarihinde, Facebook sayfaları üzerinden bir gün içinde 'işgal' etkinliği kapsamında 73.812 mesaj ve yorumlarla Facebook zirveye çıkmıştır. 22 Ekim tarihine kadar, İşgal sayfaları ile ilişkili olarak toplam 1 milyon 170 bin 626 mesaj veya yorum birikmiştir.

Note: Based on data from 408 Facebook Occupy pages, 9/13-10/21, 2011.

Şekil-9 Occupy Facebook Sayfalarının Etkinlik Durumu.

Facebook aktivizm yoğunluğunun üniversite şehirlerinde ve devlet başkentlerinde en yüksek düzeyde olduğu belirtilmektedir (Caren ve Gaby, 2011).

Yazar Caren'e göre WSi hareketi çevrimdışı bir aktivite olmuştur (2011). Eylemcilerin şehir merkezlerindeki mekânlarında belirlenen gün ve saatlerde bir araya düzenli olarak gelmesine, planlanan genel kurul toplantılarında düzenli kararlar alınmasına ve yüz yüze katılımcı hareketin temel değerleri bu alanlarda

somutlaştırılmasına rağmen Facebook, Twitter, Youtube gibi büyük sosyal medya platformlarının ve bireysel web sitelerinin etkin bir varlığı söz konusu olmuştur. Caren, Facebook için WSi hareketinde en fazla miktarda öne çıkan paylaşım ağı olduğunu öne sürmüştür (2011). Occupytogether.org sitesinin 13,868 takipçisi varken sadece Facebook sayfalarından biri olan 'Occupy Boston' sayfasının 28,020 beğenisi olmuştur. Bunun yanında Facebook'un aynı sayfası takipçisi 17,760 olan 'Occupy Boston' hashtagli Twitter sayfasından dahi sayıca üstün çıkmıştır. Medya hesapları ile işgal hareketinde Facebook'un rolünün önemi vurgulanmış ve occupywallstreet.org'u ziyaret edenlerin katılmış olduğu anket sonucunda protestocular tarafından en çok kullanılan sosyal paylaşım sitesinin Facebook olduğu tespit edilmiştir. Facebook vasıtasıyla, WSi hareketi sebebiyle birçok yerde meydana gelen işgal olaylarında kitlelerin olay yerine getirilmesi sağlanmış ve yeni işgal destekçilerinin kazanılmasına yardımcı olmuştur (Caren ve Gaby, 2011).

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE SONUÇ

Bu çalışmada WSİ toplumsal hareketi çerçevesinde sosyal medya ile ulusal güvenlik arasındaki ilişkinin belirginleştirilmesi amaçlanmıştır. Sosyal medyada birbirini etkileyen ve güncel bilgileri bulmayı zorlaştıran birçok farklı değişken mevcuttur. Sosyal paylaşım ağlarında paylaşılan bilgilerin her zaman güvenilirliği ve doğruluğu zihinlerde soru işaretleri bırakmıştır. Bu çalışma ile ilgili olarak literatürde daha önce WSİ hareketi çerçevesinde ulusal güvenlik ve sosyal medya bağlantısını kapsamlı olarak inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Sosyal medyanın ulusal güvenlikle bağlantısını inceleyen çok az sayıda araştırma mevcuttur. Yıllardır insanlar, sosyal medya ağlarına üye olan kişi sayısı, bu insanların bu sitelerde harcadıkları vakit ve ne yaptıklarına dair büyük miktarda veri toplanmış ancak bunun çok azı sosyal medya kullanımının ulusal güvenliğe yönelik avantaj ve dezavantaj sonuçlarını hesaba katmıştır. Sonuç olarak, literatürdeki WSİ hareketi ile ilgili çeşitli çalışmaların incelenmesi ve değerlendirilmesi neticesinde ulusal güvenlik ve sosyal medya ilişkisiyle bağlantılı önemli tespitler yapılmıştır.

Sosyal medyanın WSİ hareketinde ulusal güvenliğe yönelik etkisinin olup olmadığının araştırıldığı bu çalışmada bütün etkilerin gerçekleştiği görülmesine de, halka iletilmek istenen herhangi bir haber niteliğindeki bir bilgi, mesaj, fotoğraf veya video görüntüsü sayesinde insanlar üzerinde uyarıcı etki yarattığı, halkı kitlesel psikolojisi etkisi altına aldığı, kolluk birimlerine soruşturmalarda aracı olarak etki ettiği, direkt olmasa da dolaylı olarak terörizme etkisi olduğu ve protesto gösterilerinin oluşmasına, organize edilmesine etkisi olduğu görülmüştür. WSİ Hareketi'nde ulusal güvenlik kapsamında sosyal medya platformları her ne kadar bir Arap Baharı sürecinde Mısır ve Tunus hükümetlerinin yıkılması veya Bombay terör saldırılarındaki gibi ülkenin ulusal güvenliğini tehdit eder bir şiddetli etki yaratmamış gibi görünüyorsa da, harekette sosyal medyanın ülkenin ulusal güvenliği üzerinde oluşturduğu bileşenlerinden bazılarının var oluşu ABD'nin ulusal güvenliğini etkilediğini göstermektedir.

WSİ hareketinin oluşumunda sosyal medyanın gücünü etkin olarak hissettirdiği düşüncesi ortak görüş olmuş ancak bu gücün hangi sosyal paylaşım ağının daha çok etkisiyle gerçekleştiği hususunda farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Graham-Felsen (aktaran Castells, 2013: 155) hareketin Tumblr’ın “biz yüzde 99’uz” başlıklı blog sayfasında anlatılan hikâyelerden oluştuğunu ve hareketi insanileştirdiğini savunmuş; Gerbaudo (2014: 184) ise #OccupyWallStreet hashtagı ile hareketin bir ‘Twitter Hareketi’ne dönüşmüş olduğunu belirtmiş, Caren ve Gaby (2011) ise hareketin Facebook sayfalarında çevrimdışı bir aktivite olduğunu ifade etmiş ve Castells (2013) ise de sosyal paylaşım ağı ayrımına gitmemiştir.

Bunlardan ilk dikkati çeken önemli bir sonuç, sosyal medya aracılığıyla WSİ hareketinin tüm dünyada birçok kişiye çok çabuk bir şekilde ulaşması olmuştur. Coğrafi sınırlarla kısıtlanmamış ve sosyoekonomik sınırları gölgede bırakmıştır. “Wall Street’i İşgal Et” hareketinin ülke coğrafyasına hızla yayılışı genel ağdaki viral yayılışına paralel gitmiştir. “Wall Street’i İşgal Et” hareketi genel ağda doğmuş ve genel ağda yayılmıştır. Ancak bu etkisini hemen ilk başlangıçta gösterememiştir. Yazar Kalle Lasn’ın Adbusters’teki blog mesajıyla, büyük kitlelere yaptığı çağrı çok az sayıda kişinin dikkatini çekerek beklentinin çok altında bir sonuca varılmıştır (Berkowitz, 2011; Gerbaudo, 2014). Büyük kitlelerin WSİ hareketine karşı tepkileri fiziksel hareketlenmeler sonrasında kendini göstermiştir.

Hem kriz döneminde hem de günlük yaşamda sosyal medyanın kullanım oranlarına bakıldığında sosyal medya birçok insana tek seferde ulaşabilmek için şüphesiz etkili bir yol olmuştur (Fraustino vd., 2012). Akıllı telefonların kullanımıyla birlikte insanların nerede oldukları fark etmeksizin günün her saati ulaşılabilir kılmıştır. Yoğun bir gündeme sahip grup veya kişiler sosyal medyanın bu yönünün farkındadırlar ve bunu kendi yararlarına kullanmaya çalışmaktadırlar.

Sosyal medya platformları WSİ hareketinin iletilmesine ve güçlenmesine olanak sağlamıştır. Bütün dünyayı hareketin içine taşımış, yağmura soğuğa ve gündelik hayattaki rahatlığın kaybına rağmen daimi bir dayanışma, tartışma ve stratejik planlama forumu yaratmıştır. Sosyal medya, hareketin bir iç bütünlüğe ulaşmasını ve

dışarıdan destek kazanımın temin edilmesinde iletişim sürecini sağlamıştır. Sosyal paylaşım ağları WSİ hareketinin kan damarlarını oluşturmuştur. Gruplardaki üyelerin birbirleri ile temasta kalmasına, mesajlar gönderilmesine, tüm duyuruların üyelerine yapılabilmesine, takvimdeki önemli günlerin bildirilmesine birinci derecede katkı sağlamıştır. Tumblr paylaşım ağının, kullanıcıların isimsiz mesaj paylaşmasını mümkün kılması, “biz yüzde 99’uz” grubunun çok hızlı yayılması açısından kritik önem taşımıştır.

İşgallere karşı polis müdahalesi tehdidinin söz konusu olduğu birçok örnekte Twitter ağları binlerce vatandaşı harekete geçirmiştir. Bu ağlarda kullanıcıların dayanışma duygusuyla hareket ederek hemen seferber olması işgalcilerin korunmasında önemli rol oynamıştır. Cep telefonlarından Twitter kullanan protestocuların sürekli olarak bilgi, fotoğraf, video ve yorumları yaymasıyla işgal edilmiş mekânların üzerine gerçek zamanlı bir iletişim ağının kurulması sağlanmıştır (Castells, 2013: 154).

Aynı zamanda canlı yayın yapan ağlar bir bakıma dışarıdaki insanlar tarafından WSİ hareketinin sözcüsü sıfatıyla tanımlanmıştır. Bu ağlar aracılığıyla hareket kendi bakış açılarından değerlendirilmiş ve kendi gördükleri gibi doğrusuyla yanlıyla anlatılmıştır. Bu kapsamda canlı yayın yapanlar işgaller esnasında çoğunlukla gerçekleşen olayları yanlış yansıtmak ile ve ağırlıklı olarak sansasyonel yayıncılık yapmakla eleştirilmiştir (Castells, 2013: 158). WSİ hareketi içerisinde genel olarak toplumda yeni demokrasi biçimlerinin çıkışına sebep olabilecek yeni bir siyasi biçim arayışları yatmaktadır. Toplum temelli demokrasinin kurucu ilkelerini benimseyen WSİ hareketi ABD’deki siyasi kurumların işleyişine meydan okumuştur.

Sosyal medya geniş bir insan kitlesine bilgi ulaştırırken, bazı olaylar fazla paylaşımın durumu sakinleştirmeye yardımcı olmadığını göstermiştir. Bu nedenle, sosyal medyanın kriz döneminde daha fazla kitlesel psikoloji oluşumuna sebep olduğu görülmektedir. WSİ hareketinde kitlesel psikolojinin oluşumunun sosyal medyadan kaynaklanması araştırmanın diğer bir önemli sonucu olmuştur.

Sosyal medya bilginin insanlara yayılması açısından oldukça etkili olmuştur, ancak güvenilir bir bilgi kaynağı olup olmadığı tartışmaya açık kalmıştır. Magro, sosyal medyada bilgi paylaşımını yapan kaynağın bilginin kontrolünü kaybettiğini ifade

etmiştir (Magro, 2012). Paylaşılan bilgilerin güvenilir olup olmadığı kesin değildir. Sosyal paylaşım ağlarında bulunan bilgilerin güvenilirliğini araştıran çalışmalar birbirleriyle çelişkiye uğramaktadır. WSi hareketinde sosyal medyada paylaşılan bilgilerin doğruluğu konusunda kesin hüküm koymak mümkün değildir.

WSi hareketinde güvenlik kuvvetlerinden polis birimlerinin bazı harekât tarzlarıyla ilgili sosyal medyada paylaşılan bilgiler kitleleri öfkelenmiştir. WSi hareketindeki bu tarz şiddet olayları harekete katılanlar arasındaki dayanışmayı güçlendirmiş ve protesto gösterilerine katılımı geniş ölçüde artırmıştır. Sosyal medya platformlarında paylaşılan şiddet içerikli video görüntüler eylemcilere yeniden enerji katmıştır. Dikkat çeken ana nokta, ülkenin ulusal güvenliğini tehlikeye düşüren etkenin yine ulusal güvenliğinden sorumlu güvenlik birimlerin neden olmasıdır. Sosyal medyada özellikle Facebook ve Twitter'daki zirve sıçramalar polis olayları sonrasında gerçekleşmiştir.

Bazı medya organları hareketi şiddet yanlısı bir organizasyon olarak göstermeye çalışmıştır. Ancak olayların göstericiler tarafından kitlesel olarak cep telefonları kullanılarak video haber yayını yapılması, şiddet dışı bir eylem olduğunu göstermesi, halktaki önyargıları kaldırmıştır (Castells, 2013: 170). Bilginin doğruluğunun önemli olduğu olası bir kriz döneminde bu önemli bir sorundur. Kriz dönemlerinde geniş bir insan kitlesine yayılan asılsız bilgiler ulusal güvenliği destekleyici nitelikte olmamaktadır. Ülkenin güvenlik birimlerinin durumu kontrol altına almalarını zorlaştırmaktadır. Bu durum sosyal medyayı yararlı ve kullanılabilir bir bilgi kaynağı olmak yerine kitlesel psikolojik kaynağı ve ulusal güvenliğe engel oluşturan bir güç haline getirmiştir.

WSi hareketi çerçevesinde yargı ve kolluk birimlerinin soruşturma aracı olarak sosyal medyayı kullanması bir diğer önemli sonucu oluşturmaktadır. Hunter ve Heinke, 11 Eylül terör saldırısından sonra ABD'nin istihbarat elde etme yöntemlerini önemli derecede değiştirdiğini, kriz dönemlerinde sorumlu tutulan devlet kurumlarının harekete geçerek daha güvenli bir ülke ortamı sağlamak amacıyla önleyici uygulamalarını gözden geçirdiğini ve kanun uygulayıcı kurumlarının sosyal medyayı haber (istihbarat) toplamak için bir fırsat yarattığını kabul ettiğini ifade etmişlerdir

(Heinke ve Hunter, 2011). WSİ hareketi kapsamında hukuk sistemi ve kolluk birimleri çeşitli adli olayların incelenmesi aşamasında sosyal medya aracılığıyla bilgilere ulaşmaya çalışmıştır (Castells, 2013: 223-224). Yazar Albrechtslund'da sosyal medyanın emniyet teşkilatının tüm birimleri için önemli bir araştırma aracı olduğunu, sosyal medyayı kullanırken karşılaşılan bazı bilgilerin başka hiç bir yerde bulunamadığını ve bunların araştırmacıların daha önceden ulaşamadığı bilgiler olduğunu belirtmiştir (Albrechtslund, 2008).

Sosyal medyanın kanun uygulayıcılar için fırsatlar oluşturmasının yanı sıra bazı zorlukları da beraberinde getirmektedir. Sosyal medya platformlarında çevrimiçi olarak oluşturulmuş bilgileri bazı teknik bilgiler kullanarak değiştirebilen siber suçluları bulunmaktadır. Siber suçluları çevrimiçi faaliyetlerini yerlerine getirirken kimliklerini de gizleyebilmektedirler. Siber suçluları sosyal medya üzerinde yapacakları değişiklikler neticesinde kanun uygulayıcılarını yanıltabilmektedirler. Ayrıca kanun uygulayıcıları dış ülkelerden kaynaklanan suçlarla ilgili sosyal medya vasıtasıyla araştırmalarını yaparken çeşitli zorluklar çıkmakta olup diğer ülkelerin kanun uygulayıcıları ile koordineli çalışılması gerekmektedir.

Terör odaklı örgüt veya kişilerin sosyal medya aracılığıyla WSİ hareketinde ülkenin ulusal güvenliğine direkt etki etmese de dolaylı yünden etki etmesi çalışmanın bir diğer önemli sonucu olmuştur. Protesto gösterilerine katılarak polise, kamu binalarına, bankalara ve dükkânlara saldıran bazı radikal örgütlü gruplar da olmuştur. Bu gruplar şiddet ortamı yaratarak bir bakıma polisin hareketlerinde olumsuz davranışları sergilemesinde kışkırtıcı rol oynamıştır (Castells, 2013: 170). Çeşitli kaynaklar sosyal medyanın ve internetin saldırıları yöneten teröristleri etkilediği sonucuna varmıştır. Bu durum açık bir şekilde sosyal medyanın yıkıcı kullanımına örnektir ve ulusal güvenliğe tehdit oluşturmaktadır. Bunlar teröristlerin büyümesi ve etki alanlarını genişletebilmeleri için önemli fırsatlardır (Hunter ve Heinke, 2011).

Literatür incelendiğinde sosyal medya vasıtasıyla ulusal güvenliğin ihlal edildiği zamanlarda sosyal medya üzerinde devlet kontrolünün ve denetlemesinin yapıldığı görülmüştür. Bu tip devlet gözetimiyle ilgili sosyal medya ağlarını kısıtlayıcı durumlar mevcuttur. Ancak “Wall Street’i İşgal Et” toplumsal hareketinin bütün süreçlerinde

devletin yetkili kurumları tarafından sosyal medyaya yönelik gerçekleştirilen herhangi bir kısıtlayıcı uygulamaya rastlanmamıştır. Polislerin protestoculara karşı müdahaleleri ana akım medyada genellikle karartıldığı halde, sosyal medya platformlarında gerçek zamanlı video formatında yayınlanmıştır. İşgal hareketinde canlı yayının kesilmesi, yayını izleyenler açısından harekete geçirici bir deneyim olabilmektedir.

Sosyal medya kontrol edilemez bir doğaya sahiptir (Magro, 2012). Bazı içerik kontrolleri mevcut olsa da, bunlar kısıtlıdır ve sadece site sahibi şirket tarafından uygulanabilir. Resmi bir haber kaynağı tarafından doğrulanmış verilerle yayınlanan bir haber, sıradan kullanıcılar tarafından okunduğunda ve olay hakkındaki kendi düşünce ve analizlerini paylaştıklarında verilmek istenen mesaj çok çabuk bir şekilde karmakarışık hale gelip kafa karıştırabilir. Diğer kullanıcılar da bu karmaşık haberi yorumlayıp paylaşmaya başlayabilir. Zamanla bu haber bazı kısımları gerçeklere dayanan fakat tekrar tekrar anlatımla birlikte doğruluğunun çoğu kaybolmuş bir şekilde sosyal medyada dolaşabilir. Ulusal bir kriz döneminde bu tip bir karmaşa büyük çapta histeriye ve yaşam kaybına yol açabilir.

Hükümetlerin sosyal medyayı kontrollerinde seçici davranması uzlaşma dönemlerinde mantıklı görünürken, sosyal medyaya uygulanan günlük sansürün anlaşılması daha zor görünmektedir. Çin Halk Cumhuriyetinde sosyal medyaya uygulanan sansürün bir benzerinin Amerika Birleşik Devletleri'nde anayasasında belirtilen haklar doğrultusunda uygulanması pek mümkün değildir. Von Behr ve arkadaşları ABD'nin ulusal güvenliğine karşı olası bir tehdit anında önlem alıcı yöntem olarak yetkililerin potansiyel teröristlerin birbirleriyle yazışmalarının görüntülenmesini ve engellemesini sağlayacak bir program geliştirmesinin muhtemel olduğunu belirtmişlerdir (Von Behr vd., 2013).

Buna rağmen Bombay terör saldırılarında olduğu gibi hafife alınan durumlarda kontrolün aslında ne kadar gerekli olduğu ortaya çıkmıştır. Bombay saldırılarında sosyal medyada yayılan asılsız bilgiler ve güvenlik güçlerinin faaliyetlerinin deşifre edilmesi sonucunda oluşan kitlesel psikolojik durum bunu destekler niteliktedir. Asılsız bilgiler hızlıca yayılmış ve ulusal güvenliği olumsuz etkileyerek yetkililerin durumu anlamalarını, kontrol altına almalarını ve düzeni sağlamalarını zorlaştırmıştır (Pedersen,

2014). Terör saldırılarında şayet sosyal medyayı kontrol eden otoritenin var olduğu bir süreç olsaydı, özellikle de ulusal kriz döneminde, toplum büyük ölçüde bundan yararlanmış olacaktı.

Çalışmanın diğer bir önemli sonucu da, WSi hareketinde sosyal medya aracılığıyla eylemler için grupların organize edilmesi ve protesto gösterilerinin düzenlenmesi olmuştur. Sosyal medya platformlarından özellikle Facebook dünya çapında en fazla üyeye sahiptir ve daha çok grup organizasyonlarında kullanılmıştır. Facebook, WSi olaylarında hareketin mesajını yaymak ve dünyanın her yerinde gösteriler düzenlemek için kullanılmıştır.

Adbusters'ın 17 Eylül çağrısı Caren ve Gaby tarafından eşitsizlikler ve adaletsizlikler içerisinde büyüyen zengin kitleye karşı, hukuksal sonuçların eksikliğiyle, küresel krizin parasal iflası eşiğinde, demokrasi üzerindeki kurumsal etkiyi protesto etmek için barışçıl olarak Wall Street'in işgal edilebileceği şeklinde yorumlanmıştır (Caren ve Gaby, 2011). Ayrıca yayınlanan bu blog yazısının fotoğrafı bölümündeki kızgın boğanın üzerinde dans eden balerin figürü çılgın protesto partilerini çağrıştırmaktadır. Gerbaudo'da tek bir hashtagin bile dünyayı kuşatan bir protestoya dönüşebileceğini ifade etmiştir.

Hem işgal edilmiş, hem de protesto gösterileri yapılmış yerlere ait Facebook'ta Occupy grup hesaplarının olması WSi ve sosyal medya ilişkisini bir kez daha ortaya koymaktadır (Castells, 2013: 147). Bu hareket için Facebook üzerinden koordine edilen çok sayıda etkinlik olmuştur. Facebook büyük çaptaki paylaşımların yayılmasını sağlamış ve kullanıcıların birbirleriyle etkili bir şekilde etkileşimleri için alan yaratmıştır. Facebook, birçok kampın kurulmasına, örgütlenmesine, yapılan işgallerin varlıklarını sürdürebilmesine vasıta olmuş ve protestoların, mevcut ekonomik ve siyasi sisteme karşı yürüyüşlerin organizasyonunu kolaylaştırmıştır. Sosyal paylaşım ağları, Wall Street işgali hareketinde örgütlenmeye yönelik mekânsal alanlar olarak kullanılmıştır. Bunun yanında, sosyal paylaşım ağlarında yapılmak istenen organize olma faaliyetlerinin başlıca problemlerinden biri, yüz yüze temasın olmaması sebebiyle, protesto gösterilerine katılacak kullanıcıların gerçek niyetlerinin ne olduğunun anlaşılması güçleşecek, dolayısıyla güven duygusunun sağlanmasında problemler yaşanacaktır

(Gerbaudo, 2014: 240). Ayrıca bu ağılarda eylemlerin yapılmasına olumlu cevap verenlerin sayısı protesto gösterilerine fiilen kaç kişinin katılacağı hususunda net bir bilgi yansıtmamaktadır.

Sosyal medya ulaşılabilirliği sayesinde bütün dünyadan insanları farklı gündemler için bir araya getiren etkili bir yol olmuştur. Sosyal medya, Occupy Wall Street hareketi sırasında örgütlerin gündemlerini yaymasında, protestoların organize edilmesinde, insanların bir araya getirilerek kamusal bir alanı işgal etmelerine ve protesto gösterilerinin mekânsallaştırılmasında önemli bir rol oynamıştır. Bu hareket sosyal medyanın dikkatini çekmeden önce New York'un dışında konaklayan küçük bir grup insanla sınırlıydı. Youtube'a yüklenen birkaç video ile sosyal medyanın dikkatini çekince, dünya çapında konuşulan bir olay haline gelmiştir. Sosyal medya olmasaydı belki de bu olayın yaşandığını kimse bilmeyecekti (Caren ve Gaby, 2011).

WSİ hareketi ve benzeri olaylar sosyal medyanın tarihi gidişatı nasıl önemli ölçüde değiştirebilecek potansiyele sahip olduğunu göstermiştir. WSİ hareketi ulusal güvenliğe mutlak bir tehdit oluşturmaya da, böyle bir gücün ve erişimin yıkıcı bir şekilde kullanımı Mısır ve Tunus devrimlerinde olduğu gibi mümkün olabilmektedir.

Ülkelerin ulusal güvenliklerinin sağlanmasının mümkün olduğunca çabuk bir şekilde sonucalandırılması önem arz etse de, yakın bir geçmiş tarihten itibaren gelişmeye başlayan sosyal medya ile ilgili belirsizliklerin tamamlanması zaman alacaktır. Kişisel bilgisayarın geliştirilmesi son yirmi beş yıl içinde olmuştur. Sosyal medya sitelerinin oluşturulması yakın geçmişte başlamıştır. Akıllı telefonların yaygın kullanımının yarattığı etki kendisini göstermeye henüz yeni başlamıştır. Sosyal medyayı çevreleyen tüm bu olaylar yakın geçmişte meydana gelmiş ve böylelikle bütün bu sistemin anlaşılmasının zor olduğu görülmüştür. Toplumun sosyal medya ile etkileşiminin daha iyi anlaşılabilmesi için daha fazla zamana ihtiyacı vardır.

Sonuç olarak, bu çalışma sosyal medyada geniş çapta bir katılımın ulusal güvenlik üzerinde önemli sonuçları olduğu varsayımıyla yürütülmüştür. Sosyal medyanın ulusal güvenliği desteklediğini savunan kısımların yanında tam aksine ulusal güvenliğe engel olan bölümler de olmuştur. WSİ hareketinde ulusal güvenlik bağlamında sosyal medya avantaj olarak uyarı ve soruşturma aracı etkisi, dezavantaj olarak kitlesel psikoloji,

protesto ve dolaylı olarak terörizm etkisi yaratmıştır. Suç işleme ve sansür etkisi olmamıştır.

5.2. ÖNERİLER

Sosyal medya ile ulusal güvenlik arasındaki ilişkinin anlaşılmasına yönelik sınırlı sayıda akademik çalışma mevcuttur. Son yıllarda sosyal medya kullanımında meydana gelen artışın sonuçlarını anlamaya yönelik gelişmelere ihtiyaç vardır. WSi örneğini özellikle inceleyen bir araştırma daha önce olmamıştır. Teknoloji hızla gelişmektedir ve muhtemelen aynı şekilde devam edecektir. Teknolojinin kullanımı da sürekli değişmektedir. Şu an için teknolojinin etkilerine dair sürekli geçerli olabilecek bir sonuca varmak zor gibi gözükmektedir. Sık aralıklarla değişen düzenler beraberinde çeşitli engelleri de getirebilir. Teknoloji büyümeye ve gelişmeye devam ettikçe ülkelerin ulusal güvenliklerinden sorumlu olan kurumları siber ortamda oluşturulan tehlikelere karşı tedbirli ve duyarlı olmalıdır. Ülkeler ve özellikle de güvenlik unsurları teknolojik gelişmelerin gerisinde kalırsa ülkelerin ulusal güvenliklerinde önemli zafiyetler görülebilir.

WSi örneğinin incelenmesi sonucunda elde edilen bulgulardan 'sosyal medyanın ülkelerin ulusal güvenliği için avantajlar oluşturması' tespitinden hareketle, devlet kurumlarının tamamı sosyal medyadaki varlıklarını büyütmek için çaba sarf etmelidir. Bu avantajları devlet kurumları kavramalı ve sosyal medyadaki varlıklarına kendi misyonlarına en faydalı olacak şekilde ağırlık vermelidir. Özellikle ülkenin güvenlik kapsamında görev alan Milli İstihbarat Teşkilatı, Türk Silahlı Kuvvetleri, Emniyet Genel Müdürlüğü, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı gibi kurumları hangi sosyal medya sitelerinde var olmak istediklerine karar vermeleri ve sayfalarını geliştirmeye başlamaları tavsiye edilir. Her gün sayfalarında insanlarla karşılıklı iletişimi sağlamalıdır. Kurumlar resmi ve resmi olmayan Facebook ve Twitter hesapları açmalıdır.

Sosyal medya ağları kullanıcı sayıları herkes tarafından rahatlıkla takip edilebilmektedir. Ağlar, çeşitli özelliklerinin kullanıcı tarafından ilgisini çekmesiyle, büyüdüğünü göstermiştir. Kurumlar bu durumun farkında olmalı ve hangi sitelerde profil oluşturacaklarını seçerken bunu göz önünde bulundurmalarıdır. Twitter, tek

seferde hızlı ve anlık bilgi paylaşımını sağlamasıyla, kriz dönemlerinde halkı tehlikeye karşı alarma geçirmekle sorumlu güvenlik teşkilatları için geçerli bir çözüm yoludur. Twitter'daki kısa süreli etkileşimden dolayı kurumlar bu siteyi kendi adlarına çok az uğraş gerektiren ve halkla iletişimde oldukları kolay bir yol olarak görebilirler. Ayrıca, Twitter belirli bir kişi veya kurum için kişilik ve itibar yaratmak adına da iyi bir araçtır. Kurumlar, Twitter'ın en çok üye olunan ikinci sosyal medya sitesi olduğunu ve daha çok genç nüfusa hitap ettiğini göz önünde bulundurmalı, bu çerçevede kurumlar nüfusun hangi kesimine ulaşmaya çalıştıklarını da hesaba katmalıdırlar.

WSİ hareketinde Facebook insanları harekete geçirmede ve organize etmede çok etkili olmuştur. Eğer kurumlar sosyal medyayı halkı organize etmek veya insanlarla daha yoğun bir şekilde etkileşimde olmak amacı güderek kullanmak istiyorlarsa, Facebook bu anlamda daha fazla avantaj sağlayabilir. İnsanları harekete geçirebilmesi bir olayı çözmede halkın yardımına başvuran kolluk birimleri için olumlu bir özelliktir. Twitter'ın uzun paylaşımları kısıtladığı yerlerde, Facebook avantajlı durumdadır ancak Twitter'daki kısa paylaşımlardan daha fazla çaba gerektirmektedir. Facebook'un en çok üye olunan birinci sosyal medya sitesi olması da dikkatli bir şekilde ele alınmalıdır. Sosyal medyada paylaşılan herhangi bir şey çok sayıda insana ulaşacağından, onayı gereken gerekli kurumlar tarafından incelenmeli ve basın bildirisi ciddiyetiyle ele alınmalıdır.

Twitter ve Facebook bu çalışmada en çok ilgiyi çeken iki sosyal medya sitesidir. Bu ikisinin dışında daha birçok site mevcuttur fakat onlar daha az dikkat çekmektedir ve daha az üyeye sahiptir. Herhangi bir kurum sosyal medyada yer almaya başladığında Facebook ve Twitter yoğunlaşmaları gereken ilk iki site olmalıdır. Kurumlar, büyüyüp sosyal medyadaki fırsatlar hakkında fikir geliştirdikçe işte o zaman diğer sosyal medya seçeneklerini de keşfetmelidirler. Türk Silahlı Kuvvetleri, ABD ordusunda olduğu gibi Twitter ve Facebook ağlarını da kullanmalıdır.

Bazı kurumlar blog oluşturma seçeneğine gidebilirler. Fakat olası bir kriz durumunda insanların bilgi almak için blogları ziyaret etmeleri pek muhtemel değildir. Yine de, kurum ve halk arasındaki güveni, şeffaflığı ve bağlılığı artırır. Bununla birlikte, bloglar şeffaflık için kullanılabilir ve blogu ziyaret eden kullanıcıları kurumun Facebook

ve Twitter gibi diğ er sosyal medya hesaplarına yönlendirebilir. Bloglar fazlasıyla uzun paylaşımlardan oluştuğu için, bu siteler kurumların paylaşım anlamında en yoğun sayfaları olacaktır. Böyle bir sosyal medya sorumluluğu altına girmeden önce, kurumlar blogu düzenli aralıklarla güncelleyecek ve sürdürebilecek yeterli insan gücüne sahip olduklarından emin olmalıdır.

Güvenlikten sorumlu kurumlar sosyal medyayı daha iyi bir şekilde takip edebilmek için sosyal medya sitelerine daha geniş bir çerçeveden bakmalıdır. Araştırmalar, kriz döneminde insanların sosyal medya kullanım alışkanlıklarını değiştirmediklerini göstermiştir. Bu nedenle bu kurumlar barış zamanında da sosyal medya takibinde olmalıdır. Sosyal medya sayfalarının her gün güvenilir ve gerçek bilgilerin bulunduğu yerler olarak reklamı yapılmalıdır. Bu oluşturulan algı insanların sayfayı takip etmesini ve sayfayla etkileşim halinde olmasını teşvik eder. Sosyal medya kriz döneminde de ziyaret edilmesi gereken bir platform olarak tanıtılmalıdır. Sosyal medyayı kullanan kurumlar kullanıcıların sayfalarında yaptıkları yorumlara cevap vererek sayfalarını aktif hale getirmeli ve üyelerin etkileşimini artırmak için onlara sorular sormalıdır. Bütün bunlar sosyal medya sayfalarını daha etkili hale getirmeye yardımcı olabilir.

WSİ örneğinin incelenmesi sonucunda elde edilen bulgulardan “sosyal medyanın soruştırma aracı olarak kullanılması” tespitinden hareketle, kolluk birimleri sosyal medyayı suçluların yakalanmasında yardımcı olmak maksadıyla halkı harekete geçirecek bir platform olarak ya da sadece halkla pozitif ilişkiyi desteklemek için kullanılabilir. Kolluk birimleri sosyal medya paylaşımlarına dikkatli bir şekilde yaklaşmalı ve paylaşılan bazı bilgilerin yarattığı etkinin bilincinde olmalıdır.

Sosyal medyada paylaşılan asılsız bir bilgi çok hızlı yayıldığı için kriz döneminde olumsuz sonuçlanabilmektedir. Site şirketleri kitlesel psikoloji yaratabilecek ya da asılsız bilgi içeren paylaşımları takip ederek bu olumsuz sonuçları yatıştırmaya çalışmalıdır. Sosyal medya tarafından oluşturulan potansiyel tehditlerin anlaşılması emniyet teşkilatı için çok önemlidir. Emniyet teşkilatı halkın sosyal medyayı nasıl kullandığını tam olarak anlayabilmelidir. Bu şekilde sosyal medyada oluşabilecek yeni

tehlikeleri belirleyebilip önlem alabilir. Güvenlik birimleri, sosyal medya şirketlerinin paylaştığı istatistiklerden tümüyle yararlanmalıdır.

5.3. GELECEK ARAŞTIRMACILARA ÖNERİLER

İlerleyen dönemde araştırmacılar cevaplanması gereken daha önemli bir soru olarak 'Sosyal medyanın Türkiye'nin ulusal güvenlik altyapısı için ne anlam ifade ettiği?' ile ilgili olarak çalışma yapabilir. Araştırmacılar önümüzdeki yıllarda bu boşluğu doldurmaya başlamalıdır. Resmi haber kaynaklarıyla görüşülüp sosyal medyayı haber bulmak için denetleyip denetlemediklerini de görmek önemlidir. Araştırmacılar, sosyal medya ve ulusal güvenlik arasındaki bağlantının geliştirilmesine yardım etmek amacıyla mümkün olduğunca emniyet teşkilatıyla temas halinde olmalıdır.

Ayrıca ulusal güvenlik bağlamında sosyal medyanın etkileri; Türkiye'de yaşanan Gezi Parkı olayları, PKK ve IŞİD terör örgütlerinin propaganda gösterileri, 2011 Van Depremi, Suriye'deki iç savaş ortamı, Hindistan'daki Bombay Terör saldırıları çerçevesinde durum çalışması yöntemiyle çalışılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acar, S. (2016). *Neo-liberalizm nedir?*. 15 Nisan 2016. https://www.academia.edu/5612175/Neo-liberalizm_nedir
- Akbıyık, N. ve Öztürk, M. (2016). *Sivil Toplum ve Sosyal Medya Perspektifinde "Arap Baharı" ve "Wall Street" i İşgal Et" Eylemleri*. 20 Mayıs 2016. <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/1424373479.PDF>
- Akgün, N. (1987). *Adli Psikiyatri*. Ankara: Nadir Kitap.
- Akgüner, T. (1983). *1961 Anayasasına Göre Milli Güvenlik Kavramı ve Milli Güvenlik Kurulu*. İstanbul: Gür-Ay Matbası.
- Aktaş, A. (2011). Güvenlikleştirme Yaklaşımı ve Türkiye'nin Ulusal Güvenlik Anlayışındaki Dönüşümü. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2).
- Albrechtslund, A. (2008). Online social networking as participatory surveillance. *First Monday*, 13(3).
- Altunay, U. M. C. (2010). Gündelik Yaşam ve Sosyal Paylaşım Ağları: Twitter ya da "Pit Pit Net". *İletişim*, 12(12).
- Altunbaş, F. (2014). *Sosyal medyanın gücü : kamu sektörü ve güvenlik güçlerinde sosyal medya kullanımı*. Konya :Çizgi Kitabevi.
- Altunbaş, F. (2015). *Afetlerde Sosyal Medya Kullanımı: Van Depremi*. 23 Aralık 2015. https://www.academia.edu/7055396/AFETLERDE_SOSYAL_MEDYA_KULLANIMI_VAN_DEPREM%C4%B0_%C3%96RNE%C4%9E%C4%B0_Social_Media_Usage_at_Disasters_Case_Study_of_Van_Earthquake_
- Anadolu Ajansı, (2009, 14 Ekim). *Dolandırıcı Facebook sayesinde yakalandı*. 28 Aralık 2015. http://www.ntv.com.tr/turkiye/dolandirici-facebook-sayesinde-yakalandi,5CxBXm7ruU2qZM1ldkA-mQ?_ref=infinite
- Araslı, O. (2011). İnternet Ve İnternet Haberciliği: Türkiye'deki Popüler Haber Sitelerinin Etiksel Açıdan İncelenmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Aydoğan, F. ve Akyüz, A. (2010). *İkinci Medya Çağında İnternet*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Balcı, M. (1997). *MGK ve Demokrasi*. İstanbul: Yöneliş Yayınları.
- Balkan, C. (2006). *Soğuk Savaş Sonrasında Türkiye'nin Ulusal Güvenlik Sorunları*. İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.

Bayhan, V. (2014). Yeni Toplumsal Hareketler ve Gezi Parkı Direnişi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 23-58.

Berkowitz, B. (2011). *From a single hashtag, a protest circled the world*. 23 Ekim 2015. <http://www.brisbanetimes.com.au/technology/technology-news/from-a-single-hashtag-a-protest-circled-the-world-20111019-1m72j>

Beşe, E. (2002). Terörizm, Avrupa Birliği ve insan hakları. Ankara: Seçkin Yayınları.

Birand M. A., DüNDAR C. ve ÇAPLI B. (2000). *12 Mart İhtilalinin Gölgesinde Demokrasi*. Ankara: İmge Kitabevi, 160.

Borges, B. (2009). *Marketing 2.0 Bridging the Gap Between Seller and Buyer Through Social Media Marketing*. USA: Wheatmark Publishing.

Bozarth, J. (2010). *Social Media For Trainers: Techniques for enhancing and extending learning*. San Francisco: Pfeiffer Publish.

Bowman-Grieve, L. (2013). A psychological perspective on virtual communities supporting terrorist & extremist ideologies as a tool for recruitment. *Security Informatics*, 2(1), 1-5. DOI: 10.1186/2190-8532-2-9

Brian, P., Blake, A. N., Wigand, R. P. ve Wood, J. D. (2010). Twitter quo vadis: Is Twitter bitter or are tweets sweet? *Information Technology: New Generations*. Third International Conference, 1257–1260.

Brown, W. (2011). Occupy Wall Street: Return of a Repressed Res-Publica. *Theory & Event*, 14(4).

Buell, J. (2011). Occupy Wall Street's Democratic Challenge. *Theory & Event*, 14(4).

Bulut, E. A. (2009). Internet Censorship in Turkey: Stop Legalized Cyber-Murder. *Bilgi Dünyası*, 10(2), 163-185.

Buzan, B. (1983). *People, States, and Fear: The National Security Problem in International Relations*. Brighton: Wheatsheaf Books.

Buzan, B., Wæver, O. ve De Wilde, J. (1998). *Security: a new framework for analysis*. Lynne Rienner Publishers. Londra: Lynne Rienner Publishers.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (18.baskı). Ankara: Pegem Akademi. ISBN: 978-9944-919-28-9.

Can, Ö., Ünal, N., Memikoğlu, O. ve Tulunay, M. (2010). Pandemik influenza A (H1N1) 2009 virüsü ve klinik tecrübemiz. *Yoğun Bakım Dergisi*, 9(1), 1-12.

Caren, N. ve Gaby, S. (2011). Occupy online: Facebook and the spread of Occupy Wall Street. SSRN 1943168.

Castells, M. (2013). İsyan ve umut ağları. İnternet Çağında Toplumsal Hareketler. (1. Baskı). (E. Kılıç, Çev.) İstanbul: Ofset Yapımevi.

Caşın, M. H. (1995). *Çağdaş dünyada uluslararası güvenlik stratejileri ve silahsızlanma*. Ankara: Başbakanlık Basımevi.

Caşın, M. H., Özgöker, U. ve Çolak, H. (2007). Küreselleşmenin Avrupa Birliği Ortak Güvenlik ve Savunma Politikasına Etkisi. (1. Baskı). İstanbul: Nokta kitap.

Cebeci, M. (2007). Tehdit Algılamasında Yapısal ve Konjonktürel Nitelikler/İthal Tehditler. Türkiye'ye Yönelik Risk ve Tehditler Sempozyum Bildirileri. Harp Akademileri Basımevi., 33-42.

Center for the study of political graphics.(b.t.). 28 Eylül 2012. <http://cspgblog.blogspot.com.tr/2012/09/poster-of-week.html>

Ceza Muhakemeleri Kanunu, 4.12.2014, 5271, Resmi Gazete 17.12.2004, 25673. <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin1.Aspx?MevzuatKod=1.5.5271&sourceXmlSearch=&MevzuatIliski=0&Tertip=5&Tur=1&No=5271>

Chase-Dunn, C. ve Curran-Strange, M. (2012). The Diffusion of the Occupy Movement in California. IROWS Working Paper, 74.

Chermak, S.M. ve Weiss, A. (2005). Maintaining Legitimacy Using External Communication Strategies: An Analysis of Police-Media Relations. *Journal of Criminal Justice*, 33(5), 501-512.

Chew, C. ve Eysenbach, G. (2010). Pandemics in the age of Twitter: content analysis of Tweets during the 2009 H1N1 outbreak. PloS one, 5(11).

Cohen, S. L. (2010). Six Ways Law Enforcement Uses Social Media to Fight Crime. 24 Kasım 2015. <http://mashable.com/2010/03/17/law-enforcement-social-media>

Corporatocracy Terimi. 06 Şubat 2016. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/corporatocracy>

Cumhuriyet haber, Sosyal Medya Operasyonu: 14 Gözaltı. 24 Şubat 2016. http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/486656/Sosyal_medya_operasyonu__14_gozalti.html

Çalı, H. H. ve Altunbaş, F. (2012). Güvenlik hizmetlerinde yönetim aracı olarak sosyal medya platformları. *EKEV Akademi Dergisi*, 16(50).

Çevik, M., Öztürkcan, S. ve Kasap, N. (2015). Sosyal Medya Analitiği: Twitter için Büyük Veri Yaklaşımı. 20. Ulusal pazarlama kongresi. Anadolu Üniversitesi/Eskişehir

Çınar, B. (2012). Sosyal medyanın örgütlü suç işlemede rolü. *Journal Of Business Economics and Political Science*, 1(2).

Çildan, C., Ertemiz, M., Tumuçin, H. K., Küçük, E. ve Albayrak, D. (2012). Sosyal Medyanın Politik Katılım ve Hareketlerdeki Rolü. *Akademik Bilişim*.

Dailymail Reporter. (2011). 'I'd do it again,' says police commander filmed pepper spraying the faces of women at Occupy Wall Street protest. 21 Ekim 2011. <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2051870/Occupy-Wall-Street-pepper-spray-cop-Anthony-Bologna-Id-again.html>

Dailymotion Hakkında. 28 Nisan 2016. <http://www.dailymotion.com/tr/about>

Demiray, M. ve İşcan, İ. H. (2008). Uluslararası sistemde güvenlik kavramının değişimi ekonomik ve jeopolitik arka planı. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (21).

Digital, Social & Mobile Worldwide in 2015. 23 Aralık 2015. <http://wearesocial.net/blog/2015/01/digital-social-mobile-worldwide-2015/>

Diken, (2014, 21 Haziran). *Sosyal medyayı en iyi kullanan terör örgütü: IŞİD*. 14 Ekim 2015. <http://www.diken.com.tr/sosyal-medyayi-en-iyi-kullanan-teror-orgutu-isis/>

Dilmen, N. E. (2012). Sosyal Paylaşım Ağlarının Reklam ve Pazarlama Disiplinleri İçerisinde Kullanımı. Sosyal Medya/Akademi. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Dozier, K. Ve Mclean, V. (2011). *Exclusive: CIA following Twitter, Facebook*. New York: Associated Press.

Dönmezer, S. (1994). *Kriminoloji*. İstanbul: Beta Yayınları.

Ekici, M. (2012). Sosyal ağların eğitim bağlamında kullanımı. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2012(10).

Emergency Alert Services. 30 Kasım 2015. <http://www.ready.gov/alerts>

Emniyet Genel Müdürlüğü sosyal medya hesapları. 28 Aralık 2015. <https://www.egm.gov.tr/Sayfalar/SosyalMedyaHesaplari.aspx>

Erkul, R. E. (2009). Sosyal medya araçlarının (web 2.0) kamu hizmetleri ve uygulamalarında kullanılabilirliği. *Türkiye Bilişim Derneği Dergisi*, (116), 96-101.

Eyrich, N., Padman, M. L. ve Sweetser, K. D. (2008). PR Practitioners' Use Of Socialmedia Tools And Communication Technology. *Public Relations Review*, 34(4), 412-414.

Facebook (2014). Facebook community standards. 15 Nisan 2016. <https://www.facebook.com/Communitystandards>

Fraustino, J. D., Liu, B. ve Jin, Y. (2012). Social media use during disasters: a review of the knowledge base and gaps. *START dergisi*.

Fuchs, C. (2014). *Sosyal medya ve IŞİD'in James Foley'i katletmesi: batının kamusal dikkatini kürt internet alanına kaydırmasının neden zamanıdır?*. 15 Ekim 2015. <http://fraksiyon.org/sosyal-medya-ve-isidin-james-foleyi-katletmesi-batinin-kamusal-dikkatini-kurt-internet-alanina-kaydirmasin-neden-zamanidir/>

Geray, H. (2003). *İletişim ve Teknoloji, Uluslararası Birikim Düzeninde Yeni Medya Politikaları*. Ankara: Ütopya Yayınevi.

Gerbaudo, P. (2014). Twitler ve Sokaklar–Sosyal Medya ve Günümüzün Eylemciliği. (1. Baskı). (O. Akinhay, Çev.). İstanbul: Ceylan Matbaası. (Orijinal çalışmanın yayın tarihi 2012).

Giles, J. (2012). FBI release plans to monitor social networking sites. The New Scientist. <https://www.newscientist.com/blogs/onepercent/2012/01/fbi-releases-plans-to-monitor.html>

Gill, C. (2010) The Facebook crimewave hits 100,000 in the last five years. 28 Aralık 2015. <http://www.dailymail.co.uk/news/article-1338223/Facebook-crime-rises-540-cent-3-years-police-chiefs-16-forces-reveal.html#ixzz1syzp2kWk>

Gismondi, A. (2014). The Occupy Movement. Cutting-Edge Technologies and Social Media Use in Higher Education, 156-173. doi: 10.4018/978-1-4666-5174-6.ch006

Göker, G. ve Doğan, A. (2011). Ağ Toplumunda Örgütlenme: Facebook'ta Çevrimiçi Tekel Eylemi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (25), 175-203.

Greenberg, L. (2009). The Case for Using Social Media. National Underwriter. *Life & Health*, 113(19), 28-29,32.

Güler, M. A. (2016). Kriz ve yeni toplumsal hareketler:“işgal et” örneği. *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(3), 330-362.

Güncel Türkçe Sözlük. 23 Aralık 2015. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.572a33695fb368.06239594

Güncel Türkçe Sözlük. 27 Aralık 2015. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.572cb4f7d63d35.27296698

Güncel Türkçe Sözlük. 28 Aralık 2015. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.572c8cfb228c02.01197071

Gündüz, A. (1994). *Milletlerarası hukuk ve milletlerarası teşkilatlar hakkında temel metinler*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

Güz, N. (1998). *Ulusal Savunma ve Ulusal Güvenlik Yapılanmasında İletişim Stratejileri*. İstanbul: AD Yayıncılık.

Hacıade, N. (2014). *İŞİD sosyal medyada da tehdit mi?*. 15 Aralık 2015. <http://www.aljazeera.com.tr/haber-analiz/isid-sosyal-medyada-da-tehdit-mi>

Hanioglu, Ş. (2013). *Siyaset Nefretinin Siyasallaşması*. 09 Haziran 2013. <http://www.sabah.com.tr/yazarlar/hanioglu/2013/06/09/siyaset-nefretinin-siyasallasmasi>

Hatipoğlu, H. B. (2009). Sosyal Medya ve Ticaret Hayatına Etkileri. *CİO Club Bilişim Dergisi*, 71- 73.

Hazar, M. (2011). Sosyal Medya Bağımlılığı-Bir Alan Çalışması. *Gazi Üniversitesi İletişim Dergisi*, (32), 156.

Heinke, D. H. ve Hunter, R. (2011). Radicalization of Islamist Terrorists in the Western World. *FBI Law Enforcement Bulletin*, 80(9), 25-31.

Heins, M. (2014). The Brave New World of Social Media Censorship. *Harvard law review forum*, 127(8), 325-330.

Herald, D. K. (2015). Users, Not Netizens: Spaces And Practices on the Chinese Internet. New York: Routledge, 20-30.

Hürriyet, (2015, 8 Mart). *İŞİD kendi Facebook'unu kurdu*. 19 Aralık 2015. <http://www.hurriyet.com.tr/isid-facebook-kurdu-28399058>

(INSA) Intelligence and National Security Alliance, (2011). *Cyber Intelligence: setting the landscape for an emerging discipline*. Arlington, VA.

İzci, R. (1998). *Uluslararası güvenlik ve çevre. Uluslararası Politikada Yeni Alanlar Yeni Bakışlar*. Sönmezoğlu F. (drl.). İstanbul: Der Yayınları.

Kabaalioğlu, H. A. ve Yıldırım, T. (1995). *Türkiye'nin idari teşkilâtı: İlgili anayasa mahkemesi ve danıştay kararları*. İstanbul: Kazancı Kitap Ticaret AS.

Keller, J. (2011). How the CIA Uses Social Media to Track How People Feel. *The Atlantic dergisi*. <http://www.theatlantic.com/technology/archive/2011/11/how-the-cia-uses-social-media-to-track-how-people-feel/247923/>

Kelly, H. (2012). Judge orders Twitter to turn over Occupy protester's tweets. 3 Temmuz 2012. <http://edition.cnn.com/2012/07/03/tech/social-media/twitter-ruling-transparency/>

Keskin, S. ve Baş, M. (2016). Sosyal medyanın tüketici davranışları üzerine etkisinin belirlenmesi. *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(3), 51-69.

Kessler, R. (2003). *The bureau: The secret history of the FBI*. New York: St. Martin's Macmillan Press.

King, G., Pan, J. ve Roberts, M. (2013). How censorship in China allows government criticism but silences collective expression. *American Political Science Review*, 107(02), 326-343.

Köse, G. ve Özen, K. (2010). İnternet'te Sansür Üzerine Bir Değerlendirme. 113-122.

Krugman, P. (2011). Confronting the Malefactors. *The New York Times*, 6.

Köseoğlu, Y. ve Al, H. (2013). Bir Siyasal Propaganda Aracı Olarak Sosyal Medya. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 8(3).

Küçükşahin, A., Dinçer, D. ve Uyar, E. Ö. (2008). Türkiye'nin Güvenlik Strateji Belgesi nasıl hazırlanmalıdır?. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, (07), 7-39.

Lerman, K. (2007). Social information processing in news aggregation. *IEEE Internet Computing*, 11(6), 16-28.

Le Bon, G. (1997). *Kitle Psikolojisi* (1. baskı). İstanbul: Hayat Yayınları. (Haz: Yunus ENDER).

Lindsay, B. R. (2011). Social media and disasters: Current uses, future options, and policy considerations. CRS Report for congress.

Lotan, G. (2011). *#OccupyWallStreet: Origin And Spread Visualized*. 20 Ocak 2016. <http://giladlotan.com/2011/10/occupywallstreet-origin-and-spread-visualized/>

Magro, M. J. (2012). A review of social media use in e-government. *Administrative Sciences*, 2(2), 148-161. Doi: 10.3390/admsci20200148.

Markoff, J. (2011). Government Aims to Build a 'Data Eye in the Sky'. *The New York Times journal*, (10).

Mayfield, A. (2010). *What is Social Media?*. iCrossing. http://www.icrossing.com/uk/sites/default/files_uk/insight_pdf_files/What%20is%20Social%20Media_iCrossing_ebook.pdf

Mayfield, T. D. (2011). A Commander's Strategy for Social Media. Joint Force Quarterly, 60, National Defense University, Washington, DC.

Montagnese, A. (2012). Impact of social media on national security. Centro Militare di Studi Strategici (Italy).

Morgner, C. (2016). Global Media Events: Kennedy, Titanic, and Fukushima. Global Perspectives on Media Events in Contemporary Society, 1.

Odabaşı, H. F., Mısırlı, Ö., Günüş, S., Timar, Z. Ş., Ersoy, M., Som S., Dönmez İ. D., Akçay T. ve Erol O. (2012). Eğitim için yeni bir ortam: Twitter. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 2(1).

Oh, O., Agrawal, M. ve Rao, H. R. (2013). Community intelligence and social media services: A rumor theoretic analysis of tweets during social crises. *Mis Quarterly*, 37(2), 407-426.

Orsburn, E. M. (2012). The Social Media Business Equation: Using Online Connections to Grow Your Bottom Line, USA: Course Technology PTR.

Öke, M. K., (2001). *Küresel Toplum*. Ankara: Asam Yayınları.

Özdemir, H. (1991). Silahlı Kuvvetler sivil otorite ilişkisinin yeniden düzenlenmesi. TÜSES Araştırmalar Vakfı.

Özdemir, H. (2002). 11 Eylül: Post-Modern Savaşın Miladı Ya Da Dış Politika Mücadelelerinin Görünmeyen Boyutu. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1).

Özdemir, S. S., Özdemir, M., Polat, E. ve Aksoy, R. (2014). Sosyal medya kavramı ve sosyal ağ sitelerinde yer alan online reklam uygulamalarının incelenmesi. *EJOVOC: Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4(4).

Özkoçak, Y. (2015). Facebook'ta reklamların hedef kitleleri kadın. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 1(40).

Özmen, A. Ö. (2015). Gustave Le Bon Ve Sigmund Freud'un ışığında kitle psikolojisi ve Gezi Hareketi'nin psikolojisi. *Alternatif Politika Dergisi*, 7(1), 183-206.

Özutku, F., Küçükylmaz M., Çopur H., Sığın i, Arı Y. ve İlter K. (2014). *Sosyal Medya'nın ABC'si*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

Papic, M. ve Noonan, S. (2011). Social media as a tool for protest. *Stratfor Global Intelligence*, 3.

Pedersen, T. (2014). *How to stop social media rumors during a crisis*. 13 Kasım 2015. <http://www.psychcentral.com/news/2014/05/how-to-stop-social-media-rumors-during-a-crisis/68121.html>

Robertson, J. (2013). Organised Crime Using Social Media in Bid to Corrupt Public Officials, ACC warns. 12 Aralık 2015. <http://www.heraldsun.com.au/news/national/organised-crime-using-social-media-in-bid-to-corrupt-public-officials-acc-warns/story-fnii5v70-1226687674138>

Reysen J. (2011). *At Boston's Dewey Square, a protest of varied voices*. 06 Şubat 2016. http://archive.boston.com/yourtown/news/downtown/2011/10/at_bostons_dewey_square_a_prot.html?camp=pm

Rollins, J. ve Theohary, C. (2011). Terrorist Use of the Internet: Information Operations in Cyberspace. In CRS Report for Congress, 2.

RWB-enemies of internet. 29 Aralık 2015. <http://12mars.rsfsf.org/2014-en/>

RWB-enemies of internet. 07 Mayıs 2016. <http://12mars.rsfsf.org/2016-en/>

Sağiroğlu, Ş., Yavanoğlu, U. ve Çolak, İ. (2012). Sosyal ağlarda bilgi güvenliği tehditleri ve alınması gereken önlemler. *Politeknik Dergisi*, 15(1).

Sayers, M. (2011). *Social media and the law: police explore new ways to fight crime*. 21 Kasım 2015. <http://thenextweb.com/socialmedia/2011/03/30/social-media-and-the-law-police-explore-new-ways-to-fight-crime/#gref>

Scanfeld, D., Scanfeld, V. ve Larson, E. L. (2010). Dissemination of health information through social networks: Twitter and antibiotics. *American journal of infection control*, 38(3), 182-188.

Schoenberg, H. (2012), *#Socialmedia @Thefilmindustry*. UW-L Journal of Undergraduate Research, (15), 1-14. 08 Kasım 2015. <http://www.uwlax.edu/urc/JUR-online/PDF/2012/schoenberg.hannah.pdf>

Sevim, N. (2014). *Sosyal Medyanın Yeni Fenomeni İŞİD*. 09 Kasım 2015. <http://tr.euronews.com/2014/07/14/sosyal-medyanin-yeni-fenomeni-isid/>

Shryock, A. (Ed.). (2010). *Islamophobia/Islamophilia: Beyond the politics of enemy and friend*. Indiana University Press.

Soyer, Ş. (2016). *Regülasyon ve Deregülasyon Politikası*. 15 Şubat 2016. https://www.academia.edu/12459094/Regülasyon_ve_Deregülasyon_Politikası

Statistics. (b.t.). 25 Nisan 2016. <http://www.socialbakers.com/statistics/Twitter/>

Statistics. (b.t.). 26 Nisan 2016. <http://www.socialbakers.com/statistics/Youtube/>

Suh, J. J. ve Hargittai, E. (2015). Privacy Management on Facebook: Do Device Type and Location of Posting Matter?. *Social Media+ Society*, 1(2), 2056305115612783.

Şen, F. (2012). Toplumsal hareketler ve medya: “Wall Street İşgali”nin medyada temsili. *Global Media Journal Turkish Edition*, (2), 138-167.

Şendere, O. (2011). *Twitter’da suç oranı 2010’da %20 arttı*. 24 Kasım 2015. <http://sosyalmedya.co/twitter-suc-orani/>

Şener, G. (2009). Türkiye’de Facebook Kullanımı Araştırması. XIV. Türkiye’de İnternet Konferansı. İstanbul Bilgi Üniversitesi. 12-13 Aralık 2009. İstanbul.

Telli, A. (2012). Mısır Devrimi’nde sosyal medyanın rolü. *Bilge Strateji*, 4(7).

Terörle Mücadele Kanunu. 28 Aralık 2015. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3713.pdf>

Tickner, J. A. (1995). Re-visioning security. *International relations theory today*, USA: Pennsylvania State University Press.

Torun, A. (2012). Ulusal Güvenlik Ve Küreselleşme: Türkiye’nin Ulusal Güvenlik Politikasının Dönüşümünde Küreselleşmenin Rolü. (Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı.

Tumblr Hakkında. 08 Ekim 2015. <http://www.tumblr.com/about>

Türkiye İstatistik Kurumu (2015). İstatistiksel Tablolar ve Dinamik Sorgulama: Hanelerde Bilişim Teknolojileri Kullanımı. 24 Ekim 2015. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1028

Uluğtekin, S. (1991). *Hükümlü çocuk ve yeniden toplumsallaşma*. Ankara: Bizim Büro Basımevi.

Unwin, T. (2012). Social media and democracy: Critical reflections. *In background paper for Commonwealth Parliamentary Conference*, 20.

US ARMY, 304th Military Intelligence Battalion, (2008). *Sample Overview: al Qaida-Like Mobile Discussions & Potential Creative Uses*. 26 Kasım 2015. <http://fas.org/irp/eprint/mobile.pdf>

Ülger, İ. K. (2002). Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikasının Arka Planı, Oluşumu ve Temel Anlaşmazlık Konuları, Uluslararası Güvenlik Sorunları ve Türkiye (1. baskı). Yinanç, R. ve Taşdemir, H. (drl.), Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Ülman, B. (2000). *Türkiye'nin Yeni Güvenlik Algılaması ve Bölücülük. En Uzun On Yıl, Türkiye'nin Ulusal Güvenlik ve Dış Politika Gündeminde Doksanlı Yıllar*. Özcan, G. ve Kut Ş. (drl.). İstanbul: Büke Yayınları.

Von Behr, I. Reding, A., Edwards, C. ve Gribbon, L. (2013). Radicalisation in the digital era: the use of the Internet in 15 cases of terrorism and extremism. RAND Corporation research report series.

Vural, Z. B. A. ve Bat, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yasar University*, 20(5).

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, S. (2008). *Güç ve Politika* (1. Baskı). İstanbul: Alfa Yayınları.

Žižek, S. (2013). *Slavoj Žižek Speaks at Occupy Wall Street: Transcript*. 17 Eylül 2013. <http://www.imposemagazine.com/bytes/slavoj-zizek-at-occupy-wall-street-transcript>

Wallerstein, İ. (2011). *The Fantastic Success of Occupy Wall Street*. 15 Ekim 2011. <http://iwallerstein.com/fantastic-success-occupy-wall-street/>

Walt, S. M. (1992). Revolution and War. *World Politics*, 44(3), 321-368.

Weinberger, S. (2011). *The Spy Who Tweeted Me: Intelligence Community Wants to Monitor Social Media*. 28 Kasım 2015. <https://www.wired.com/2011/09/social-media-spies/>

Wieviorka, M. (2010). Sociology in Times of Crisis. (Fransızca'dan İngilizce'ye çeviren Kristin Couper) in *Facing an Unequal World- Challenges for a Global Sociology*, 1, 35-47.

WSİ Tumblr Ana Sayfa. (b.t.). 27 Nisan 2016. <http://wearethe99percent.tumblr.com/>